

● ● ● ● ● СУЧАСНА ДОШКІЛЬНА ОСВІТА ● ● ● ● ●

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

С. М. Ванжа, Т. В. Власова

РОЗГОРНУТЕ ПЕРСПЕКТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ

ОСІНЬ

- ♥ Перспективний тематичний план
- ♥ Програмові завдання до кожної теми за освітніми лініями
- ♥ Шляхи реалізації завдань теми на кожний день тижня
- ♥ Практичні матеріали

ПРАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЗРУЧНЕ РОЗДРУКУВАННЯ

БЕЗКОШТОВНИЙ
ДОДАТОК

СЕРЕДНІЙ ДОШКІЛЬНИЙ ВІК

УДК 379.844:712.25
ББК 78.303
В17

Серія «Сучасна дошкільна освіта»

Ванжа С. М.

В17 Розгорнуте перспективне планування. Осінь. Середній дошкільний вік. / С. М. Ванжа, Т. В. Власова — Х.: Вид-во «Ранок», 2013. — 176 с. — (Сучасна дошкільна освіта).— 1 електронний опт. диск (CD-ROM).

ISBN 978-617-09-1454-5

У посібнику подано розгорнуте перспективне планування організації навчально-виховного процесу з дітьми середнього дошкільного віку за програмою виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина». У ньому визначено найбільш ефективні методи, прийоми та засоби, спрямовані на реалізацію важливих розвивальних, навчальних та виховних завдань. Матеріал поділено за розділами програми з урахуванням різних видів діяльності та індивідуальних особливостей дітей відповідної вікової групи.

До запланованих занять дібрано практичний матеріал: рухливі й дидактичні ігри, художні твори і роздатковий матеріал на розвиток логічного мислення та дрібної моторики для індивідуальної роботи з дітьми.

Цей посібник допоможе вихователям змістовно та цікаво організувати роботу з дітьми протягом дня.

На CD міститься додатковий матеріал із різних видів діяльності для індивідуальної роботи з дітьми.

УДК 379.844:712.25
ББК 74.100.58

**Разом дбаємо
про екологію та здоров'я**

ISBN 978-617-09-1454-5

© С. М. Ванжа, Т. В. Власова, 2013
© ТОВ Видавництво «Ранок», 2013

ПЕРЕДМОВА

Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років «Дитина» забезпечує здійснення інтегрованого підходу до навчально-виховної роботи з дітьми. Вона конкретизує зміст завдань комплексного характеру, запропонованих у новій редакції «Базового компонента дошкільної освіти в Україні». Передбачені програмою знання оптимальні для дітей дошкільного віку незалежно від місця їх проживання.

Матеріал програми розподілено відповідно до кожного року життя дошкільника, що відповідає сучасним реаліям дошкільної освіти. Така структура зручна для вихователів і сприяє підвищенню якості їхньої роботи.

Успіх освітнього процесу за будь-якою програмою залежить від того, як складено його план, чи всі аспекти розвитку, виховання й навчання дітей у ньому враховані, чи зручно ним користуватися. Грамотно складений план — це надійний путівник у реалізації поставлених програмою завдань.

Планування навчально-виховного процесу організованого характеру робить діяльність вихователя цілеспрямованою та результативною, визначає конкретні завдання, зміст, форми і методи роботи з дітьми.

Розгорнуте перспективне планування складено за блочно-тематичним принципом, оскільки він базується на інтегрованому підході до організації життєдіяльності дітей, забезпечує змістову цілісність, системність, послідовність, ускладнення та повторення програмового матеріалу протягом тематичного тижня.

План подано у вигляді сітки на один тематичний тиждень. Він є основою для складання календарного плану, в якому конкретизуються види, форми, методи й прийоми роботи з дітьми. Матеріал розподілено за розділами програми з урахуванням різних видів діяльності: ігрової, розумової, рухової, трудової, образотворчої.

У розділі «Зростаємо дужими» для реалізації основних завдань збереження та зміцнення здоров'я дитини, виховання фізичної культури подано теми фронтальних занять, які проводяться двічі на тиждень, та дібрано рухливі ігри й фізичні вправи, які треба проводити під час денної прогулянки.

Запропонований матеріал із розділу «Дитина у довір'ї» допоможе сформувати в дитини елементарні уявлення про світ речей, предметів, іграшок, побут та життя людей, сприятиме початковому становленню вмінь діяти потрібним чином.

Важливе значення для повноцінного розвитку дитини має своєчасне опанування мови, всього багатства її виражальних і змістових засобів. Зміст цієї роботи розкрито в розділі «Мова рідна, слово рідне». Але завдання цього розділу реалізуються також на заняттях з інших розділів програми «Дитина» та в повсякденному житті.

Незаперечним джерелом мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку постає художня література, що позитивно впливає на всі структурні рівні мовлення, збагачує емоційну сферу, сприяє моральному вихованню юного покоління. Зміст роботи з художньо-мовленнєвої діяльності представлено в розділі «Художня література», який охоплює ознайомлення дітей з усною народною творчістю та авторськими художніми творами, театралізовану діяльність (ігри-драматизації, інсценування) за їхнім змістом, ознайомлення дітей із книжками. Зважаючи на методичні рекомендації до програми, заняття з цього розділу бажано проводити з підгрупами. На розсуд вихователів їх можна проводити як у першій, так і в другій половині дня.

Використовувати художні твори в різних формах роботи протягом дня (на заняттях з інших розділів програми, під час режимних процесів, на прогулянці, під час спостережень) доцільно та необхідно, але в цих випадках художній твір відіграє роль лише засобу посилення інтересу.

У розділі «Граючись зростаємо» дібрано різні види ігор (дидактичні, рухливі, творчі), під час яких діти закріплюють набуті знання, привчаються до спільних дій, набувають умінь товаришувати, дружити.

Своєчасно ввести дитину у світ рідної природи, виховати любов до неї, пізнавальний інтерес до її явищ, закласти основи екологічного виховання допоможе планомірна робота з розділу «Віконечко у природу». У цьому розділі визначено систему доступних дітям певного віку цілісних уявлень про природне оточення, пізнавальні дії (практичні, сенсорні, дослідницькі) та види діяльності, що їх опановують діти. Запланований матеріал допоможе:

навчити дітей спостерігати за природним довкіллям, піклуватися про нього, емоційно сприймати та оцінювати його об'єкти і явища;

навчити розповідати, запитувати, передавати враження в розповідях, імпровізаціях, малюнках;

сформувати здатність співпереживати природі, виховувати потребу її оберігати, захищати від бездумного або шкідливого втручання.

Важливе значення для розвитку пізнавальної активності має формування початкових математичних уявлень, які допоможуть дитині орієнтуватися в кількісних, просторових і часових відношеннях. Ця робота запланована в розділі «Математична скарбничка». У системі навчально-виховної роботи з математичним змістом особливе місце посідають інтегровані заняття, на яких математика поєднується з конструюванням, ліпленням, аплікацією, фізичними вправами, спостереженнями за природою тощо. Окремі заняття з цього розділу також бажано проводити підгрупами.

Під час реалізації програмних завдань основною метою вихователя має бути не тільки кількість поданих математичних фактів, які вивчають діти (множини, величини, розміщення в просторі, форми), а й формування основних видів пізнавальної діяльності — практичної, сенсорної, розумової, за допомогою якої усвідомлюються й узагальнюються різноманітні математичні уявлення.

Долучити дитину до краси і гармонії, до світу мистецтва, пробудити її творчі здібності й бажання займатися різними видами художньої діяльності — надзвичайно важливе виховне завдання. У цьому допоможе матеріал, запланований у розділі «Чарівні фарби і талановиті пальчики», у якому поєднано всі види образотворчої діяльності (малювання, ліплення, аплікація). За програмою «Дитина» заняття з цього розділу рекомендовано проводити в камерній обстановці, розташувавши столи так, щоб діти сиділи разом із вихователем, тобто щоб він був не над дітьми, а поруч. Тому такі заняття теж доцільно проводити в підгруповій формі.

Тематика занять тісно пов'язана з сезонними явищами природи, улюбленими творами художньої літератури, працею людей, традиційними святами, визначними подіями. Умовою ефективності художнього виховання є доречне поєднання художнього слова, музики й образотворчої діяльності, їх взаємний вплив, взаємне збагачення.

У розділі «Привчаємось працювати» матеріал розподілено за видами праці: праця в природі та господарсько-побутова. Для дітей дошкільного віку трудові завдання, по-перше, корисні у виховному плані, адже формують відповідні моральні навички (берегти і підтримувати чистоту, порядок, допомагати, долати труднощі, радіти успіхам, доводити розпочате до кінця), а по друге — надзвичайно цікаві, бо дають змогу самостійно творити. У цьому віці вводиться такий вид діяльності, як художня праця, під час якої діти виготовляють художні сувеніри, вироби, найпростіші іграшки з поролону та природного матеріалу.

Роботу за розділом «Музична скарбничка» організовує музичний керівник за окремим планом.

Згідно з методичними рекомендаціями до програми «Дитина» щодо неперевантаження дітей організованими формами діяльності заняття розподілені на фронтальні, підгрупові й індивідуальні. Фронтальні заняття бажано проводити в першій половині дня, підгрупові, на розсуд вихователя, в першій або другій половині, а індивідуальні — протягом усього дня. У плані обов'язкові підгрупові заняття виділені словом «Тема».

Відповідно до цього перспективного плану автори С. М. Ванжа й Т. І. Ожимова розробили посібник «Організація та проведення прогулянок», який допоможе вихователям змістовно організувати денну прогулянку.

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ

Дні тижня	Фронтальні	Підгрупові
Понеділок	Зростаємо дужими	Художня література
Вівторок	Музична скарбничка. Мова рідна, слово рідне	Чарівні фарби і талановиті пальчики (малювання)
Середа	Зростаємо дужими	Математична скарбничка — двічі на місяць
Четвер	Музична скарбничка	Чарівні фарби і талановиті пальчики: ліплення — двічі на місяць; аплікація — двічі на місяць
П'ятниця	Дитина у доквіллі — двічі на місяць. Віконечко у природу — двічі на місяць	1. Будуємо, майструємо, творимо — двічі на місяць. 2. Художня праця — двічі на місяць

На допомогу вихователям у посібнику подано додатковий матеріал: рухливі та дидактичні ігри, художні твори та завдання для індивідуальної роботи на розвиток логічного мислення і дрібної моторики.

Окрім того, CD, що додається до посібника, містить корисні матеріали з різних видів діяльності дошкільнят.

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня	Теми тижня Розділи програми	І тиждень. Тема тижня: «Українці ми маленькі»
ФРОНТАЛЬНІ		
Понеділок	Зростаємо дужими	Тема: «Наш улюблений садок»
Вівторок	Музична скарбничка	За планом музичного керівника
	Мова рідна, слово рідне	Тема: «У дитячому садку» (розглядання картини)
Середа	Зростаємо дужими	Тема: «Ми маленькі козачата»
Четвер	Музична скарбничка	За планом музичного керівника
П'ятниця	Дитина у довіллі (двічі на місяць)	Тема: «Ми маленькі українці»
	Віконечко у природу (двічі на місяць)	—
ПІДГРУПОВІ		
Понеділок	Художня література	Тема: вивчення вірша І. Січовика «Україна»
Вівторок	Чарівні фарби і талановиті пальчики (малювання)	Тема: «Народна іграшка — свищик»
Середа	Математична скарбничка (двічі на місяць)	Тема: «Порівняння груп предметів. Один, багато»
Четвер	Чарівні фарби і талановиті пальчики (ліплення, аплікація)	Тема: «Декоративна іграшка — свищик» (ліплення)
П'ятниця	Будуємо, майструємо, творимо (двічі на місяць). Художня праця (двічі на місяць)	Тема (будуємо, майструємо, творимо): «Мій дитсадок» (будівельний матеріал)

НА ВЕРЕСЕНЬ

<p>II тиждень. Тема тижня: «Осінні квіти на квітнику»</p>	<p>III тиждень. Тема тижня: «Хліб — усьому голова»</p>	<p>IV тиждень. Тема тижня: «Осінь у саду»</p>
ЗАНЯТТЯ		
<p>Тема: «Подорож до осіннього квітника»</p>	<p>Тема: «Колосочки ми маленькі»</p>	<p>Тема: «У осінньому саду ми врожай збирали»</p>
<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>
<p>Тема: «Букет осінніх квітів» (складання описової розповіді; звукова культура)</p>	<p>Тема: «Як хліб на стіл прийшов?» (складання розповіді за сюжетними картинками)</p>	<p>Тема: «У саду» (складання описової розповіді за картиною)</p>
<p>Тема: «Веселий квітник»</p>	<p>Тема: «Ми маленькі хлібороби»</p>	<p>Тема: «Подорож до осіннього саду»</p>
<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>
<p>—</p>	<p>Тема: «У пекарні» (розповідь-бесіда за ілюстраціями)</p>	<p>—</p>
<p>Тема: «Квіти радість нам несуть»</p>	<p>—</p>	<p>Тема: «Що збирають у саду?»</p>
ЗАНЯТТЯ		
<p>Тема: вивчення вірша М. Познанської «Куди не глянемо»</p>	<p>Тема: переказ української народної казки «Колосок»</p>	<p>Тема: вивчення вірша Л. Біленької «Слива»</p>
<p>Тема: «Осінні квіти в квітнику» (сюжетне малювання)</p>	<p>Тема: «Колосе пшеничний» (малювання тичками)</p>	<p>Тема: «Великі й маленькі яблука на тарілці» (предметне малювання з натури)</p>
<p>—</p>	<p>Тема: «Довжина. Просторові відношення (ліворуч, праворуч)»</p>	<p>—</p>
<p>Тема: «Осіnnий килим» (аплікація з сухого листа)</p>	<p>Тема: «Калачі та бублики» (ліплення)</p>	<p>Тема: «Осіnnий натюрморт» (колективна аплікація)</p>
<p>Тема (художня праця): «Чарівна квітка» (флоромозаїка)</p>	<p>Тема (будуємо, майструємо, творимо): «Зліпимо пампушки» (солоне тісто)</p>	<p>Тема (художня праця): «Яблучка на тарілці» (викладання нитками)</p>

КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ

Ранкова гімнастика «Привітаємо садок»

I. Шикунання в колону по одному за зростом.

Ходьба на носках, як лисички.

Біг у середньому темпі.

Шикунання в коло обличчям до середини.

II. Комплекс загальнорозвивальних вправ із прапорцями.

Піднімання прапорців угору.

Вихідне положення — основна стійка, руки з прапорцями опущені вниз.

1–2 — підняти руки з прапорцями через сторони вгору (вдих), опустити прапорці вниз (видих).

Повторити 6 разів.

Нахили тулуба вперед.

Вихідне положення — основна стійка, ноги нарізно, руки з прапорцями опущені вниз.

1–2 — нахили тулуба вперед-униз, торкнутись прапорцями носків (видих).

3–4 — повернутись у вихідне положення (вдих).

Повторити 6 разів.

Повороти тулуба з підніманням прапорців у сторони.

Вихідне положення — основна стійка, ноги нарізно, руки з прапорцями опущені вниз.

1 — повернути тулуб праворуч, руки з прапорцями в сторони (вдих).

2 — повернутись у вихідне положення (видих).

3–4 — те саме в лівий бік.

Повторити 5–6 разів.

Стрибки.

Вихідне положення — основна стійка, руки з прапорцями опущені вниз.

1 — стрибок — ноги нарізно, руки з прапорцями в сторони.

2 — стрибок, ноги разом, руки з прапорцями вниз.

Повторити 6 разів.

III. Шикунання в колону по одному за направляючим.

Ходьба з поступовим уповільненням темпу.

Ранкова гімнастика «Осінні квіти»

I. Шикунання в колону по одному.

Ходьба зі зміною темпу.

Ходьба на носках, руки на поясі.

Біг у повільному темпі.

II. Комплекс загальнорозвивальних вправ із м'ячем.

Піднімання м'яча вгору («квіти до сонця тягнуться»).

Вихідне положення — основна стійка, м'яч тримати обома руками, опущеними вниз.

1–2 — підняти руки вперед угору (вдих).

3–4 — опустити м'яч.

Поворот тулуба з підніманням м'яча вперед перед грудьми («квіти вітаються»).

Вихідне положення — стійка ноги нарізно, руки з м'ячем унизу.

1 — поворот тулуба праворуч, підняти м'яч уперед (вдих).

2 — повернутись у вихідне положення (видих).

3–4 — те саме ліворуч. Повторити 6 разів.

Нахили тулуба («квіти ловлять крапельки роси»).

Вихідне положення — ноги нарізно, м'яч на голові підтримується руками.

1 — нахили тулуба праворуч (видих).

2 — повернутись у вихідне положення (вдих).

3–4 — те саме ліворуч.

Повторити 4–5 разів.

Присідання («квіти граються з комахками»).

Вихідне положення — основна стійка, руки з м'ячем унизу.

1–2 — присісти, торкнутись м'ячем підлоги біля носків.

3–4 — повернутись у вихідне положення (вдих).

Повторити 6 разів.

III. Ходьба у повільному темпі «по звивистій доріжці».

Гімнастика пробудження «Ми веселі малята»

Ми веселі малята

Треба нам уже вставати.

Снились нам хороші сни,

Досі радісно від них.

«Ми прокидаємось».

Вихідне положення — лежачи на спині, руки вздовж тулуба.

1 — поворот голови ліворуч.

2 — повернутись у вихідне положення.

3 — поворот голови праворуч.

4 — повернутись у вихідне положення.

Повторити 6 разів.

«Ми потягуємось».

Вихідне положення — лежачи на спині, руки прямі перед грудьми.

1 — підвести руки за голову, витягнути носочки ніг.

2 — повернутись у вихідне положення.

Повторити 4–5 разів.

«Ми любим розважатися».

Вихідне положення — лежачи на спині, руки вздовж тулуба.

1 — підняти руки й ноги — помахати ними.

2 — повернутись у вихідне положення.

Повторити 4–5 разів.

«Ми привітні малюки».

Вихідне положення — стоячи біля ліжка, ноги на ширині плечей, руки на поясі.

1 — поворот тулуба праворуч, усміхнутися.

2 — повернутись у вихідне положення.

3 — поворот тулуба ліворуч.

4 — повернутись у вихідне положення.

Повторити 4–5 разів у повільному темпі.

«Ми дуже спритні малюки».

Вихідне положення — стоячи біля ліжка, руки на поясі.

Підскоки на обох ногах, довільні стрибки з просуванням до «доріжки здоров'я».

Повторити 12 разів.

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
ФРОНТАЛЬНІ			
Зростаємо дужими	Тема: «Наш улюблений садок»	На прогулянці: ходьба по обмеженій площі, між двома накресленими на землі лініями, відстань між якими 20 см; пролізання правим/лівим боком під шнуром, натягнутим на висоті 50 см	
Мова рідна, слово рідне	—	Тема: «У дитячому садку» (розглядання картини)	
Дитина у довкіллі	—	—	
Музична скарбничка	—	За планом музичного керівника	
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Розглядання куточка державної символіки	Огляд приміщень групи
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за погодою вранці	—
Художня література		Тема: вивчення вірша І. Січовика «Україна». Читання вірша О. Довгого «Батьківщина»	Читання вірша А. Камінчука «Зацвітає калина»
Чарівні фарби і талановиті пальчики	Розглядання народних іграшок		Тема: «Народна іграшка — свищик» (малювання)

ЗА ТЕМОЮ «УКРАЇНЦІ МИ МАЛЕНЬКІ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Ми маленькі козачата»	На прогулянці: прокочування м'яча обома руками одне одному на відстані 2–2,5 м; метання торбинки з піском на дальність	Піший перехід навколо дитячого садка
—	—	—
—	—	Тема: «Ми маленькі українці»
—	За планом музичного керівника	
ЗАНЯТТЯ		
Розглядання українського національного одягу	Бесіда «Де я живу»	Розглядання споруди ігрового майданчика
Дослідницька діяльність «Чим подібні глина і пластик»	—	Хвилинка милування красою рідної місцевості
Читання вірша П. Тичини «Добрідень тобі, Україно моя»	Читання вірша І. Блажкевич «Як то чудно дзвінок грає»	Читання вірша А. Костецького «Пісочниця»
—	Тема: «Декоративна іграшка — свищик» (ліплення)	Гра «Прикрась іграшку»

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Математична скарбничка		Гра «Скільки»	Гра «Будь уважним»
Будуємо, майструємо, творимо		—	Викладання паличками до-ріжки до дитячого садка
Граючись зростаємо	Творчі, кон-структивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Наш дитячий садок»	
		—	Гра-роздум «Чим я люблю займатись у дитсадку»
	Рухливі ігри	«Знайди свій будиночок», «Прапорці», «Не замочи ніг»	«Хто покликав», «У лісочку на горбочку», «З купини на купину»
	Дидактичні ігри та вправи	«Де я живу»	«Що кому потрібно для роботи?»
Привчась-мось працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Догляд за станом свого одягу та взуття під час прогулянки. куточку та на майданчику	
	Праця в природі	Збирання сміття на ігровому майданчику	—

Середа	Четвер	П'ятниця
Тема: «Порівняння груп предметів. Один, багато»	Гра «Розклади іграшки»	—
—	—	Тема: «Мій дитсадок» (будівельний матеріал)
Ліплення невеличких іграшок зі шматочків глини	—	Ігрова ситуація «Запрошення у гості»
«Хто покликав?», «По рівенькій доріжці», «Влуч у коло»	«Діти в лісі», «Знайди собі пару», «Лови, кидай, пада-ти не давай»	«Прапорці», «Не дзвони», «Знайди, де сховано»
Мовленнєва гра «Що люблять робити діти в дитсадку»	Мовленнєва гра «Яка моя вулиця?»	«Упізнай за описом»
Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому		
Дослідницька діяльність «Чим схожі глина і пластикін»	Збирання сміття та опалих гілочок на ігровому майданчику	Досипання піску в пісочницю

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
ФРОНТАЛЬНІ			
Зростаємо дужими	Тема: «Подорож до осіннього квітника»	На прогулянці: лазіння по гімнастичній стінці представним кроком, не пропускаючи щаблів (на висоту до 1,5 м); ловіння та кидання м'яча обома руками знизу і від грудей одне одному	
Мова рідна, слово рідне	—	Тема: «Букет осінніх квітів» (складання описової розповіді; звукова культура)	
Віконечко у природу	—	—	
Музична скарбничка	—	За планом музичного керівника	
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	—	Ознайомлення з працею на квітнику
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за осінніми квітами на клумбі	Розглядання осінніх квітів (айстри, жоржини)
Художня література		Тема: вивчення вірша М. Познанської «Куди не глянемо»	Читання вірша В. Гаптара «Давно вже літо золоте»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання ілюстрацій із зображенням квітів	Тема: «Осінні квіти на квітнику» (сюжетне малювання)

ЗА ТЕМОЮ «ОСІННІ КВІТИ НА КВІТНИКУ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Веселий квітник»	На прогулянці: стрибки у висоту з місця, при цьому треба намагатись дістати брязкальця на висоті 10–15 см від піднятої руки дитини; метання торбинки з піском на дальність правою і лівою рукою	Піший перехід до квітника
—	—	—
—	—	Тема: «Квіти радість нам несуть»
—	За планом музичного керівника	—
ЗАНЯТТЯ		
Бесіда «Яку користь приносять квіти людям»	Бесіда «Лікарські квіти, як їх використовують люди»	—
Бесіда «Життя рослин на квітнику»	—	Розглядання насіння квітів
Читання вірша М. Познанської «Ромашка»	Читання вірша К. Перелісної «Чебрець»	Читання віршів про квіти (Т. Карпенко)
Гра «Домалюй айстру» (короткі уривчасті лінії)	Тема: «Осінній килим» (аплікація з сухого листя)	Гра «Намалюй квітку» (за контуром)

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Математична скарбничка		Вправа «Утвори предмет»	Гра «Склади квітку»
Художня праця		—	Малювання гілочками на землі квітів
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Магазин квітів»	
		Пальчикова гра «Квіточки»	Гра «Чарівні квіти» (викладання з геометричних фігур)
	Рухливі ігри	«Квіти», «Підбіжи до квітки, яку я назву», «Знайди квітку»	«Я із квіткою біжу», «Не замочи ніг», «Знайди, де сховано»
	Дидактичні ігри та вправи	«Склади квітку»	«Відгадай, що я роблю», «Що де росте?»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Догляд за станом свого одягу та взуття під час Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Поливання квітів на квітнику	Скопування землі на квітнику

Середа	Четвер	П'ятниця
—	Вправа «Перетвори фігуру»	Гра «Квіти на клумбі»
Підготовка матеріалу для флоромозаїки	—	Тема: «Чарівна квітка» (флоромозаїка)
Етюд «Покажи квітку веселу і сумну»	—	Гра-імітація «Я — квіточка осіння, красуня чарівна»
«Діти в лісі», «Дістань квітку», «Бджілки», «Ми веселі діти»	«Мак», «У лісочку на горбочку», «З купини на купину»	«Хто вийшов?», «Біжіть до мене», «Бджілки»
«Букет осінніх квітів»	«Що спочатку, а що потім?», «Якої квітки не стало?»	«Що є у квітки?», «Який настій у рослини?»
Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. прогулянки. куточку та на майданчику		
Збирання букетів з осінніх квітів для прикрашання групової кімнати	Збирання насіння квітів у пакетики, щоб посіяти навесні	Поливання квітів на квітнику

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми	ФРОНТАЛЬНІ		
Зростаємо дужими	Тема: «Колосочки ми маленькі»		На прогулянці: ходьба по похилій дошці, один кінець якої покладено на куб; стрибки вперед із гімнастичної лави
Мова рідна, слово рідне	—		Тема: «Як хліб на стіл прийшов?» (складання розповіді за сюжетними картинками)
Дитина у довкіллі	—		—
Музична скарбничка	—		За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	—	Розглядання хлібобулочних виробів
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Досліди з ґрунтом	
Художня література		Тема: переказ української народної казки «Колосок»	
		Вивчення вірша М. Познанської «Паляниця»	
Чарівні фарби і талановиті пальчики	—		Тема: «Колосе пшеничний» (малювання тичками)

ЗА ТЕМОЮ «ХЛІБ — УСЬОМУ ГОЛОВА»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Ми маленькі хлібороби»	На прогулянці: стрибки на обох ногах із просуванням уперед з обруча в обруч (обручі покладені на землю); пролізання в обруч лівим/правим боком	Піший перехід до хлібного магазину
—	—	—
—	—	Тема: «У пекарні» (розповідь-бесіда за ілюстраціями)
—	За планом музичного керівника	
ЗАНЯТТЯ		
Знайомство з працею хлібороба	Бесіда «Хвала рукам, що пахнуть хлібом»	Бесіда про бережливе ставлення до хліба
Розглядання пшеничних колосків	Спостереження за травою	Спостереження за сонечком, порівняння з колосками
Читання вірша М. Сингаївського «Колосе пшеничний» та оповідання Ш. Амонашвілі «Хліб»	Читання оповідання В. Сухомлинського «Моя мама пахне хлібом»	Читання вірша І. Блажкевич «Смачний хлібець»
—	Тема: «Калачі та бублики» (ліплення)	—

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Математична скарбничка		Гра «Нагодуй півників зернятками»	—
Будуємо, майструємо, творимо		—	Засік для пшениці
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Печу, печу хлібчик»	
		—	Виготовлення пасочок із піску
	Рухливі ігри	«Ти лети, лети, чарівна квітко», «Не наступи», «Діти і квіти»	«Я із квіткою біжу», «Знайди собі пару», «З купини на купину»
	Дидактичні ігри та вправи	—	«Хто знає найбільше виробів із борошна?»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Догляд за станом свого одягу та взуття під час складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Поливання рослин на майданчику та в квітнику	—

Середа	Четвер	П'ятниця
Тема: «Довжина. Просторові відношення (ліворуч, праворуч)»	Гра «Де полетів метелик?»	Гра «Кольорові доріжки»
—	—	Тема: «Зліпимо пампушки» (солоне тісто)
Логічна гра «На що схожий колосок»	Гра «На що схоже пшеничне поле»	Інсценування казки «Колосок»
«Підбіжи до квітки, яку я назву», «Знайди, де сховано», «Не спізнюйся»	«Мій дзвінкий, веселий м'яч», «Діти в лісі»	«Швидше до своєї квіточки», «Через струмок», «Карусель»
«Що спочатку, а що потім?», мовленнєва гра «Колосок який?»	«Що спочатку, а що потім?»	Мовленнєва гра «Розкажи який»
Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. прогулянки. куточку та на майданчику		Купування булочки у хлібному магазині
Подрібнення зерен за допомогою камінців	Поливання трави, щоб довше була зеленою	—

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми		ФРОНТАЛЬНІ	
Зростаємо дужими		Тема: «У осінньому саду ми врожай збирали»	На прогулянці: ходьба по колоді; підкидання м'яча вгору та його ловіння обома руками
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «У саду» (складання описової розповіді за картиною)
Віконечко у природу		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Бесіда «Користь фруктів для організму людини»	Бесіда «Вплив сонця на дозрівання фруктів»
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Розглядання фруктових дерев, які ростуть на території дитячого садка	Спостереження за сонцем
Художня література		Тема: вивчення вірша Л. Біленької «Слива»	Читання вірша К. Перелісної «Яблуночко!»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання натюрмортів відомих художників	Тема: «Великі й маленькі яблука на тарілці» (предметне малювання з натури)
Математична скарбничка		Гра «Знайди доріжку»	Гра «Скільки»

ЗА ТЕМОЮ «ОСІНЬ У САДУ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Подорож до осіннього саду»	На прогулянці: метання м'яча в ціль (кошик) обома руками з-за голови на відстань 2 м; стрибки у висоту з місця з намаганням дістати предмети на мотузці	Піший перехід до фруктового саду
—	—	—
—	—	Тема: «Що збирають у саду?»
—	За планом музичного керівника	—
ЗАНЯТТЯ		
Ознайомлення з працею в саду восени	Бесіда «Що можна робити з фруктами»	Бесіда про необхідність миття фруктів перед вживанням
Розглядання фруктів	Порівняння деяких фруктів між собою	Досліди з фруктами (показати, що у фруктах є сік)
Читання вірша В. Крищенка «Спіла груша»	—	Читання вірша М. Познанської «Вересень»
—	Тема: «Осінній натюрморт» (колективна аплікація)	Гра «Осінні дарунки» (штрихування фруктів)
—	Гра «Збери фрукти у свій кошик» (розмір)	Гра «Не помились»

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Художня праця		Гра «Фрукти» (штампування)	—
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Зваримо смачний компот»	
		Малювання улюблених фруктів паличками на піску	—
	Рухливі ігри	«Дістань яблуко», «Перевези фрукти», «Знайди і промовч»	«Доженіть мене», «Ти котись, веселий м'ячику», «Прокоти кавун у ворота»
	Дидактичні ігри та вправи	«Відправ плід до його дерева», мовленнєва гра «Упізнай фруктове дерево»	«Кому сонечко потрібне?», «Утвори предмет»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Догляд за станом свого одягу та взуття під час Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	—	Підмітання доріжок на ігровому майданчику

Середа	Четвер	П'ятниця
Підготовка матеріалу для саморобки	—	Тема: «Яблучка на тарілочки» (викладання нитками)
Творча гра «Придумай ім'я для фруктового чоловічка»	Викладання фруктів із геометричних фігур	—
«Ти котись, веселий м'ячику», «Хто швидше збере фрукти», «Доженить мене»	«Знайди і промовч», «Біжить до яблуньки», «Хто перший?»	«Прокоти кавун у ворота», «Дістань грушу», «Підбіжить до фрукта»
«Відгадай та назви фрукти на дотик», «Відгадай на смак»	«Відгадай та назви фрукти на дотик», «Фрукти які?» (колір, форма, розмір)	«Упізнай фруктове дерево», «Що я дістала з кошика?»
Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. прогулянки. куточку та на майданчику		
Збирання яблук для компоту	Збирання опалого листя під фруктовими деревами	Збирання фруктів у кошик

РУХЛИВІ ІГРИ

ЗНАЙДИ СВІЙ БУДИНОЧОК

Мета: учити швидко орієнтуватись у просторі; удосконалювати вміння ходити й бігати врозтіч; виховувати уважність.

Хід гри

Дітей ділять на дві підгрупи. Одна з них сидить на лаві або стільцях в одному кінці майданчика (залу), друга — в іншому.

Після слів вихователя «Діти по майданчику гуляють, ходять, бігають, стрибають» вихованці виконують команди. За якийсь час вихователь говорить: «Гей, не зівайте, як почувете гудок — тікайте» й дає сигнал: «У-у-у». Діти поспішають на свої місця (до «будиночку») й сідають на свої стільчики.

Методичні поради. Нагадувати дітям, щоб вони не наштовхувались одне на одного. Вихователь грає разом із дітьми. У кінці гри він відзначає тих учасників, які жодного разу не наштовхнулися на інших, першими після сигналу повернулися до «будиночку» й тихо сіли на стільці. Слід вчасно дати сигнал для відпочинку.

ПРАПОРЦІ

Мета: удосконалювати навички ходьби по колу в змінному темпі; виховувати ввічливість.

Хід гри

Гравці стоять у колі, тримаючись за руки. У центрі кола стоїть дитина із прапорцями в руках.

Вихователь промовляє:

До нас Галя прийшла,
Прапорці принесла.
Кому дати, кому дати,
Прапорці передати?

Діти ходять по колу праворуч, а гравець із прапорцями — ліворуч. На останні слова всі зупиняються. Гравець піднімає прапорці вгору й вільно розмахує ними. Вихователь відправляє наступного учасника в середину кола. Усі діти промовляють разом із вихователем:

Петрику, в коло рушай,
Прапорці діставай.
Прапорці діставай,
Догори піднімай!

Петрик іде в середину кола, піднімає руки й бере прапорці за держальця. Діти міняються місцями, і гра повторюється.

Методичні поради. Вихователь наголошує на тому, щоб діти виконували ходьбу по колу, не наштовхуючись одне на одного. Коли гра закінчиться, можна дати завдання всім підняти руки й помахати кистями рук на слова «Прапорці (червоні, сині) догори піднімем!»

НЕ ЗАМОЧИ НІГ

Мета: удосконалювати навички стрибка в довжину з місця; виховувати уважність; розвивати спритність.

Хід гри

Посередині залу (майданчика) паралельно викладають дві мотузки на відстані 4–5 м одна від одної. Між ними — «болото», по якому на відстані одного кроку розкидають маленькі обручі або кружечки з картону — «купини». Дітей ділять на три підгрупи. Кожна з них по черзі перескакує по «купинах» на протилежний бік «болота». Виграє та підгрупа, в якій ніхто жодного разу «не замочив ніг», тобто не оступився.

Методичні поради. Кожна підгрупа починає перестрибувати болото за сигналом вихователя. Замість кружечків можна покласти дерев'яні кубики заввишки 10–15 см.

У ЛІСОЧКУ НА ГОРБОЧКУ

Мета: удосконалювати навички ходьби по колу; виховувати уважність і чесність.

Хід гри

Із-поміж дітей обирають «Катрусю», яка сидить на «горбочку» (на стільчику). Решта малюків біжать гуртом, як пташки, розвівши руки в сторони й помахуючи ними, ніби крилами. Вихователь стоїть збоку і промовляє:

У лісочку на горбочку
Спить Катруся в холодочку,
Ми тихенько підійдем,
Сон Катрусі збережем.

Учасники ходять по колу ліворуч або праворуч (за умовою), а на останні слова йдуть до «Катрусі» пліч-о-пліч і зупиняються.

Одна дитина, обрана вихователем, підходить до «Катрусі» і промовляє:

Катрусю, прокидайся,
У хоровод збирайся.

Гравці разом говорять: «Відгадай, хто покликав». Якщо «Катруся» відгадає, вони міняються місцями. Гра повторюється.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб дитина, яка сидить у колі, не розплющувала очей, доки не відгадає, хто її покликав.

ІЗ КУПИНИ НА КУПИНУ

Мета: удосконалювати вміння стрибати в довжину на обох ногах; розвивати спритність.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика (залу). Дорослий розкладає на землі (підлозі) обручі або кружечки з картону на відстані 20–30 см один від одного. За сигналом вихователя «Стрибаємо з купини на купину» гравці виконують 4–5 стрибків, відштовхуючись обома ногами, з обруча в обруч.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти енергійно відштовхувалися обома ногами та приземлялись у середину обруча (кружечка).

ХТО ПОКЛИКАВ?

Мета: виховувати уважність і витримку.

Хід гри

Гравці стоять або сидять у колі. Одна дитина стає або сідає на стілець у центрі кола й заплющує очі. Вихователь, не називаючи імені дитини, вказує рукою на будь-кого з учасників, які сидять за спиною відгадувача. Той, на кого вказали, встає та голосно називає ім'я дитини, яка сидить у середині кола й намагається впізнати голос товариша. Якщо голос відгадано, гравець розплющує очі, і вони міняються місцями. Якщо ні — дорослий пропонує відгадувачу не розплющувати очей, а ще раз послухати. Називати може та сама дитина або інша, за вказівкою вихователя.

Після того як зміняться двоє-трьоє дітей, дорослий пропонує всім побігати по залу (майданчику). За сигналом вихователя «Шикуйтесь у коло!» діти займають свої місця.

Методичні поради. Відгадувач не розплющує очей доти, доки не вгадає, хто покликав. Діти повинні додержуватись повної тиші.

ПО РІВНЕНЬКІЙ ДОРІЖЦІ

Мета: удосконалювати вміння стрибати на обох ногах із просуванням уперед; виховувати уважність, уміння узгоджувати свої рухи з рухами інших дітей.

Хід гри

Діти сидять на лаві в одному кінці майданчика. Дорослий пропонує їм «погуляти». Гравці встають і колоною йдуть на прогулянку під слова, що їх ритмічно промовляє вихователь:

Рівненькі в нас доріжки,
Рівненькі в нас доріжки,
Раз, два, раз, два...

(Останній рядок повторюють 8 разів.)

По горбочках, по горбочках,
По горбочках, по горбочках.

Гравці стрибають на обох ногах, просуваючись уперед.

Після слів «У яму — бух!» діти присідають. У відповідь на слова вихователя «Вилізли з ями» діти промовляють: «У-у-ух!» і випростовуються. Повторивши текст двічі, дорослий говорить:

Рівненькі в нас доріжки,
Рівненькі в нас доріжки,
Втомились наші ніжки.

(Діти йдуть повільним кроком.)

Ось там дім —
Живемо ми в нім.

(Біжать до лави й сідають.)

Методичні поради. Спочатку слід показати, як стрибати на обох ногах і присідати. Стежити за тим, щоб діти, пересуваючись у колоні, додержувалися певної відстані (витагнутої вперед руки), не наштовхувались одне на одного, рівно тримали голову й тулуб.

ВЛУЧ У КОЛО

Мета: удосконалювати вміння метати торбинки з піском у ціль; розвивати окомір і координацію рухів.

Хід гри

Діти утворюють коло. У його центрі на відстані 2–2,5 м кладуть обруч. У кожного гравця в руці торбинка з піском (масою 100 г). Після команди «Кидай!» діти кидають торбинки правою рукою зверху з-за голови в обруч, намагаючись влучити в ціль. Після цього вони збирають торбинки і стають на свої місця. Вихователь зазначає, чиї торбинки влучили в обруч. Наступний кидок учасники виконують лівою рукою.

Методичні поради. Перед початком гри показати, як кидати торбинку в ціль. Відстань від цілі поступово збільшується. На майданчику можна кидати каштани, шишки, сніжки.

ДІТИ В ЛІСІ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; виховувати уважність; розвивати спритність.

Хід гри

Діти сидять на стільцях (лаві), розташованих в одному кінці залу (майданчика). Вихователь промовляє:

Діти у лісі гуляють,
Листячко жовте збирають,
У пучечки гарно збирають.

Гравці розходяться навсідч і роблять відповідні рухи.

На слова «На свої місця!» діти біжать до своїх стільчиків (лави) й сідають.

Методичні поради. Відзначити тих учасників, які жодного разу не помилилися і швидко знаходили свої місця. Залежно від ситуації, можна давати різні завдання: «Каштани круглі збирають» або «Квіти в руках міцно тримають» тощо.

ЗНАЙДИ СОБІ ПАРУ (ШУКАЙ СОБІ ПАРУ)

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; виховувати уважність і вміння орієнтуватися у просторі.

Хід гри

Діти стають парами хто з ким хоче. За умовним сигналом вихователя (один удар у бубон, свисток) гравці розходяться або розбігаються по залу (майданчику). За другим сигналом (два удари у бубон або слова «Знайди собі пару») діти стають парами й під удари у бубон ідуть по залу (майданчику). Після цього за умовним сигналом знову розбігаються врозтіч і на слова «Знайди собі пару» поспішають стати парами так, як стояли на початку гри. Тому, хто довго шукає пару, діти промовляють: «Олю, Олю (називають ім'я дитини), поспішай, швидше пару вибери!»

Гру повторюють кілька разів.

Методичні поради. Діти стають парами й розбігаються лише за сигналом. При кожному повторенні гри пари міняються. Стежити за тим, щоб діти використовували всю площу залу (майданчика), не штовхали одне одного і швидко ставали парами.

ЛОВИ, КИДАЙ, ПАДАТИ НЕ ДАВАЙ

Мета: удосконалювати вміння кидати й ловити м'яч; виховувати уважність і спостережливість.

Хід гри

Діти утворюють коло, а дорослий стоїть у його центрі з великим м'ячем у руках. Він по черзі кидає дітям м'яч. Ті ловлять м'яч і знову кидають вихователю, який промовляє: «Лови, кидай, падати не давай!» Через деякий час вихователь говорить: «Стрибайте до мене, як м'ячики!» Діти стрибають на обох ногах, наближаючись до вихователя. Він піднімає м'яч над головою і промовляє: «Тікай від м'яча!» Учасники тікають, а дорослий кидає м'яч об землю й ловить його. Гра повторюється.

Методичні поради. Гравці ловлять м'яч обома руками, не притискаючи до грудей, і кидають вихователю обома руками від грудей. Відзначити дітей, які правильно кидають і ловлять м'яч.

НЕ ДЗВОНІ!

Мета: удосконалювати навички підлізання під шнур; розвивати спритність та уважність.

Хід гри

На двох стояках на висоті 50–60 см натягують шнур і підвішують до нього дзвоник або брязкальце. За шнуром (на відстані 2–3 м) розкладають різні іграшки, по одній на дитину: м'ячі, обручі, кубики, прапорці тощо. Діти по п'ятеро-шестеро підходять до шнура й підлізають під нього так, щоб не зачепити дзвіночка або брязкальця. Після цього вони плескають у долоні над головою. Кожний вибирає собі іграшку.

Методичні поради. При кожному повторенні гри пропонувати змінювати спосіб підлізання (правим і лівим боком, грудьми вперед). Після кількох повторень гри за вдання можна ускладнити: після підлізання під шнур діти проходять по дошці, покладеній на підлогу, виконують 3–4 стрибки на обох ногах, просуваючись до іграшок.

ЗНАЙДИ КВІТКУ (ІГРАШКУ)

Мета: учити орієнтуванню в просторі; виховувати спостережливість, витримку.

Хід гри

Діти сидять на килимку із заплученими очима, а вихователь у цей час ховає іграшки, промовляючи:

Ось прийшли до нас, малята,
Білочки й зайченята.
І ведмедики, й вовки,
Щоб погратись залюбки.

Не дивіться, я прохаю,
Де звіряток заховаю.
Хто звіряток відшукає,
Хай до мене підбігає.

Діти починають шукати іграшки за звуковим сигналом (брязкальце або бубон). Після того як усі іграшки буде знайдено, гру повторюють.

ЗНАЙДИ, ДЕ ЗАХОВАНО

Мета: виховувати спостережливість, витримку; розвивати орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять у шерензі в одному кінці майданчика (залу). Вихователь показує дітям брязкальце, м'ячик або кубик і говорить, що збирається його заховати. Гравці повертаються до стіни й заплющують очі. Дорослий ховає предмет, після чого дає команду: «Можна шукати!» Діти розплющують очі й починають шукати предмет. Той, хто першим його знайде, має право ховати предмет наступним.

Методичні поради. Шукати предмети можна тільки після сигналу вихователя. Якщо діти довго не можуть знайти предмет, підійти до місця, де його заховано, й попросити пошукати саме там.

ПІДБІЖІТЬ ДО КВІТКИ, ЯКУ Я НАЗВУ

Мета: удосконалювати ходьбу й біг; виховувати уважність; учити орієнтуватись у просторі.

Хід гри

Дітям роздають по одній квіточці (червоного або жовтого кольору). Вихователь стає в кінці майданчика і тримає в одній руці червону, а в іншій — жовту квітку. Гравці з квітами червоного кольору шикуються в колону напроти червоної квітки, із жовтими квітами — напроти жовтої. Дорослий говорить: «Ідіть гуляти». Діти ходять або бігають по майданчику в різних напрямках. У цей час вихователь переходить в інший кінець майданчика, вигукнувши: «Раз, два, три — швидше до квітки біжи!», і розводить руки з квітами в сторони. Діти підбігають до квіточок свого кольору. Коли всі учасники займуть місця в колоні, дорослий пропонує підняти квіти вгору й помахати ними.

Гра повторюється.

Я ІЗ КВІТКОЮ (З МАШИНКОЮ) БІЖУ

Мета: розвивати спритність, орієнтування у просторі, навички бігу в змінному темпі; формувати вміння діяти за сигналом.

Матеріали: паперові квіти або іграшкові ведмедики.

Хід гри

Діти отримують квіти або іграшки й сідають на стільчики (лаву) в одному кінці залу (майданчика). За сигналом вихователя вони розходяться й починають бігати. На слова дорослого «На свої місця!» гравці поспішають до своїх стільчиків.

Методичні поради. Під час гри вихователь задає різний темп бігу та стежить за тим, щоб діти бігали по всьому майданчику, не нашттовхуючись одне на одного.

ДІСТАНЬ КВІТКУ (ХМАРКУ, ЛИСТОЧОК, ГРУШУ, ЯБЛУКО)

Мета: розвивати окомір, спритність; виховувати почуття взаємодопомоги.

Хід гри

Між двома стояками або деревами на відстані 3–4 м натягують мотузку так, щоб вона була на 10–15 см вище за зріст дитини з піднятими вгору руками. До неї прикріплюють різні предмети (квіти, овочі, хмарки, листочки, грушки). Дітей ділять на підгрупи. За сигналом вихователя з кожної підгрупи по черзі до мотузки підбігає дитина та зриває одну квітку. Якщо в неї це не виходить, вона повертається на своє місце. Перемагає та підгрупа (команда), яка першою збере букет із визначеної кількості квітів (наприклад, семи).

КВІТИ

Мета: удосконалювати навички ходьби по колу в змінному темпі; виховувати ввічливість.

Хід гри

Діти стоять у колі, тримаючись за руки. У центрі кола стоїть гравець зі штучними квітами в руках.

Вихователь промовляє:

До нас Галя прийшла,
Гарні квіти принесла.
Кому дати, кому дати,
Гарні квіти передати?

Діти ходять по колу праворуч, а гравець із квітами — ліворуч. На останні слова всі зупиняються. Дитина піднімає квіти вгору й вільно розмахує ними. Вихователь посилає наступного гравця в центр кола. Усі діти промовляють разом із дорослим:

Петрику, в коло рушай,
Гарні квіти діставай,
Гарні квіти діставай,
Догори піднімай!

Петрик іде в середину кола, піднімає руки й бере квіточки. Учасники міняються місцями, і гра повторюється.

Методичні поради. Вихователь стежить за тим, щоб діти виконували ходьбу по колу, не наштовхуючись одне на одного. Коли гра закінчиться, можна дати всім завдання підняти руки й помахати кистями рук на слова «Квіточки (червоні, сині) догори піднімем!»

МАК

Мета: удосконалювати навички ходьби на місці; виховувати уважність і пам'ять.

Хід гри

Діти стоять у колі пліч-о-пліч. Обирають «городника», який стоїть у центрі. Вихователь співає:

Ой на горі мак,
Під горою так.

Діти беруться за руки і, ступаючи назад, збільшують коло на ширину відведених у сторони рук.

На слова «Мак, мак, маківочки, золотії голівочки» діти роблять крок на місці й виконують мах руками вперед-назад.

На слова «Станьте ви так, як на горі мак» діти присідають і показують руками над підлогою, який виріс мак (простягають руки вперед).

Гравці, стоячи, запитують: «Городнику, городнику, чи полив ти мак?»

«Городник» відповідає: «Полив».

На приспів «Мак, мак, маківочки, золотії голівочки» діти роблять крок на місці, розмахуючи руками вперед і назад, а «городник» у цей час ходить у середині кола й удає, що поливає мак.

На слова «Станьте ви так, як на горі мак» гравці, стоячи, показують, як виріс мак (піднімають руки у сторони на рівень плечей, долоні повертають угору, пальці трохи згинають, імітуючи форму квітки маку).

На приспів «Мак, мак, маківочки, золотії голівочки» діти опускають руки й виконують крок на місці, розмахуючи руками вперед і назад. Потім питають:

Городнику, городнику,
Чи поспів мак?

«Городник» відповідає: «Поспів».

Учасники повторюють пісню спочатку, дрібним кроком звужують коло, беруться за руки й повільно піднімають їх угору.

На слова «Станьте ви так» показують долонями форму макової корбочки.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти робили рухи разом і синхронно. Після кількох повторень гри замість кроку на місці гравці ходять по колу.

БДЖІЛКИ

Мета: удосконалювати вміння підлізати під шнур і бігати врозтіч; розвивати спритність та орієнтування у просторі.

Хід гри

Усі діти-«бджілки» сидять у двох-трьох «вуликах» (колах, викладених із мотузки). Перед «вуликами» натягують шнур на висоті 40–50 см. Навколо майданчика (у залі) на стільцях кладуть квіти. Після слів вихователя «Бджілки в поле захотіли, знялися й полетіли» «бджілки» вилітають із «вулика», підлазять під шнур і з гудінням «літають» по майданчику (залу). Після слів дорослого «На квіточки сідають, мед пахучий збирають» діти підходять до квіточок і присідають. Вихователь продовжує: «Знову бджілки полетіли». Гравці бігають. Ця вправа — біг і присідання — повторюється 4–5 разів. На слова вихователя «Бджілки у вулики полетіли» діти швидко повертаються на свої місця. Дорослий відзначає «бджілку», яка прилетіла першою.

МИ ВЕСЕЛІ ДІТИ

Мета: удосконалювати навички ритмічної ходьби й бігу; виховувати рішучість та орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти утворюють коло, тримаючись за руки. Один учасник стає в його центрі — це «ловець». Діти ходять по колу, промовляючи:

Ми веселі дошкільнята,
Любим бігати й гуляти,
Ану, спробуй нас догнати.
Раз, два, три — лови!

На слово «Лови!» діти розбігаються по майданчику (залу), а «ловець» намагається їх упіймати. Якщо буде упіймано двох-трьох дітей (за умовою), гра закінчується. На слова вихователя «Усі в коло!» діти шикуються в коло, і гра продовжується з іншим «ловцем».

Методичні поради. Упійманим вважається той, до кого доторкнувся рукою «ловець». Упіймана дитина не може бути «ловцем». Якщо «ловець» довго не може нікого впіймати, його замінюють іншим.

ХТО ВИЙШОВ?

Мета: розвивати зорову пам'ять; виховувати витримку, чесність.

Хід гри

Діти сидять на стільцях півколом. Вихователь викликає одного з них і пропонує йому запам'ятати чотирьох або п'ятьох дітей, які сидять поруч, а потім вийти з кімнати або відвернутися. У цей час один гравець, за вказівкою вихователя, ховається.

Дорослий пропонує: «Відгадай, хто вийшов». Якщо дитина відгадала, то вибирає будь-кого замість себе, і гра повторюється. Якщо не відгадає, вона знову виходить із кімнати, а той, хто ховався, сідає на своє місце. Відгадувач, повернувшись до кімнати, називає на ім'я дитину, яка виходила, а тепер повернулася на своє місце.

Гра повторюється.

Методичні поради. Відгадувач повертається до кімнати на сигнал вихователя «Відгадай!». Стежити за тим, щоб діти не підказували.

БІЖІТЬ ДО МЕНЕ

Мета: удосконалювати вміння виконувати рух за сигналом і біг по прямій; учити орієнтуватися у просторі; виховувати уважність.

Хід гри

Діти шикуються в шеренгу за 8–10 м від вихователя. Після слів «Діти, біжіть до мене!» вони виконують дію, а дорослий зустрічає їх із розпростертими руками й говорить: «Прибігли! А тепер біжіть назад!» Учасники біжать на своє місце. Гра повторюється.

Методичні поради. На початку року гру можна проводити з підгрупою (6–8 дітей). Для того щоб зацікавити дітей, можна сказати: «Прибігли. Скажіть, що в мене в руках?», показуючи будь-яку іграшку.

Гру можна ускладнити, створивши перешкоди (підлізання під шнур тощо.)

МІЙ ДЗВІНКИЙ, ВЕСЕЛИЙ М'ЯЧ

Мета: учити стрибати на місці й узгоджувати рухи зі словами вихователя; виховувати уважність та орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять у колі на майданчику (у залу), вихователь — у його центрі. Імітуючи відбивання м'яча, він декламує:

Мій дзвінкий, веселий м'яч,
Ти куди пустивсь навскач?
Жовтий, білий, голубий,
Не тікай від мене, стій!

(С. Маршак)

Діти, зображуючи м'яч, стрибають на місці на обох ногах і після команди «Стій!» зупиняються. На слова вихователя «Зараз дожену!» гравці розбігаються, а дорослий удає, що ловить їх.

Методичні поради. Слова потрібно вимовляти у швидкому темпі, згідно зі стрибками малюків. Якщо дітям важко відтворювати рухи м'яча, їм потрібно показати, як стрибає м'яч.

КАРУСЕЛІ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; розвивати узгодженість рухів і спритність.

Хід гри

У центрі майданчика (залу) вихователь викладає на землі мотузку у вигляді кола. Це — «каруселі». Діти грають, ходять, бігають, підстрибують, танцюють. За сигналом вихователя «На каруселі!» гравці піднімають мотузку й починають ритмічно ходити по колу, промовляючи:

Каруселі спочатку тихо
Завертілись нам на втіху.
Потім все піде кругом —
І бігом, бігом, бігом!

Після слів «Бігом, бігом, бігом!» діти починають бігти. На команду дорослого «Кругом!», вони на ходу швидко беруться за мотузку іншою рукою й біжать у протилежний бік. Після цього вихователь промовляє:

Тихше, тихше, не спішіть,
Каруселі зупиніть.
Раз-два, раз-два,
Вже закінчилася гра.

Рух «каруселі» поступово уповільнюється, а після останніх слів діти зупиняються. Вони кладуть мотузку на землю й розбігаються по майданчику (залу).

Гру повторюють.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти ходили по колу ритмічно й бігали легко. Після кількаразового повторення гри учасників можна об'єднати у три-чотири підгрупи, а замість мотузки покласти в різних місцях майданчика (залу) 3–4 обручі («маленькі каруселі»). Гравці беруться за обручі, як за мотузку, і проводять гру таким самим чином.

ДІТИ І КВІТИ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; виховувати уважність; розвивати спритність.

Хід гри

Діти сидять на стільчиках (гімнастичній лаві), розташованих в одному кінці залу (майданчика).

Вихователь промовляє:

Діти по садочку гуляють,
Осінні квіточки збирають,
У пучечки гарно складають,
Угору високо піднімають.

Гравці розходяться в різних напрямках і роблять відповідні рухи. На слова: «На свої місця!» діти біжать до своїх стільчиків (лави) й сідають.

Методичні поради. Відзначити дітей, які жодного разу не помилилися і швидко знаходили свої місця. Залежно від ситуації можна давати різні завдання: «Каштани круглі збирають» або «Квіти в руках міцно тримають» тощо.

НЕ НАСТУПИ!

Мета: удосконалювати вміння ходити, переступаючи через кубики; розвивати спритність та орієнтування у просторі.

Хід гри

На підлогу в 2–3 ряди ставлять 5–6 кубиків на відстані 1 м один від одного. Діти стоять в одному кінці залу або майданчика. Двоє-трьох з них одночасно проходять в інший кінець залу (майданчика), переступаючи через кубики і при цьому не наступаючи на них. Після цього вправу виконує наступна підгрупа дітей.

Методичні поради. Нагадати, щоб, переступаючи через кубики, діти вище піднімали ноги. При повторенні гри кількість кубиків можна збільшити й запропонувати прискорити темп ходьби.

НЕ СПІЗНЮЙСЯ!

Мета: учити ходити й бігати врозтіч; розвивати спритність.

Хід гри

Діти розміщуються в одному кінці майданчика у «будиночках» (намальованих колах). Вихователь промовляє:

Звірі весело гуляють,
Бігають і стрибають.

Гравці розходяться, бігають урозтіч, підстрибують. Після слів вихователя «Швиденько додому!» вони поспішають до своїх «домівок».

ШВИДШЕ ДО СВОЄЇ КВІТОЧКИ

Мета: удосконалювати ходьбу, біг.

Хід гри

Дітей ділять на дві підгрупи. Гравці першої підгрупи знаходять айстри, а другої — жоржини (або інші відомі їм квіти). Підгрупи стають у протилежних кінцях майданчика на відстані 10 м. Вихователь займає місце посередині. Коли він вигукує слово «Айстра!», до нього біжать діти, які тримають у руках айстри, на сигнал «Жоржина!» — ті, хто тримає в руках жоржини.

ЧЕРЕЗ СТРУМОК

Мета: учити ходити по зменшеній опорі; розвивати почуття рівноваги та спритність.

Хід гри

Вихователь креслить на землі дві лінії (у приміщенні — кладе на підлогу дві мотузки) — це «струмок» — і кладе через нього дошку — «місток». Дітям пропонують пройти по «містку» на інший бік.

Методичні поради. Коли діти перейдуть на інший бік, їм можна запропонувати пострибати, зібрати квіточки (різнокольорові клаптики тканини). Після цього вони повертаються по «містку» у зворотному напрямку.

ДІСТАНЬ ЯБЛУКО (ГРУШУ, ОВОЧ)

Мета: розвивати окомір, упевненість, спритність; виховувати почуття взаємодопомоги.

Хід гри

Між двома стояками або деревами на відстані 3–4 м натягують мотузку так, щоб вона була на 10–15 см вище за зріст дітей із піднятими вгору руками. До неї прикріплюють яблука, груші або овочі. Дітей ділять на кілька підгруп, кожна з яких отримує кошик. За сигналом вихователя вони зривають по одному яблуку (груші, овочу) і кладуть у кошик своєї команди. Виграє та команда, яка назбирає повний кошик першою.

ПЕРЕВЕЗИ ФРУКТИ

Мета: удосконалювати вміння ходити в одному напрямку, переходити від ходьби до бігу.

Хід гри

Діти стоять у шерензі; їм дають завдання «перевезти з городу до ринку» по одному фрукту на відстань 3–4 м. Щоразу брати лише один фрукт. Із фруктом можна «їхати» ти-хенько, без фруктів — бігти.

Гру припиняють, коли закінчуються фрукти.

Методичні поради. Перед початком гри кожній дитині показати місце, куди потрібно перевезти фрукти.

ПРОКОТИ М'ЯЧ (ГАРБУЗ) У ВОРОТА

Мета: удосконалювати вміння прокочувати м'яч (гарбуз) і підлазити під шнур; розвивати спритність та окомір.

Хід гри

На майданчику (в залі) натягують шнур на висоті 50 см. Це «ворота». Шестеро-вось-меро дітей із м'ячами в руках стоять у шерензі на відстані 2,5–3 м від шнура. Вихователь дає команду:

Коти свій м'яч («кавун»),
Коти ще раз.
А ти поспішай,
Його доганяй!

Гравці котять м'яч (гарбуз) обома руками по підлозі у «ворота» й наздоганяють його, підлазючи під шнур. Потім беруть м'яч (гарбуз) і піднімають його.

Методичні поради. Перед початком гри показати, як прокочувати м'яч. Відстань до воріт поступово збільшувати. Відзначити тих, хто правильно прокотив м'яч у ворота і швидко наздогнав його.

НАЗДОЖЕНІТЬ МЕНЕ (ІГРАШКУ)

Мета: учти бігати по прямій; виховувати вміння швидко орієнтуватися та рухатися, не заважаючи одне одному.

Хід гри

Вихователь одягає шапочку зайчика, пропонує дітям наздогнати його. Гравці біжать, доганяючи зайчика. Побігавши у середньому темпі 20–25 с, дорослий дає кому-небудь із дітей упіймати себе, і всі повертаються на свої місця. Потім вихователь пропонує комусь із дітей одягнути шапочку ведмедика. Всі намагаються наздогнати ведмедика.

ЗНАЙДИ І ПРОМОВЧИ

Мета: виховувати витримку, спостережливість; розвивати орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика (залу). Вихователь пропонує їм відвернутися й заплющити очі. У цей час він ховає прапорець. За сигналом вихователя «Можна шукати!» гравці розплющують очі й починають шукати. Той, хто побачить його, підходить до вихователя і тихо говорить йому про це, після чого повертається на своє місце.

Гра продовжується доти, доки всі учасники не знайдуть прапорець.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти не підглядали, куди ховають прапорець. Той, хто підглядає, не бере участі у грі. Прапорець можна замінити кубиком, брязкальцем або м'ячиком.

ТИ КОТИСЬ, ВЕСЕЛИЙ М'ЯЧИКУ

Мета: учити прокочувати й ловити м'яч; виховувати уважність; розвивати окомір.

Хід гри

Діти сидять на підлозі півколом. Вихователь стає на відстані 2–2,5 м від них і котить м'яч по черзі кожному. Гравці ловлять м'яч обома руками та прокочують його у зворотному напрямку дорослому.

Методичні поради. Для гри знадобиться м'яч середнього розміру (10–15 см у діаметрі). Його відштовхують і ловлять обома руками.

ХТО ШВИДШЕ ЗБЕРЕ ФРУКТИ?

Мета: виховувати почуття взаємодопомоги; розвивати спритність, уважність, окомір.

Хід гри

В одному кінці майданчика розкладають фрукти: яблука, груші, сливи. В іншому кінці розміщують три кошики. Дітей ділять на три команди. Кожна з них збирає свій обумовлений вид фруктів і складає їх у кошик. Перемагає та команда, яка швидше збере свої фрукти.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти брали по одному фрукту й переносили в кошик окремо.

ХТО ПЕРШИЙ?

Мета: удосконалювати навички швидкого бігу; розвивати спритність.

Хід гри

В одному кінці залу (майданчика) на стільці кладуть 4–5 прапорців. У протилежному кінці діти стають у шеренгу.

За командою вихователя «Раз, два, три — біжи!» діти біжать до свого прапорця, беруть його й піднімають, а потім кладуть на місце. Виграє той, хто першим підняв прапорець. Після цього гравці повертаються на свої місця.

Методичні поради. Відстань від стартової лінії до прапорців на майданчику має бути в межах 15–20 м. Замість прапорців на стільці можна покласти кубики, брязкальця або кеглі.

БІЖІТЬ ДО ДЕРЕВА

Мета: удосконалювати ходьбу й біг; виховувати уважність; учити орієнтуватися у просторі.

Хід гри

Дітей ділять на дві підгрупи й роздають по одній квіточці (червоного й жовтого кольорів — залежно від належної до тої чи іншої підгрупи). Вихователь стає в одному кінці майданчика й тримає в одній руці червону, а в іншій — жовту квітку. Дорослий повідомляє учасникам, що він уособлює дерево, яке квітне поперемінно червоними й жовтими квітами. Гравці з квітами червоного кольору стають у колону напроти червоної квітки, а ті, хто отримав жовті квіти, — напроти жовтої. Вихователь говорить: «Ідіть гуляти». Діти ходять або бігають по майданчику врозтіч. Вихователь у цей час переходить в інший кінець майданчика й говорить: «Раз, два, три — швидше до дерева біжи!» Він відводить руки з квітами у сторони, а діти підбігають до квітів свого кольору. Коли всі учасники стануть у колони, вихователь пропонує підняти квіти вгору й помахати ними.

Методичні поради. Після кількаразового повторення гри дорослий може перекладати квіти з однієї руки в іншу для акцентування уваги.

ПІДБІЖІТЬ ДО ФРУКТА (ОВОЧА)

Мета: удосконалювати ходьбу й біг; виховувати уважність і вчити орієнтуванню у просторі.

Хід гри

Діти отримують по одному фрукту (перша підгрупа — груші, друга — яблука).

Вихователь стає на одному боці майданчика і тримає в руці груші, а в другій — яблука. Діти з яблуками стають у колону навпроти яблука, діти із грушами — навпроти груші. Дорослий говорить: «Ідіть гуляти». Діти ходять по майданчику врозтіч або бігають. Вихователь у цей час переходить на другий бік майданчика і промовляє: «Раз, два, три, чимдуж до фрукта біжи!». Учасники біжать до своїх фруктів.

Гра повторюється.

Методичні поради. Після кількаразового повторення гри команди можна поміняти місцями для акцентування уваги. Замість фруктів можна взяти овочі.

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

ДЕ Я ЖИВУ

Мета: уточнити й закріпити уявлення дітей про місто, у якому вони живуть; закріпити знання домашньої адреси; розвивати увагу, пам'ять; виховувати любов до рідного міста.

Матеріал: квіти українського вінка.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям назвати свою країну та місто, у якому вони живуть. Дитина бере одну квітку, прикладає її до вінка, пригадує назву та називає свою домашню адресу.

ЩО КОМУ ПОТРІБНО ДЛЯ РОБОТИ?

Мета: закріпити назви професій та інструментів, якими користуються люди; розвивати уважність, кмітливість; виховувати дбайливе ставлення до взуття.

Матеріал: мольберт із картинками, що зображують людей різних професій; предмети, необхідні для роботи цих людей.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям дібрати предмети, потрібні для певної професії.

ЩО ЛЮБЛЯТЬ РОБИТИ ДІТИ В ДИТСАДКУ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: розвивати емоційну сферу дитини, мовлення дитини, уяву, увагу; коригувати міжособистісні стосунки в групі; розвивати навички спілкування.

Хід гри

Вихователь починає розповідь фразою: «Ми у дитсадку...» Діти по колу продовжують розповідь, доки черга знов не доходить до вихователя, який спрямовує сюжет розповіді у потрібному напрямку, і гра продовжується.

ЯКА МОЯ ВУЛИЦЯ? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: збагачувати словник дітей прикметниками.

Хід гри

Вихователь пропонує розказати про свою вулицю: «Яка моя вулиця?» (*Широка, зелена, квітуча тощо.*)

УПІЗНАЙ ЗА ОПИСОМ

Мета: формувати вміння дітей уважно слухати розповіді вихователя, знаходити іграшку за описом; розвивати уважність.

Хід гри

Вихователь описує іграшку або споруду ігрового майданчика, а діти називають та знаходять її на майданчику. Наприклад: «Він круглий, гарний, різнокольоровий, може котитися, стрибати. Найвеселіше ним гратися гуртом, перекидаючи одне одному. Що це?» (*М'яч.*)

СКЛАДИ КВІТКУ

Мета: закріпити вміння добирати до квітки пелюстки відповідної величини та кольору; розвивати дрібні м'язи пальців рук.

Матеріал: зображення квітки зі стеблом, листочками і серединкою, по 4–5 різнокольорових пелюсток.

Хід гри

Вихователь пропонує зібрати квіти, у яких пелюстки обсипались і переплутались. Треба знайти пелюстки, що підходять до квітки, та викласти їх навколо серединки.

ВІДГАДАЙ, ЩО Я РОБЛЮ

Мета: закріпити слова — назви дій із догляду за рослинами.

Матеріал: приладдя для догляду за квітником (граблі, лопатка, лійка, ножиці).

Хід гри

Вихователь виконує різні дії з догляду за рослинами і пропонує дітям розповісти, що він робить.

ЩО ДЕ РОСТЕ?

Мета: закріпити знання про садові, польові та кімнатні рослини; розвивати уважність, логічне мислення.

Матеріал: картки із зображенням різних квітів.

Хід гри

Перед дітьми розкладені зображення квітів, діти повинні по черзі обрати будь-яку квітку, назвати її та місце, де вона росте.

БУКЕТ ОСІННІХ КВІТІВ

Мета: вправляти дітей у добиранні до однієї половинки квітки іншої; учити відповідати на запитання.

Матеріал: картка із зображенням вази з квітами, у кожної квітки не вистачає половинки.

Хід гри

Діти складають половинки зображень, називаючи відповідні квіти.

ЩО СПОЧАТКУ, А ЩО ПОТІМ? (ФАЗИ РОСТУ РОСЛИН)

Мета: закріпити знання дітей про фази росту рослин; виховувати бажання спостерігати за рослинами.

Матеріал: 3–4 комплекти малюнків, де зображені фази росту рослин.

Хід гри

Діти об'єднуються у 3–4 підгрупи. За сигналом вони повинні послідовно розкласти малюнки й обґрунтувати відповіді.

ЯКОЇ КВІТКИ НЕ СТАЛО?

Мета: закріпити назви квітів, які ростуть на клумбі.

Матеріал: зрізані на клумбі квіти.

Хід гри

На столі у вихователя букет квітів. Вихователь по чергово прибирає одну з них і пропонує дітям назвати, якої квітки не стало.

ЩО Є У КВІТКИ?

Мета: закріпити назви частин рослини; виховувати любов до природи.

Хід гри

Вихователь показує квітку або називає слово «квітка», а діти називають її частини: стебло, корінь, листя, пелюстки, серединка.

ЯКИЙ НАСТРІЙ У РОСЛИНИ?

Мета: продовжувати вчити дітей доглядати рослини куточка природи; розвивати фантазію, мислення; виховувати любов до природи.

Матеріал: квіти куточка природи, квіти з жовтим листям та квіти з прив'ялим листям.

Хід гри

На столі виставлені різні рослини з куточка природи. Діти визначають, у якої квітки який настрій, і пояснюють свою думку.

ХТО ЗНАЄ НАЙБІЛЬШЕ ВИРОБІВ ІЗ БОРОШНА?

Мета: поглибити знання дітей про хлібобулочні вироби; розвивати логічне мислення, пам'ять; виховувати бережливе ставлення до хліба.

Матеріал: картки із зображенням хлібобулочних виробів та кілька зображень інших продуктів.

Хід гри

Вихователь пропонує вибрати картинку з хлібобулочними виробами і розповісти, які вони на смак.

КОЛОСОК ЯКИЙ? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: збагачувати словник дітей прикметниками.

Хід гри

Вихователь пропонує розказати про колосок: який він?

ЩО СПОЧАТКУ, А ЩО ПОТІМ? (ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИГОТОВЛЕННЯ ХЛІБА)

Мета: закріпити знання про послідовність процесу виготовлення хліба; розвивати пізнавальну активність; виховувати шанобливе ставлення до праці хліборобів.

Матеріал: набір сюжетних картинок із зображенням етапів на шляху хліба до столу.

Хід гри

На лаві перемішані картинки. Вихователь пропонує розкласти їх по порядку і розповісти про послідовність виготовлення хліба.

ЩО СПОЧАТКУ, А ЩО ПОТІМ? (ФАЗИ РОСТУ ЗЛАКОВИХ РОСЛИН)

Мета: закріпити знання дітей про фази росту рослин; формувати бажання спостерігати за рослинами.

Матеріал: комплекти малюнків, де зображені фази росту злакових (зерна — паростки — колосся — зерна).

Хід гри

Діти викладають послідовність росту злакових та обґрунтовують свою відповідь.

РОЗКАЖИ ЯКИЙ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити вміння дітей складати описові розповіді; розвивати спостережливість, увагу.

Хід гри

Вихователь пропонує обрати якийсь хлібобулочний виріб та скласти описову розповідь про нього за запитаннями:

Батон який?

Паляниця яка?

Коровай який?

УПІЗНАЙ ФРУКТОВЕ ДЕРЕВО (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити вміння дітей називати і знаходити дерева на майданчику; розвивати зорову пам'ять, уважність; виховувати любов до природи.

Матеріал: фруктові дерева на майданчику.

Хід гри

Вихователь описує якесь плодове дерево, а діти уважно розглядають дерева на майданчику. Потім діти з'ясовують, яке дерево підходить під опис, і називають його.

ВІДПРАВ ПЛІД ДО ЙОГО ДЕРЕВА

Мета: закріпити вміння виділяти характерні ознаки плодівих дерев за формою, кольором; розвивати пам'ять, мислення, зв'язне мовлення; виховувати любов і бережне ставлення до природи.

Матеріал: малюнки із зображенням різних видів дерев та їхніх плодів.

Хід гри

Діти вибирають картинки з деревами, які їм сподобалися, називають їхні характерні ознаки, за принципом лото добирають до них плоди. Виграє дитина, яка швидше правильно збере свої картинки.

КОМУ СОНЕЧКО ПОТРІБНЕ?

Мета: закріпити знання дітей про властивості сонця та про те, кому воно потрібне; розвивати мислення, пам'ять, увагу.

Хід гри

Вихователь називає дітям предмети. Якщо цьому предмету сонечко потрібне, то діти піднімають руки, ніби «промінчики сонця». Якщо не потрібне — присідають.

УТВОРИ ПРЕДМЕТ

Мета: закріпити знання про геометричну фігуру круг; розвивати дрібну моторику; виховувати самостійність.

Матеріал: картки із зображенням предметів на яких відсутні круглі деталі (машинка без коліс, хвостики без ягідок, промені без сонечка тощо), олівці.

Хід гри

Вихователь пропонує роздивитися малюнки на картках, назвати, чого не вистачає кожному предмету, і домалювати потрібні деталі. Після цього можна провести бесіду.

Запитання до бесіди

Що треба було домалювати машині? (*Колеса.*)

У якого ще транспорту ви бачили колеса? Якої вони форми? І т. д.

ВІДГАДАЙ ТА НАЗВИ ФРУКТИ НА ДОТИК

Мета: закріпити вміння дітей називати фрукти та їх колір; розвивати зорову пам'ять, увагу.

Матеріал: чарівна торбинка, фрукти.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям по черзі витягти з чарівної торбинки фрукти, назвати їх та їхній колір. Потім вихователь може запропонувати знайти те, що він скаже, не дивлячись у торбинку. По черзі грають усі діти.

ВІДГАДАЙ НА СМАК

Мета: закріпити вміння дітей розрізняти за смаком яблуко, грушу, сливу, виноград, моркву, капусту, помідор, огірок; учити визначати, овочі це чи фрукти; розвивати мовлення, увагу.

Матеріал: на тарілочці лежать розрізані на шматочки та накриті серветкою овочі та фрукти.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям заплющити очі та скуштувати овоч або фрукт. Дитина куштує, відгадує плід, а потім називає, овоч це чи фрукт.

ФРУКТИ ЯКІ? (КОЛІР, ФОРМА, РОЗМІР)

Мета: збагачувати словник дітей прикметниками (назви кольорів).

Хід гри

Вихователь пропонує розказати про фрукти: які вони? (*Жовті, солодкі, червоні, круглі.*)

УПІЗНАЙ ФРУКТОВЕ ДЕРЕВО

Мета: закріпити вміння дітей називати і знаходити дерева в саду; розвивати зорову пам'ять, уважність; виховувати любов до природи.

Матеріал: фруктові дерева.

Хід гри

Вихователь починає розповідати про дерево. Спочатку він зазначає, який стовбур у дерева, як розташовані гілочки, яке за кольором та формою листя. Опис наводиться в уповільненому темпі для того, щоб діти змогли роздивитися всі дерева. Завершивши описувати, вихователь запитує дітей: «Про яку рослину я вам розповідала?»

ХУДОЖНІ ТВОРИ

Український прапор

Л. Біленька

Вітер весняний на площах
Стяг український полоще,
В прапорі — просинь небесна,
Золото поля чудесне.

Батьківщина

О. Довгий

Моя рідна Батьківщина
Має назву Україна.
В мене й нація своя —
Українець в мами я.
Є у мене й рідна мова,
Де вкраїнське кожне слово.

Добрідень тобі, Україно моя

П. Тичина

Струмок серед гаю, як стрічечка.
На квітці метелик, мов свічечка.
Хвилюють, малюють,
Квітують поля —
Добрідень тобі, Україно моя!

Україна

І. Січовик

Красивий, щедрий рідний край.
І мова наша — солов'їна.
Люби, шануй, оберігай
Наш край, що зветься Україна.

Зацвітає калина

А. Камінчук

Зацвітає калина,
Зеленіє ліщина,
Степом котиться диво-луна,
Це моя Україна,
Це моя Батьківщина,
Що, як тато і мама, одна.

Як то чудово дзвінок грає

І. Блажкевич

Як то чудово дзвінок грає,
Нас в садок всіх скликає:
— Бім-бам, бім-бам.
Пусти мене, моя мати,
Час в садочок мандрувати!
— Бім-бам, бім-бам.
Там добра будуть нас вчити,
Українські ми є діти.
— Бім-бам, бім-бам.

Пісочниця

А. Костецький

Кожному в пісочниці
Дуже гратись хочеться,
Бо не просто в ній пісок:
Тісто в ній та пиріжок.
Для фортеці цегла в ній.
Для машин — гараж новий.
Ось чому в пісочниці
Всім нам гратись хочеться.

Куди не глянемо

М. Познанська

Куди не глянемо — навкруг
Відходить красне літо.
Пожовк від сонця зелен луг,
Пожухли мальви-квіти.

Чебрець

К. Перелісна

Попід бором молоденьким,
На сипучому піску,
Квіти стеляться густенькі,
Повні запаху й медку.

Між квітками бджоли, оси,
Навіть коник-стрибунець,
Всіх у гості щиро просить
Запашненький наш чебрець.

ВІРШІ ПРО КВІТИ

Т. Карпенко

Жоржини

Всміхаються до сонечка
Яскравії жоржини,
Червоні, жовті, білі
В них квіточки-голівки.

Айстра

На квітнику яскравому
Айстри розцвітають.
Пишні ай строчки духмяні
Різний колір мають.

Чорнобривці

Ці маленькі квіточки
Під осінь розквітають.
Голівками яскравими
Малюків вітають:
«Як хороше на квітнику
Рости і всіх вітати.
З-під чорних, чорних брівочок
На сонце заглядати»

Ромашка

М. Познанська

На стрункій високій ніжці
Біля річки, на лужку,
У косинці-білоніжці
Стрів я квіточку таку.

Ясним оком жовтуватим
Усміхалася мені.
Я хотів її зірвати,
А бджола сказала: — Ні!

Паляниця

М. Познанська

Як їсте ви паляницю,
Калачі смачні їсте, —
Не забудьте уклониться
Хліборобові за те!

Давно вже літо золоте

В. Гаптар

Давно вже літо золоте
Сховалось за дощами,
Лиш айстра у саду цвіте
Ясним огнем прощальним.

Вітри холодні загудуть
І затріщать морози,
Та світлу айстру у саду
Вони згасить не зможуть!

Колосе пшеничний

М. Сингаївський

Колосе пшеничний,
Ти наш хліб одвічний.
З доброї зернини
Ми тебе ростили,
Від землі щоднини
Набиравсь ти сили.

Набирався соків,
Сонцем наливався,
Повний і високий —
На добро пишався.

Колосе багатий,
З доброї зернини.
Це від тебе, брате,
Щастя у людини.

Слива

Л. Біленька

До сонечка сміється слива, —
На ній сливки, вона щаслива.
Сливки солодкі, соковиті,
Достиглі, сонечком наліті.

Яблунько!

К. Перелісна

— Яблунько, яблунько зелененька,
Кинь мені яблучко солоденьке!
Хочу того яблучка скуштувати,
Та не можу гілочки я дістати.

Колосок

(Українська народна казка)

Жили собі двоє мишенят — Круть та Верть і півник Голосисте Горлечко. Мишенята було тільки й знають, що танцюють та співають. А півник удосвіта встане, всіх піснею збудить та й до роботи береться. Ото якось підмітав у дворі та й знайшов пшеничний колосок.

— Круть, Верть, — став гукати півник, — а гляньте-но, що я знайшов!

Поприбігали мишенята та й кажуть:

— Коли б це його обмолотити...

— А хто молотитиме? — питається півник.

— Не я! — одказує одне мишеня.

— Не я! — одказує друге мишеня.

— Я обмолочу, — каже до них півник. І взявся до роботи. А мишенята й далі граються.

От уже й обмолотив півник колосок та й знов гукає:

— Гей, Круть, гей, Верть, ідіть гляньте, скільки зерна я намолотив!

Поприбігали мишенята.

— Треба, — кажуть, — зерно до млина однести та борошна намолоть.

— А хто понесе? — питає півник.

— Не я! — гукає Круть.

— Не я! — гукає Верть.

— Ну то я однесу, — каже півник. Узяв на плечі мішок та й пішов.

А мишенята собі скачуть — у довгої лози граються. Прийшов півник додому, знов кличе мишенят:

— Гей, Круть, гей, Верть! Я борошно приніс.

Поприбігали мишенята, порадили.

— Ой, півничку! Вже тепер тісто треба замісити та пиріжечків спекти.

— Хто ж міситиме? — питає півник. А мишенята знов своє:

— Не я! — пищить Круть.

— Не я! — пищить Верть.

Подумав, подумав півник та й каже:

— Доведеться мені, мабуть.

От замісив півник тісто, приніс дрова та й розпалив у печі. А як у печі нагоріло, посадив пиріжки.

Мишенята й собі діло мають: пісень співають, танцюють.

А ось і спеклися пиріжки, повиймав їх півник, виклав на столі.

А мишенята вже й тут. І гукати їх не треба.

— Ох, і голодний я! — каже Круть.

— А я який голодний! — каже Верть. Та й посідали до столу.

А півник каже:

— Стривайте-но, стривайте! Ви мені перше скажіть, хто знайшов колосок?

— Ти, — кажуть мишенята.

— А хто його обмолотив?

— Ти, — вже тихіше відказують Круть із Вертем.

— А тісто хто місив? Піч витопив? Пиріжків напик?

— Ти, — вже зовсім нищечком кажуть мишенята.

— А що ж ви робили?

Що мали казати мишенята? Нічого. Стали вони вилазити з-за столу, а півник їх і не тримає. Хто ж отаких лінюхів пиріжками пригощатиме?

Хліб

Ш. Амонашвілі

Тітонька Марія працює у школі прибиральницею. Вона добра, любить дітей, до всіх така ласкава. Але сьогодні вона дуже розсердилася на Сашка.

— Як ти міг хліб викинути? Це ж хлі-іб! — обурювалася вона.

— Що ж тут такого? Подумаєш, хліб! — здивувався Сашко.

Але тітонька Марія розуміла, який хліб важливий для людей.

Моя мама пахне хлібом

В. Сухомлинський

Одного дня в дитячий садок привели двох новачків — п'ятирічних хлопчиків Толю й Колю. Їх привели мами. Хлопчики познайомилися. Толя запитує Колю:

— Де працює твоя мама?

— А хіба ти не знаєш? — здивувався Коля. — Вона ж пахне ліками. Моя мама — лікар. Захворіє людина — мама вилікує. Без лікаря люди не могли б жити. А твоя мама де працює?

— А хіба ти не знаєш? — здивувався Толя. — Вона ж так пахне хлібом. Моя мама — пекар. Вона годує людей. Без хліба не міг би ніхто жити.

— І лікар? — запитав здивовано Коля.

— І лікар не міг би, — з гордістю сказав Толя.

Смачний хлібець

І. Блажкевич

Петрик, Павлик і Ганнуса
До лісу ходили.
Грибів кошик назбирали,
Ноги натомили.

Посідали спочивати
Та й хлібець виймають,
Ножем крають на три скибки,
Сіллю посипають.

Дивно стало Петрусеві,
Що в житті нічого
Він іще не їв ніколи
Такого смачного.

— Нащо, — каже він по хвилі, —
Матусі варити?
Чи ж не краще та щоднини
Смачно хліб солити?

Спіла груша

В. Крищенко

Бачу — спіла груша
На самім вершку.
Роззуваюсь миттю,
Миттю на сучку.

Раптом каже грушка:
— Робиш це дарма.
Злазь мерщій додолу —
Я впаду сама.

Вересень

М. Познанська

Відлітають журавлі.
Ходить осінь по селі.
Йде-брече вона дворами,
Наділяє всіх дарами:
Сипле зерно і плоди
Добрим людям за труди.

НАШІ ДРУЗИ

О. Коваленко

Друзі

Котик з півником дружив,
Друга в гості запросив,
Пригощав його млинцями,
Пампушками й голубцями.

Змагання

У селі в суботу зрання
На ставку ідуть змагання:
Гусенята й каченята
Узялись пірнать завзято.

Курчатка

Курчаточка малесенькі
Гуляють по садочку.
Вони такі жовтесенькі,
Як квіточки в віночку.

Півник

— Ку-ку-рі-ку, ку-ку-рі-ку! —
Чути вранці в курнику.
То наш півник заспівав —
З днем новим нас привітав!

Індик

По двору іде індик.
До порядку птах цей звик:
З усіма вітається,
До землі вклоняється.

Корівка

— Му! — корівонька співає,
Молочком всіх пригощає.
Залюбки п'ють молоко
І Надійка, і Тимко.

Кіт-рибалка

Кіт-воркіт на березку
Ловить рибку в холодку.
Черв'ячка на гак чіпляє,
Вудку в воду закидає.
Довго плавав поплавок.
Сумувати став коток:
— Не одну сиджу годину...
Як впіймать мені рибину?
Раптом чує: — Ква-ква-ква,
Ну й розумна голова!
Що ти ловиш у калюжі —
Карася чи щуку, друже?

Малина

У лісі на горбочку
Малина наливається.
Ведмедиця синочку
Варити джем збирається.

Дозріли сунички

Ласкаве літнє сонечко,
Ти зазирни в віконечко,
Скажи лінійвій киці:
— Пора йти по суниці!

Скоро осінь

Наш маленький баранець
Біжить полем навпростець.
Мчить, аж куряву здійма,
Та, на жаль, усе дарма:
Хоче літо наздогнати,
Та вже осінь йде до хати.

Дощик

Дощик з неба крап-крап-крап! —
Намочив аж вісім лап,
Два хвоста, чотири вушка —
Мокрий Рекс і мокра Мушка.

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня	Теми тижня Розділи програми	I тиждень. Тема тижня: «Як на нашому городі»	II тиждень. Тема тижня: «Сонце стукає в віконце»
ФРОНТАЛЬНІ			
Понеділок	Зростаємо дужими	Тема: «Подорож до країни овочів»	Тема: «Світить осіннє сонечко в наше віконечко»
Вівторок	Музична скарбничка	За планом музичного керівника	За планом музичного керівника
	Мова рідна, слово рідне	Тема: «Що росте на городі?» (складання описової розповіді за схемою)	Тема: «Моя улюблена іграшка» (складання описової розповіді)
Середа	Зростаємо дужими	Тема: «У гості до гарбузової родини»	Тема: «Осінні сонячні промінці»
Четвер	Музична скарбничка	За планом музичного керівника	За планом музичного керівника
П'ятниця	Дитина у довкіллі (двічі на місяць)	Тема: «Праця городників»	—
	Віконечко у природу (двічі на місяць)	—	Тема: «Кому потрібне сонечко?»
ПІДГРУПОВІ			
Понеділок	Художня література	Тема: обігрування української народної пісні «Ходить гарбуз по городу»	Тема: вивчення закличок про сонце
Вівторок	Чарівні фарби і талановиті пальчики (малювання)	Тема: «Намалюємо кавун бокастий і смугастий»	Тема: «Лагідні промінчики осіннього сонечка» (сюжетне малювання)

НА ЖОВТЕНЬ

<p>III тиждень. Тема тижня: «Що буває восени»</p>	<p>IV тиждень. Тема тижня: «В осінньому лісочку»</p>	<p>V тиждень. Тема тижня: «Лісові звірята»</p>
ЗАНЯТТЯ		
<p>Тема: «Осіній дощик завітав до нашого садочка»</p>	<p>Тема: «Квітуча галявина»</p>	<p>Тема: «Лісові звірята — спритні всі малята»</p>
<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>
<p>Тема: «Що буває восени?» (звукова культура)</p>	<p>Тема: «В осінньому лісі» (складання розповіді за картиною)</p>	<p>Тема: «Кого зустрів їжачок у лісі» (складання колективної описової розповіді)</p>
<p>Тема: «Осіній вітерець бавиться листочками»</p>	<p>Тема: «В осінньому лісочку»</p>	<p>Тема: «Лісова подорож»</p>
<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>
<p>Тема: «Погода восени»</p>	<p>—</p>	<p>—</p>
<p>—</p>	<p>Тема: «Життя дерев» (розповідь-бесіда)</p>	<p>Тема: «Мешканці лісу»</p>
ЗАНЯТТЯ		
<p>Тема: вивчення вірша М. Познанської «Ідуть дощі»</p>	<p>Тема: вивчення вірша І. Царинного «Осінь»</p>	<p>Тема: вивчення вірша П. Воронька «Їжачок-хитрячок»</p>
<p>Тема: «Дощ то капає, то летється» (сюжетне малювання)</p>	<p>Тема: «Осінні дерева»</p>	<p>Тема: «Подорож їжачка лісом»</p>

Дні тижня	Теми тижня Розділи програми	I тиждень. Тема тижня: «Як на нашому городі»	II тиждень. Тема тижня: «Сонце стукає в віконце»
Середа	Математична скарбничка (двічі на місяць)	Тема: «Число і цифра 1. Орієнтування у просторі»	—
Четвер	Чарівні фарби і талановиті пальчики (ліплення, аплікація)	Тема: «Овочі в кошику» (ліплення)	Тема: «Ясне сонечко усміхається» (аплікація)
П'ятниця	Будуємо, майструємо, творимо (двічі на місяць). Художня праця (двічі на місяць)	Тема (будуємо, майструємо, творимо): «Овочесховище» (будівельний матеріал)	Тема (художня праця): «Яскраве сонечко» (викладання нитками та бісером)

<p align="center">III тиждень. Тема тижня: «Що буває восени»</p>	<p align="center">IV тиждень. Тема тижня: «В осінньому лісочку»</p>	<p align="center">V тиждень. Тема тижня: «Лісові звірята»</p>
<p>Тема: «Порівняння множин. Утворення рівності»</p>	<p align="center">—</p>	<p>Тема: «Маса предметів (важкий, легкий). Порівняння множин»</p>
<p>Тема: «Капітошка» (ліплення)</p>	<p>Тема: «Осінній віночок» (аплікація)</p>	<p>Тема: «Чудернацькі їжачки» (ліплення з пластиліну та соняшникового насіння)</p>
<p>Тема (будуємо, майструємо, творимо): «Вітрячки» (кольоровий папір)</p>	<p>Тема (художня праця): «Плетіння гірлянди з осіннього листя»</p>	<p>Тема (будуємо, майструємо, творимо): «Казковий будинок для звірят» (будівельний матеріал)</p>

КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ

Ранкова гімнастика «Веселі городники»

I. Шиккування в колону по одному за зростом.

Ходьба на носках, руки на поясі.

Біг у середньому темпі, ходьба.

II. Комплекс загальнорозвивальних вправ.

Піднімання палиці вгору (повторити 6 р.)

Вихідне положення — основна стійка, руки вниз, палицю тримати за кінці.

1 — підняти палицю до грудей.

2 — підняти палицю вгору над головою (вдих).

3 — опустити палицю до грудей.

4 — опустити палицю вниз у вихідне положення (видих).

Нахили тулуба в сторони (повторити 6 р.)

Вихідне положення — ноги нарізно, палиця за головою на плечах.

1 — нахили тулуба праворуч (видих).

2 — повернутись у вихідне положення (вдих).

3–4 — те саме в лівий бік.

Нахили тулуба вперед (повторити 5–6 р.)

Вихідне положення — ноги нарізно, палиця ззаду за спиною, руки прямі.

1 — нахили тулуба вперед з одночасним відведенням палиці назад (видих).

2 — повернутись у вихідне положення (вдих).

Перестрибування через палицю.

Вихідне положення — руки опущені вниз, палицю тримати за кінці.

1 — згинаючи праву ногу, переступати через палицю.

2 — переступання у зворотному напрямі.

3–4 — те саме з лівої ноги.

Стрибки через палицю (повторити 8 р.)

Вихідне положення — основна стійка, руки на поясі, палиця на підлозі перед ногами.

1 — стрибки через палицю з відштовхуванням обома ногами.

2 — стрибки назад через палицю.

III. Шиккування в колону по одному за направляючим.

Ходьба в повільному темпі з рухами рук.

Ранкова гімнастика «Осінній дощик»

I. Шиккування в колону по одному за зростом.

Ходьба в середньому та швидкому темпі, ходьба на зовнішній стороні стопи, як ведмедик.

Біг у середньому темпі, ходьба.

II. Комплекс загальнорозвивальних вправ.

«Дощик крапає» — піднімання рук угору (повторити 6 р.)

Вихідне положення — основна стійка.

1–2 — підняти руки через сторони вгору, подивитись на руки (вдих).

3–4 — опустити руки вниз (видих).

«Переступаємо через калюжі» — піднімання ноги, зігнутої в коліні (повторити 6 р.)

Вихідне положення — основна стійка.

1 — підняти праву ногу, зігнути в коліні, руки в сторони (вдих).

2 — опустити ногу та руки у вихідне положення (видих).

3–4 — повторити те саме з лівої ноги.

«Крапельки дощу» — піднімання рук уперед — угору (повторити 6 р.)

Вихідне положення — основна стійка.

1 — підняти руки вперед — угору, зігнувши їх у ліктях (вдих).

2 — опустити руки вниз, ударивши ними по боках (видих).

«Парасолька» — вигинання спини вгору (повторити 6 р.)

Вихідне положення — присісти з опорою на руки, голова опущена.

1–2 — випрямити ноги, вигнути спину вгору.

3–4 — згинаючи ноги, повернутись у вихідне положення.

«Радіємо сонечку» — стрибки на місці на обох ногах

Вихідне положення — основна стійка, руки напівзігнуті.

1–4 — напівприсідання (пружина).

5–8 — стрибки на місці на обох ногах.

III. Шиккування в колону по одному за направляючим.

Ходьба в повільному темпі на носках, як лисички.

Гімнастика пробудження «Моторне зайчєня»

Прокинувся зайчик вранці, а мами не було вдома, вона пішла добувати їжу.

«Зайчєня прокинулось» (повторити 6 р.)

Вихідне положення — лежачи на спині, руки вздовж тулуба.

1 — підняти руки вгору, потягнутися.

2 — повернутись у вихідне положення.

«Зайчик розминає лапки» (повторити 4–5 р.)

Вихідне положення — лежачи на спині, руки вздовж тулуба.

1 — підняти руки й ноги — помахати ними.

2 — повернутись у вихідне положення.

«Зайчик зацікавився» (повторити 6 р.)

Вихідне положення — лежачи на животі, руки перед грудьми.

1 — піднятися, випрямити руки, повернути голову ліворуч, праворуч.

2 — повернутись у вихідне положення.

«Зайчик озирється» (повторити 4–5 р.)

Вихідне положення — стоячи, ноги нарізно, руки на поясі.

1 — нахилитися до правої ступні, голову опустити, коліна не згинати.

2 — повернутись у вихідне положення.

3 — нахилитися до лівої ступні, голову опустити, коліна не згинати.

4 — повернутись у вихідне положення.

«Зайчик злякався» (повторити 5–6 р.)

Вихідне положення — стоячи на колінах, спираючись на долоні.

1 — прогнути спину, голову підняти догори.

2 — повернутись у вихідне положення.

«Зайчик вийшов на прогулянку» — стрибки на обох ногах.

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Розділи програми	Дні тижня	Понеділок	Вівторок
ФРОНТАЛЬНІ			
Зростаємо дужими		Тема: «Подорож до країни овочів»	На прогулянці: пролізання правим/лівим боком під шнуром, натягнутим між двома стояками на висоті 50 см від землі; стрибки в довжину з просуванням, як зайчики
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Що росте на городі?» (складання описової розповіді за схемою)
Дитина у довкіллі		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Бесіда «Як люди допомагають овочам, щоб вони швидше росли?»	Бесіда «Що можна приготувати з овочів?»
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Розглядання овочів, порівняння їх за кольором, формою	Розглядання овочів на грядках: які стиглі, а які ще досягають
Художня література		Тема: обігрування української народної пісні «Ходить гарбуз по городу»	Читання вірша Г. Чубач «Я беру своє відерце»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		—	Тема: «Намалюємо кавун бокастий і смугастий» (малювання)
Математична скарбничка		Гра «Склади картинку» (геометричні фігури)	Гра «Фрукти і ягоди»

ЗА ТЕМОЮ «ЯК НА НАШОМУ ГОРОДІ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «У гості до гарбузової родини»	На прогулянці: ходьба по гімнастичній лаві; стрибок із гімнастичної лави на землю	Піший перехід на город
—	—	—
—	—	Тема: «Праця городників»
—	За планом музичного керівника	
ЗАНЯТТЯ		
Бесіда «Де зберігаються овочі»	—	Бесіда-розповідь «Овочі — вітаміни, корисні для здоров'я людини»
Бесіда «Від грядок до столу»	Спостереження за ґрунтом на грядках	Спостереження за овочами на грядках, як вони ростуть
Читання вірша П. Воронька «Бараболин рід»	Читання оповідання В. Чухліба «Голубий дощик»	Відгадування загадок про овочі
Гра «Зафарбуй своїм кольором»	Тема: «Овочі в кошику» (ліплення)	Гра «Домалюй»
Тема: «Число і цифра 1. Орієнтування у просторі»	Гра «Заповни кошики»	Гра «Де сховалась одиниця»

Розділи програми		Дні тижня	Понеділок	Вівторок
Будуємо, майструємо, творимо			—	Гра «Паркан на городі»
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Зваримо смачний борщ»		
		Моделювання за допомогою шаблонів	Гра-міркування «Як можна зберігати овочі?»	
	Рухливі ігри	«Дістань овоч», «Лови, кидай, падати не давай», «Хто далі кине»	«Знайди і промовч», «Перенеси овочі», «Наздоженіть мене»	
	Дидактичні ігри та вправи	«Що нам осінь принесла»	«Що можна їсти сирим, а що вареним?»	
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Догляд за станом свого одягу та взуття під час Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому		
		—		
	Праця в природі	Збирання овочів на грядках	Поливання грядок на городі	

Середа	Четвер	П'ятниця
Гра «Овочі на тарілці» (викладання нитками)	—	Тема: «Овочесховище» (будівельний матеріал)
—	Творча гра «Придумай іншу назву овочам»	Гра-роздум «Вплив дощу на овочі»
«Дістань овоч», «Хто перший?», «Підбіжіть до овоча»	«На городі», «Прокоти гарбуз у ворота», «Біжіть до мене»	«Підбіжіть до овоча», «З купини на купину», «Через струмок»
«Що де росте?», «Зваримо смачний борщ»	Мовленнєва гра «Овочі які?»	«Верхівки й корінці», мовленнєва гра «Смачний салат»
Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. прогулянки. куточку та на майданчику		
Допомога в розвантаженні овочів, які привезли до дитсадка	—	
—	Поливання ґрунту на грядках	Збирання овочів на салат

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
ФРОНТАЛЬНІ			
Зростаємо дужими		Тема: «Світить осіннє сонечко в наше віконечко»	На прогулянці: біг із максимальною швидкістю; стрибки в довжину з просуванням уперед, як зайчики
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Моя улюблена іграшка» (складання описової розповіді)
Віконечко у природу		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Розповідь-бесіда «Значення сонячного тепла і світла для людей»	—
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за сонцем	Спостереження за небом
Художня література		Тема: вивчення закличок про сонце	Читання вірша О. Олеся «Дві хмароньки»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Гра «Домалою промінчики для сонечка»	Тема: «Лагідні промінчики осіннього сонечка» (сюжетне малювання)
Математична скарбничка		Гра «Скільки промінчиків у сонечка»	Гра «Які промінчики у сонечка» (довгі — короткі)
Художня праця		—	—

ЗА ТЕМОЮ «СОНЦЕ СТУКАЄ В ВІКОНЦЕ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Осінні сонячні промінці»	На прогулянці: метання торбинки з піском із-за голови на дальність, лівою і правою рукою; ходьба по колоді	Піший перехід навколо дитячого садка
—	—	—
—	—	Тема: «Кому потрібне сонечко?»
—	За планом музичного керівника	—
ЗАНЯТТЯ		
Бесіда «Значення сонячного тепла і світла для рослин»	Бесіда «Як птахи поведуться в сонячну погоду»	Гра «Розмова із сонячними зайчиками»
Спостереження за квітами. Бесіда «Як квіти радіють сонечку»	Спостереження за птахами	—
Читання вірша М. Стельмаха «Сонце стукає в віконце»	Вивчення вірша Д. Куровського «Сонце вечора прохає»	Читання вірша П. Осадчука «Сонячний зайчик»
—	Тема: «Ясне сонечко усміхається» (аплікація)	—
—	Гра «Сонячні промінчики» (геометрична мозаїка)	Вправа «Сонечко» (штрихування)
Підготовка матеріалу для виготовлення саморобки	—	Тема: «Яскраве сонечко» (викладання нитками та бісером)

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Ляльковий дитячий садок»	
		Гра із сонячними зайчиками	Творча гра «На що схожі хмаринки?»
	Рухливі ігри	«У лісочку на горбочку», «Через струмочок», «Пузир»	«Хто покликав?», «Мій дзвінкий, веселий м'яч», «Не спізнюйся»
	Дидактичні ігри та вправи	«Що схоже на сонечко?», мовленнєва гра «Сонечко яке?»	—
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Догляд за станом свого одягу, обчищення та миття Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок та атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	—	Поливання квітів на квітнику

Середа	Четвер	П'ятниця
Пальчикова гра «Сонячні промінчики»	—	Гра-імітація «Весело гуляти»
«Діти в лісі», «Бджілки», «З купини на купину»	«Знайди собі пару», «Не дзвони», «Сонечко і дощик»	«Діти і вовк», «Лови, кидай, падати не давай», «Знайди, де сховано»
«Кому потрібне сонечко?», «Скільки», дидактично-рухлива гра «Упіймай сонячного зайчика»	«Назви пташку»	«Кому потрібне сонечко?»
Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. взуття після прогулянки. допомога одне одному під час роздягання. куточку та на майданчику		
Поливання квітів на квітнику	Годування пташок крихтами хліба	Підмітання доріжок на території дитячого садка

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми		ФРОНТАЛЬНІ	
Зростаємо дужими		Тема: «Осінній дощик завітав до нашого садочка»	На прогулянці: метання торбинки з піском із-за голови в горизонтальну ціль; повзання по гімнастичній лаві на колінах з опорою на руки
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Що буває восени?» (звукова культура)
Дитина у довкіллі		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	—	Бесіда «Якого кольору хмаринки?»
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за погодою вранці	Спостереження за небом: чи буде дощ
Художня література		Тема: вивчення вірша М. Познанської «Ідуть дощі». Читання вірша А. Качана «Осінні поля»	—
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання ілюстрацій осіннього пейзажу	Тема: «Дощ то капає, то летиться» (сюжетне малювання)
Математична скарбничка		Гра «Посади дерева»	—

ЗА ТЕМОЮ «ЩО БУВАЄ ВОСЕНИ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Осіній вітерець бавиться листочками»	На прогулянці: пролізання під дугою лівим/правим боком; стрибки у висоту з місця з намаганням дістати предмети, які прив'язані до шнура на 15 см вище від піднятої вгору руки дитини	Піший перехід до парку
—	—	—
—	—	Тема: «Погода восени»
—	За планом музичного керівника	—
ЗАНЯТТЯ		
Бесіда-розповідь «Яким буває вітер?»	Бесіда «Чому пливуть хмаринки»	Бесіда «Як погода впливає на настрої людини»
Спостереження за вітром. Досліди з вітрячками	Спостереження за небом	Бесіда про взаємозалежність між явищами живої і неживої природи
Читання вірша М. Познанської «Вітер»	Вивчення вірша О. Олеся «Дві хмаринки»	Читання вірша Д. Павличка «Вітер»
Гра «Осіння погода»	Тема: «Капітошка» (ліплення)	Гра «Осіній дощик»
Тема: «Порівняння множин. Утворення рівності»	Гра «Скільки»	Гра «Коли це буває» (орієнтування в часі)

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Будуємо, майструємо, творимо		—	Гра «Осінні листочки» (обривання)
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Пригостимо ляльок лікувальним	
		—	—
	Рухливі ігри	«Хто покликав?», «Знайди собі пару», «Не дзвони»	«Не замочи ніг», «Швидше до мене», «Пузир»
	Дидактичні ігри та вправи	«Коли це буває»	«Чим корисний дощ?»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Догляд за своїм одягом, обчищення та миття взуття Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Підмітання опалого листя на майданчику	Підмітання доріжок до ігрового майданчика

Середа	Четвер	П'ятниця
—	—	Тема: «Вітрячки» (кольоровий папір)
чаєм»		
Етюд «Що вміє вітерець?»	Гра-роздум «Що може розповісти небо»	Гра-міркування «Що таке вітер?»
«Ми веселі діти», «Хто тихіше», «Дістань хмаринку»	«Хто перший», «Сонечко і дощик», «Не замочи ніг»	«У лісочку на горбочку», «Знайди і промовч», «Птахи й дощ»
—	«Кому потрібен дощ?»	«З якого дерева листочок?», логічна гра «Кому потрібен дощик?»
Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. після прогулянки. допомога одне одному під час роздягання. куточку та на майданчику		
Збирання на ігровому майданчику опалих гілочок	Поливання квітів у квітнику	Збирання сміття в мішечки

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
ФРОНТАЛЬНІ			
Зростаємо дужими	Тема: «Квітуча галявина»		На прогулянці: підкидання м'яча вгору (трохи вище від голови) та ловіння його обома руками
Мова рідна, слово рідне	—		Тема: «В осінньому лісі» (складання розповіді за картиною)
Віконечко у природу	—		—
Музична скарбничка	—		За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Бесіда «Яка користь від дерев»	Розповідь-бесіда «Хто лікує ліс?»
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за горобиною та берізкою (їх порівняння)	Спостереження за ялинкою (особливості зовнішнього вигляду)
Художня література		Тема: вивчення вірша І. Царинного «Осінь». Читання вірша М. Познанської «Горобина»	Читання вірша А. Костецького «По гриби»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання картини «В осінньому лісі»	Тема: «Осінні дерева» (малювання)
Математична скарбничка		Гра «Прогулянка в лісі»	Гра «Порівняй ялинки»
Художня праця		—	—

ЗА ТЕМОЮ «В ОСІННЬОМУ ЛІСОЧКУ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «В осінньому лісочку»	На прогулянці: підлізання під дугою на колінах з опорою на руки; повзання по гімнастичній лаві, підтягуючись руками	Піший перехід до куточка лісу
—	—	—
—	—	Тема: «Життя дерев» (розповідь-бесіда)
—	За планом музичного керівника	
ЗАНЯТТЯ		
Бесіда «Їстівні й отруйні гриби»	—	Бесіда «Яке повітря в лісі»
Спостереження за грибами, правила збирання грибів	Спостереження за забарвленням листя на різних деревах і кущах	Хвилинка милування красою осіннього лісу
Читання вірша П. Сиченка «Вмійте любити природу»	Читання вірша О. Олеся «Ой, навіщо мені листя». Відгадування загадок про дерева	Читання оповідання В. Сухомлинського «Все в лісі співає»
«Танок осіннього листя» (друкування опалим листям)	Тема: «Осінній віночок» (аплікація)	Гра «Розфарбуй осінній листочок»
—	Гра «Збери грибочки»	Гра «Весела галявина»
Підготовка матеріалу для плетіння	—	Тема: «Плетіння гірлянди з осіннього листя»

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Юні лісники»	
		—	Гра-імітація «Ліс шумить»
	Рухливі ігри	«Я з листочком ходжу», «Кольорові листочки», «Хто більше збере листків»	«У лісочку на горбочку», «Діти в лісі», «Через струмок»
	Дидактичні ігри та вправи	«Що спочатку, а що потім?»	«Професія лісника», мовленнева гра «Лісові слова»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Догляд за своїм одягом, обчищення та миття взуття Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Збирання ягід горобини для підгодовування птахів узимку	Збирання шишок для виготовлення саморобок

Середа	Четвер	П'ятниця
Гра-роздум «Планета без рослин»	Гра «Склади листочок із частин»	—
«Біжіть до дерева», «Дістань листочок», «Шукай собі пару»	«Не наступи», «Ти лети, лети, листочку», «Дістань листочок»	«Знайди, де сховано», «Каруселі», «Хто краще стрибає?»
«Дарунки лісу» (гриби)	«Знайди такий самий листочок»	«Не я», «Знайди листочок за описом»
<p>Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. після прогулянки. допомога одне одному під час роздягання. куточку та на майданчику</p>		
Нанизування грибочків на гілочку дерева, щоб вони засушилися для білочки	Збирання букетів з осіннього листя	Збирання природного матеріалу для аплікації

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
ФРОНТАЛЬНІ			
Зростаємо дужими		Тема: «Лісові звірята — спритні всі малята»	На прогулянці: стрибки в довжину через скакалки, покладені на відстані 35–40 см одна від одної; повзання по гімнастичній лаві лежачи на животі, підтягуючись руками
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Кого зустрів їжачок у лісі» (складання колективної описової розповіді)
Віконечко у природу		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	—	—
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Розглядання іграшкової білочки	Розглядання іграшкового їжачка
Художня література		Тема: вивчення вірша П. Воронька «Їжачок-хитрячок». Читання віршів Н. Забіли «Дві білочки» й А. Качана «Білка»	Читання вірша В. Росіна «Для кого голки в їжака»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання ілюстрацій диких тварин	Тема: «Подорож їжачка лісом» (малювання)
Математична скарбничка		Гра «Не помились»	—

ЗА ТЕМОЮ «ЛІСОВІ ЗВІРЯТА»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Лісова подорож»	На прогулянці: кидання м'яча обома руками від грудей у кільце, прикріплене на висоті 180 см; ходьба по канату, покладеному змієюю	Піший перехід до лісу (або в лісовий куточок)
—	—	—
—	—	Тема: «Мешканці лісу»
—	За планом музичного керівника	
ЗАНЯТТЯ		
Знайомство з працею лісника	Бесіда «Вплив погоди на життя тварин»	Розповідь-бесіда «Хто піклується про лісових тварин?»
Бесіда «Подібність і відмінність між тваринами»	Спостереження за осінніми змінами погоди	Бесіда «Життя тварин восени»
У куточку книги: пригадування казок про лісових тварин». Читання української народної казки «Їжак та заєць»	Читання вірша Л. Костенко «Білочка восени»	Читання оповідання Г. Скрибицького, В. Чапліна «Білка запасається на зиму»
Гра «Їжачок» (штрихування голочок)	Тема: «Чудернацькі їжачки» (ліплення з пластиліну та соняшникового насіння)	Гра «Чарівні лінії»
Тема: «Маса предметів (важкий, легкий). Порівняння множин»	Гра «Навпаки»	Гра «Порівняй звірят» (важкий, легкий)

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Будуємо, майструємо, творимо		—	Гра «Грибна сімейка» (природний матеріал)
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Лісова їдальня»	
		—	Гра-міркування «Хто живе в осінньому лісі?» (силуетне зображення)
	Рухливі ігри	«Білка стрибає», «Зайці та вовк», «Влуч у коло»	«Зайчик сіренький сидить», «У ведмедя у бору», «Не наступи»
	Дидактичні ігри та вправи	«Де живуть тварини?»	«Хто що любить їсти?»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Догляд за своїм одягом, обчищення та миття взуття Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Збирання горішків для білочки	Збирання опалих яблук для їжачка

Середа	Четвер	П'ятниця
—	—	Тема: «Казковий будинок для звірят» (будівельний матеріал)
—	Гра-пантоміма «Упізнай за рухами тваринку» (імітація рухів тварин)	—
«У лісочку на горбочку», «Переліт птахів», «З купи-ни на купину»	«На лісовій галявині», «Мисливець у лісі», «Влуч у коло»	«Знайди і промовч», «Знайди свій будиночок», «Лови, кидай, падати не давай»
«Хто в будиночку живе?», мовленнєва гра «Чий хвіст?»	«Хто що їсть?»	«Для кого дерева в лісі?», мовленнєва гра «Опиши тваринку»
Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. після прогулянки. допомога одне одному під час роздягання. куточку та на майданчику		
Збирання різних плодів для підгодовування тварин узимку	Засушування трави для підгодовування тварин узимку	Збирання в лісі сміття в мішечки

РУХЛИВІ ІГРИ

ДІСТАНЬ ЯБЛУКО (ГРУШУ, ОВОЧ)

Мета: розвивати окомір, упевненість, спритність; виховувати почуття взаємодопомоги.

Хід гри

Між двома стояками або деревами на відстані 3–4 м натягують мотузку так, щоб вона була на 10–15 см вище за зріст дітей із піднятими вгору руками. До неї прикріплюють яблука, груші або овочі. Дітей ділять на кілька підгруп, кожна з яких отримує кошик. За сигналом вихователя вони зривають по одному яблуку (груші, овочу) і кладуть у кошик своєї команди. Виграє та команда, яка назбирає повний кошик першою.

ЗНАЙДИ І ПРОМОВЧИ

Мета: виховувати витримку, спостережливість; розвивати орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика (залу). Вихователь пропонує їм відвернутися й заплющити очі. У цей час він ховає прапорець. За сигналом вихователя «Можна шукати!» гравці розплющують очі й починають шукати. Той, хто побачить його, підходить до вихователя і тихо говорить йому про це, після чого повертається на своє місце.

Гра продовжується доти, доки всі учасники не знайдуть прапорець.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти не підглядали, куди ховають прапорець. Той, хто підглядає, не бере участі у грі. Прапорець можна замінити кубиком, брязкальцем або м'ячиком.

ПЕРЕНЕСИ ОВОЧІ

Мета: удосконалювати вміння ходити в одному напрямку, переходити від ходьби до бігу.

Хід гри

Діти стоять у шерензі; їм дають завдання перенести по одному овочу на відстань 3–4 м. Щоразу можна брати лише один овоч. З овочем можна тільки йти, без нього — бігти. Гру припиняють, коли закінчуються овочі.

Методичні поради. Перед початком гри показати кожній дитині місце, куди потрібно перенести овочі.

НАЗДОЖЕНІТЬ МЕНЕ (ІГРАШКУ)

Мета: учити бігати по прямій; виховувати вміння швидко орієнтуватися та рухатися, не заважаючи одне одному.

Хід гри

Вихователь одягає шапочку зайчика, пропонує дітям наздогнати його. Гравці біжать, доганяючи зайчика. Побігавши у середньому темпі 20–25 с, дорослий дає кому-небудь із дітей упіймати себе, і всі повертаються на свої місця. Потім вихователь пропонує комусь із дітей одягнути шапочку ведмедика. Всі намагаються наздогнати ведмедика.

ЛОВИ, КИДАЙ, ПАДАТИ НЕ ДАВАЙ

Мета: удосконалювати вміння кидати й ловити м'яч; виховувати уважність і спостережливість.

Хід гри

Діти утворюють коло, а дорослий стоїть у його центрі з великим м'ячем у руках. Він по черзі кидає дітям м'яч. Ті ловлять м'яч і знову кидають вихователеві, який промовляє: «Лови, кидай, падати не давай!» Через деякий час вихователь говорить: «Стрибайте до мене, як м'ячики!» Діти стрибають на обох ногах, наближаючись до вихователя. Він піднімає м'яч над головою і промовляє: «Тікай від м'яча!» Учасники тікають, а дорослий кидає м'яч об землю й ловить його. Гра повторюється.

Методичні поради. Гравці ловлять м'яч обома руками, не притискаючи до грудей, і кидають вихователеві обома руками від грудей. Відзначити дітей, які правильно кидають і ловлять м'яч.

ХТО ДАЛІ КИНЕ?

Мета: удосконалювати вміння метати торбинку з піском на дальність; розвивати координацію рухів.

Хід гри

Дітей шикують у шеренгу на лінії, накресленій на землі. Кожний гравець тримає в обох руках торбинку з піском. За сигналом дорослого вони кидають якнайдалі торбинку спочатку правою, а потім лівою рукою. Вихователь відзначає тих, хто кинув торбинку найдалі. Діти беруть торбинки й повертаються на свої місця.

Методичні поради. Попередити учасників, щоб вони стежили за тим, куди впали їхні торбинки. Педагог також звертає увагу на широкий замах із-за голови й енергійний кидок торбинки.

У ЛІСОЧКУ НА ГОРБОЧКУ

Мета: удосконалювати навички ходьби по колу; виховувати уважність і чесність.

Хід гри

Із-поміж дітей обирають «Катрусю», яка сидить на «горбочку» (на стільчику). Решта малюків біжать гуртом, як пташки, розвівши руки в сторони й помахуючи ними, ніби крилами. Вихователь стоїть збоку і промовляє:

У лісочку на горбочку
Спить Катруся в холодочку,
Ми тихенько підійдем,
Сон Катрусі збережем.

Учасники ходять по колу ліворуч або праворуч (за умовою), а на останні слова йдуть до «Катрусі» пліч-о-пліч і зупиняються.

Одна дитина, обрана вихователем, підходить до «Катрусі» і промовляє:

Катрусю, прокидайся,
У хоровод збирайся.

Гравці разом говорять: «Відгадай, хто покликав». Якщо «Катруся» відгадає, вони міняються місцями. Гра повторюється.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб дитина, яка сидить у колі, не розплющувала очей, доки не відгадає, хто її покликав.

ХТО ПЕРШИЙ?

Мета: удосконалювати навички швидкого бігу; розвивати спритність.

Хід гри

В одному кінці залу (майданчика) на стільці кладуть 4–5 прапорців. У протилежному кінці діти стають у шеренгу.

За командою вихователя «Раз, два, три — біжи!» діти біжать до свого прапорця, беруть його й піднімають, а потім кладуть на місце. Виграє той, хто першим підняв прапорець. Після цього гравці повертаються на свої місця.

Методичні поради. Відстань від стартової лінії до прапорців на майданчику має бути в межах 15–20 м. Замість прапорців на стільці можна покласти кубики, брязкальця або кеглі.

НА ГОРОДІ

Мета: вправляти в ходьбі врозтіч, підлізанні під шнур; виховувати уважність, витримку.

Хід гри

Діти ходять по килимку й розглядають овочі, що їх покладено на ньому, промовляючи:

По городу походжаєм,
Овочі розглядаєм.

Потім зупиняються, нахиляючись до овочів, і говорять:

Овочі розглядаєм і найкращі вибираєм.

Вихователь промовляє:

Діти, овочі позбирайте,
Міцно їх в руках тримайте.
На свої місця ідіть,
Та обережно їх у кошик кладіть.

Гравці підлізають під шнур (огорожу) та йдуть до кошика, щоб покласти зібрані овочі.

ПРОКОТИ М'ЯЧ (ГАРБУЗ) У ВОРОТА

Мета: удосконалювати вміння прокочувати м'яч (гарбуз) і підлазити під шнур; розвивати спритність та окомір.

Хід гри

На майданчику (в залі) натягують шнур на висоті 50 см. Це «ворота». Шестеро-восьмеро дітей із м'ячами в руках стоять у шерензі на відстані 2,5–3 м від шнура. Вихователь дає команду:

Коти свій м'яч («кавун»),
Коти ще раз.
А ти поспішай,
Його доганяй!

Гравці котять м'яч (гарбуз) обома руками по підлозі у «ворота» й наздоганяють його, підлазячи під шнур. Потім беруть м'яч (гарбуз) і піднімають його.

Методичні поради. Перед початком гри показати, як прокочувати м'яч. Відстань до воріт поступово збільшувати. Відзначити тих, хто правильно прокотив м'яч у ворота і швидко наздогнав його.

ПІДБІЖІТЬ ДО ФРУКТА (ОВОЧА)

Мета: удосконалювати ходьбу й біг; виховувати уважність і вчити орієнтуванню у просторі.

Хід гри

Діти отримують по одному фрукту (перша підгрупа — груші, друга — яблука).

Вихователь стає на одному боці майданчика і тримає в руці груші, а в другій — яблука. Діти з яблуками стають у колону навпроти яблука, діти із грушами — навпроти груші. Дорослий говорить: «Ідіть гуляти». Діти ходять по майданчику врозтіч або бігають. Вихователь у цей час переходить на другий бік майданчика і промовляє: «Раз, два, три, чимдуж до фрукта біжи!». Учасники біжать до своїх фруктів.

Гра повторюється.

Методичні поради. Після кількаразового повторення гри команди можна поміняти місцями для акцентування уваги. Замість фруктів можна взяти овочі.

УЗИР (РОЗДУВАЙСЯ, ПУЗИР)

Мета: учити дітей утворювати коло, робити його якомога більшим; розвивати вміння узгоджувати рухи зі словами.

Хід гри

Діти разом із вихователем беруться за руки й утворюють невелике коло, стоячи пліч-о-пліч. Вихователь промовляє:

Роздувайся, пузир,
Роздувайся великий,
Залишайся такий,
Та не лопайся.

Гравці відходять назад, тримаючись за руки, доти, доки вихователь не скаже: «Лопнув пузир!» Тоді вони опускають руки та присідають, промовляючи при цьому: «Хлоп!»

Можна також запропонувати після слів «Лопнув пузир» зійтися до центру, тримаючись за руки та промовляючи при цьому звук «ш-ш-ш» — повітря виходить. Після цього діти знову «надувають пузир» — відходячи назад, утворюють велике коло.

МІЙ ДЗВІНКИЙ, ВЕСЕЛИЙ М'ЯЧ

Мета: учити стрибати на місці й узгоджувати рухи зі словами вихователя; виховувати уважність та орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять у колі на майданчику (у залу), вихователь — у його центрі. Імітуючи відбивання м'яча, він декламує:

Мій дзвінкий, веселий м'яч,
Ти куди пустивсь навскач?
Жовтий, білий, голубий,
Не тікай від мене, стій!

(С. Маршак)

Діти, зображуючи м'яч, стрибають на місці на обох ногах і після команди «Стій!» зупиняються. На слова вихователя «Зараз дожену!» гравці розбігаються, а дорослий удає, що ловить їх.

Методичні поради. Слова потрібно вимовляти у швидкому темпі, згідно зі стрибками малюків. Якщо дітям важко відтворювати рухи м'яча, їм потрібно показати, як стрибає м'яч.

БІЖІТЬ ДО МЕНЕ

Мета: удосконалювати вміння виконувати рух за сигналом і біг по прямій; учити орієнтуватися у просторі; виховувати уважність.

Хід гри

Діти шикуються в шеренгу за 8–10 м від вихователя. Після слів «Діти, біжіть до мене!» вони виконують дію, а дорослий зустрічає їх із розпростертими руками й говорить: «Прибігли! А тепер біжіть назад!» Учасники біжать на своє місце. Гра повторюється.

Методичні поради. На початку року гру можна проводити з підгрупою (6–8 дітей). Для того щоб зацікавити дітей, можна сказати: «Прибігли. Скажіть, що в мене в руках?», показуючи будь-яку іграшку.

Гру можна ускладнити, створивши перешкоди (підлізання під шнур тощо).

ІЗ КУПИНИ НА КУПИНУ

Мета: удосконалювати вміння стрибати в довжину на обох ногах; розвивати спритність.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика (залу). Дорослий розкладає на землі (підлозі) обручі або кружечки з картону на відстані 20–30 см один від одного. За сигналом вихователя «Стрибаємо з купини на купину» гравці виконують 4–5 стрибків, відштовхуючись обома ногами, з обруча в обруч.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти енергійно відштовхувалися обома ногами та приземлялись у середину обруча (кружечка).

НЕ СПІЗНЮЙСЯ!

Мета: учити ходити й бігати врозтіч; розвивати спритність.

Хід гри

Діти розміщуються в одному кінці майданчика у «будиночках» (намальованих колах). Вихователь промовляє:

Звірі весело гуляють,
Бігають і стрибають.

Гравці розходяться, бігають урозтіч, підстрибують. Після слів вихователя «Швиденько додому!» вони поспішають до своїх «домівок».

ДІТИ В ЛІСІ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; виховувати уважність; розвивати спритність.

Хід гри

Діти сидять на стільцях (лаві), розташованих в одному кінці залу (майданчика). Вихователь промовляє:

Діти у лісі гуляють,
Листячко жовте збирають,
У пучечки гарно складають.

Гравці розходяться навсідіч і роблять відповідні рухи.

На слова «На свої місця!» діти біжать до своїх стільчиків (лави) й сідають.

Методичні поради. Відзначити тих учасників, які жодного разу не помилилися і швидко знаходили свої місця. Залежно від ситуації, можна давати різні завдання: «Каштани круглі збирають» або «Квіти в руках міцно тримають» тощо.

ХТО ПОКЛИКАВ?

Мета: виховувати уважність і витримку.

Хід гри

Гравці стоять або сидять у колі. Одна дитина стає або сідає на стілець у центрі кола й заплющує очі. Вихователь, не називаючи імені дитини, вказує рукою на будь-кого з учасників, які сидять за спиною відгадувача. Той, на кого вказали, встає та голосно називає ім'я дитини, яка сидить у середині кола й намагається впізнати голос товариша. Якщо голос відгадано, гравець розплющує очі, і вони міняються місцями. Якщо ні — дорослий пропонує відгадувачу не розплющувати очей, а ще раз послухати. Називати може та сама дитина або інша, за вказівкою вихователя.

Після того як зміняться двоє-трьох дітей, дорослий пропонує всім побігати по залу (майданчику). За сигналом вихователя «Шукуйтесь у коло!» діти займають свої місця.

Методичні поради. Відгадувач не розплющує очей доти, доки не вгадає, хто покликав. Діти повинні додержуватись повної тиші.

БДЖІЛКИ

Мета: удосконалювати вміння підлізати під шнур і бігати врозтіч; розвивати спритність та орієнтування у просторі.

Хід гри

Усі діти-«бджілки» сидять у двох-трьох «вуликах» (колах, викладених із мотузки). Перед «вуликами» натягують шнур на висоті 40–50 см. Навколо майданчика (у залі) на стільцях кладуть квіти. Після слів вихователя «Бджілки в поле захотіли, знялися й полетіли» «бджілки» вилітають із «вулика», підлазять під шнур і з гудінням «літають» по майданчику (залу). Після слів дорослого «На квіточки сідають, мед пахучий збирають» діти підходять до квіточок і присідають. Вихователь продовжує: «Знову бджілки полетіли». Гравці бігають. Ця вправа — біг і присідання — повторюється 4–5 разів. На слова вихователя «Бджілки у вулики полетіли» діти швидко повертаються на свої місця. Дорослий відзначає «бджілку», яка прилетіла першою.

НЕ ЗАМОЧИ НІГ

Мета: удосконалювати навички стрибка в довжину з місця; виховувати уважність; розвивати спритність.

Хід гри

Посередині залу (майданчика) паралельно викладають дві мотузки на відстані 4–5 м одна від одної. Між ними — «болото», по якому на відстані одного кроку розкидають маленькі обручі або кружечки з картону — «купини». Дітей ділять на три підгрупи. Кожна з них по черзі перескакує по «купинах» на протилежний бік «болота». Виграє та підгрупа, в якій ніхто жодного разу «не замочив ніг», тобто не оступився.

Методичні поради. Кожна підгрупа починає перестрибувати болото за сигналом вихователя. Замість кружечків можна покласти дерев'яні кубики заввишки 10–15 см.

НЕ ДЗВОНІ!

Мета: удосконалювати навички підлізання під шнур; розвивати спритність та уважність.

Хід гри

На двох стояках на висоті 50–60 см натягують шнур і підвішують до нього дзвоник або брязкальце. За шнуром (на відстані 2–3 м) розкладають різні іграшки, по одній на дитину: м'ячі, обручі, кубики, прапорці тощо. Діти по п'ятеро-шестеро підходять до шнура й підлізають під нього так, щоб не зачепити дзвіночка або брязкальця. Після цього вони плескають у долоні над головою. Кожний вибирає собі іграшку.

Методичні поради. При кожному повторенні гри пропонувати змінювати спосіб підлізання (правим і лівим боком, грудьми вперед). Після кількаразового повторення гри завдання можна ускладнити: після підлізання під шнур діти проходять по дошці, покладеній на підлогу, виконують 3–4 стрибки на обох ногах, просуваючись до іграшок.

СОНЕЧКО Й ДОЩИК

Мета: учити дітей ходити й бігати врозтіч; розвивати спритність.

Хід гри

Діти присідають навпочіпки за стільчики, які стоять на відстані 1,5 м від стін кімнати (залу), й дивляться у «віконце» (отвір спинки стільчика).

Вихователь промовляє: «На небі сонечко, можна йти гуляти».

Учасники ходять і бігають по кімнаті. Після слів «Дощик, швидше додому!» всі гравці біжать на свої місця й ховаються у свої «будиночки» (присідають за стільчики).

Методичні поради. Спочатку у грі беруть участь четверо-п'ятеро дітей, а потім — уся група. При повторенні гри можна ускладнити: запропонувати пострибати, зібрати «гриби» та «ягоди», імітувати рухи птахів.

ДІТИ Й ВОВК

Мета: удосконалювати вміння лазити по гімнастичній стінці й бігати з підстрибуванням; виховувати уважність і витримку.

Хід гри

В одному кінці залу (майданчика) перед накресленою лінією стоять діти. В іншому кінці, за деревом (стільцем або стовпчиком), сидить «вовк».

Вихователь тричі промовляє:

Діти в лісі гуляють,
Ходять, бігають, стрибають,
Комариків відганяють.

Гравці розходяться, бігають, а на слова «комариків відганяють» підстрибують, плескають у долоні над головою, ніби відганяють комариків.

Дорослий продовжує:

Діти, поспішайте,
Вовк за деревом —
Тікайте!

Діти біжать за лінію, деякі вилазять на гімнастичну стінку (парканчик) або стають на гімнастичну лаву (колоду), а «вовк» ловить їх.

Гра повторюється з іншим ведучим («вовком»).

Методичні поради. Діти повинні ходити, бігати в різних напрямках, не наштовхуючись одне на одного, а також підходити ближче до «вовка». Замість слів «комариків відганяють» можна сказати: «гриби, ягоди збирають» або «горішки з дерева зривають». На ці слова гравці виконують знайомі вправи.

ЗНАЙДИ СОБІ ПАРУ (ШУКАЙ СОБІ ПАРУ)

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; виховувати уважність і вміння орієнтуватися у просторі.

Хід гри

Діти стають парами хто з ким хоче. За умовним сигналом вихователя (один удар у бубон, свисток) гравці розходяться або розбігаються по залу (майданчику). За другим сигналом (два удари у бубон або слова «Знайди собі пару») діти стають парами й під удари у бубон ідуть по залу (майданчику). Після цього за умовним сигналом знову розбігаються врозтіч і на слова «Знайди собі пару» поспішають стати парами так, як стояли на початку гри. Тому, хто довго шукає пару, діти промовляють: «Олю, Олю (називають ім'я дитини), поспішай, швидше пару вибирай!»

Гру повторюють кілька разів.

Методичні поради. Діти стають парами й розбігаються лише за сигналом. При кожному повторенні гри пари міняються. Стежити за тим, щоб діти використовували всю площу залу (майданчика), не штовхали одне одного і швидко ставали парами.

ЗНАЙДИ, ДЕ ЗАХОВАНО

Мета: виховувати спостережливість, витримку; розвивати орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять у шерензі в одному кінці майданчика (залу). Вихователь показує дітям брязкальце, м'ячик або кубик і говорить, що збирається його заховати. Гравці повертаються до стіни й заплющують очі. Дорослий ховає предмет, після чого дає команду: «Можна шукати!» Діти розплющують очі й починають шукати предмет. Той, хто першим його знайде, має право ховати предмет наступним.

Методичні поради. Шукати предмети можна тільки після сигналу вихователя. Якщо діти довго не можуть знайти предмет, підійти до місця, де його заховано, й попросити пошукати саме там.

ХТО ТИХІШЕ?

Мета: учити ходити й бігати в одному напрямі; виховувати уважність та орієнтування в просторі.

Хід гри

Діти сидять на стільчиках або лавах в одному кінці майданчика (залу). Дорослий сидить на стільці в центрі та тримає на колінах іграшкового котика. Вихователь говорить: «Котик спить, треба пройти тихо, щоб його не розбудити». Спочатку викликають трьохчотирьох учасників і говорять: «Подивимося, хто з вас уміє ходити тихо». Діти намагаються пройти повз вихователя якомога тихіше. Коли дорослий промовляє: «Швидше на свої місця», гравці біжать до своїх стільців і сідають. Потім у грі беруть участь усі діти.

МИ ВЕСЕЛІ ДІТИ

Мета: удосконалювати навички ритмічної ходьби й бігу; виховувати рішучість та орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти утворюють коло, тримаючись за руки. Один учасник стає в його центрі — це «ловець». Діти ходять по колу, промовляючи:

Ми веселі дошкільнята,
Любим бігати й гуляти,
Ану, спробуй нас догнати.
Раз, два, три — лови!

На слово «Лови!» діти розбігаються по майданчику (залу), а «ловець» намагається їх упіймати. Якщо буде упіймано двох-трьох дітей (за умовою), гра закінчується. На слова вихователя «Усі в коло!» діти шикуються в коло, і гра продовжується з іншим «ловцем».

Методичні поради. Упійманим вважається той, до кого доторкнувся рукою «ловець». Упіймана дитина не може бути «ловцем». Якщо «ловець» довго не може нікого впіймати, його замінюють іншим.

ДІСТАНЬ КВІТКУ (ХМАРКУ, ЛИСТОЧОК, ГРУШУ, ЯБЛУКО)

Мета: розвивати окомір, спритність; виховувати почуття взаємодопомоги.

Хід гри

Між двома стояками або деревами на відстані 3–4 м натягують мотузку так, щоб вона була на 10–15 см вище за зріст дитини з піднятими вгору руками. До неї прикріплюють різні предмети (квіти, овочі, хмарки, листочки, грушки). Дітей ділять на підгрупи. За сигналом вихователя з кожної підгрупи по черзі до мотузки підбігає дитина та зриває одну квітку. Якщо в неї це не виходить, вона повертається на своє місце. Перемагає та підгрупа (команда), яка першою збере букет із визначеної кількості квітів (наприклад, семи).

ПТАШКИ Й ДОЩ

Мета: вправляти в лазінні по гімнастичній стінці, вмінні бігати у різних напрямках; розвивати спритність.

Хід гри

Гра проводиться з підгрупою дітей. «Птахи» бігають майданчиком. Вихователь промовляє:

Ось вже дмуха вітерець,
Буря налітає,
І маленьких пташенят,
Надворі лякає.

«Пташки» поспішають сховатися на «деревах» (гімнастичній стінці).

Через деякий час вихователь говорить:

Сонце знову заблищало,
І надворі тепло стало.

Діти спускаються з «дерев» і знову бігають майданчиком.

Гра повторюється 3–4 рази — доки усі діти не візьмуть у ній участь. Дорослий стежить за тим, щоб «пташки» облітали весь майданчик.

БІЖІТЬ ДО ДЕРЕВА

Мета: удосконалювати ходьбу й біг; виховувати уважність; учити орієнтуватися у просторі.

Хід гри

Дітей ділять на дві підгрупи й роздають по одній квіточці (червоного й жовтого кольорів — залежно від належної до тої чи іншої підгрупи). Вихователь стає в одному кінці майданчика й тримає в одній руці червону, а в іншій — жовту квітку. Дорослий повідомляє учасникам, що він уособлює дерево, яке квітне поперемінно червоними й жовтими квітами. Гравці з квітами червоного кольору стають у колону напроти червоної квітки, а ті, хто отримав жовті квіти, — напроти жовтої. Вихователь говорить: «Ідіть гуляти». Діти ходять або бігають по майданчику врозтіч. Вихователь у цей час переходить в інший кінець майданчика й говорить: «Раз, два, три — швидше до дерева біжи!» Він відводить руки з квітами у сторони, а діти підбігають до квітів свого кольору. Коли всі учасники стануть у колони, вихователь пропонує підняти квіти вгору й помахати ними.

Методичні поради. Після кількарязового повторення гри дорослий може перекладати квіти з однієї руки в іншу для акцентування уваги.

КАРУСЕЛІ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; розвивати узгодженість рухів і спритність.

Хід гри

У центрі майданчика (залу) вихователь викладає на землі мотузку у вигляді кола. Це — «каруселі». Діти грають, ходять, бігають, підстрибують, танцюють. За сигналом вихователя «На каруселі!» гравці піднімають мотузку й починають ритмічно ходити по колу, промовляючи:

Каруселі спочатку тихо
Завертілись нам на втіху.
Потім все піде кругом —
І бігом, бігом, бігом!

Після слів «Бігом, бігом, бігом!» діти починають бігти. На команду дорослого «Кругом!», вони на ходу швидко беруться за мотузку іншою рукою й біжать у протилежний бік.

Після цього вихователь промовляє:

Тихше, тихше, не спішіть,
Каруселі зупиніть.
Раз-два, раз-два,
Вже закінчилася гра.

Рух «каруселі» поступово уповільнюється, а після останніх слів діти зупиняються. Вони кладуть мотузку на землю й розбігаються по майданчику (залу).

Гру повторюють.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти ходили по колу ритмічно й бігали легко. Після кількарязового повторення гри учасників можна об'єднати у три-чотири підгрупи, а замість мотузки покласти в різних місцях майданчика (залу) 3–4 обручі («маленькі каруселі»). Гравці беруться за обручі, як за мотузку, і проводять гру таким самим чином.

ХТО ЗБЕРЕ БІЛЬШЕ ЛИСТКІВ? (КОЛЬОРОВІ ЛИСТОЧКИ)

Мета: удосконалювати вміння стрибати на обох ногах угору; розвивати спритність.

Хід гри

Між двома стояками або деревами натягують мотузку. До неї прикріплюють кольорові листочки (10–12 шт.) так, щоб вони були на 10–15 см вище за зріст дитини з піднятими вгору руками. Троє-четверо учасників стають під мотузку й починають стрибати (4–6 разів), намагаючись зірвати якомога більше листочків. Перемагає той, хто зібрав більше листочків. По черзі у грі беруть участь усі діти.

Методичні поради. Підказувати учасникам під час стрибка робити енергійний мах руками вгору.

НЕ НАСТУПИ!

Мета: удосконалювати вміння ходити, переступаючи через кубики; розвивати спритність та орієнтування у просторі.

Хід гри

На підлогу в 2–3 ряди ставлять 5–6 кубиків на відстані 1 м один від одного. Діти стоять в одному кінці залу або майданчика. Двоє-трьох з них одночасно проходять в інший кінець залу (майданчика), переступаючи через кубики і при цьому не наступаючи на них. Після цього вправу виконує наступна підгрупа дітей.

Методичні поради. Нагадати, щоб, переступаючи через кубики, діти вище піднімали ноги. При повторенні гри кількість кубиків можна збільшити й запропонувати прискорити темп ходьби.

ПЕРЕЛІТ ПТАХІВ

Мета: удосконалювати вміння лазити по гімнастичній стінці; розвивати спритність.

Хід гри

Вихователь домовляється з дітьми, що зал (майданчик) — це море, а гімнастична стінка, лава або колода — це «пароплав». Діти-«пташки» «перелітають через море» (бігають у різних напрямках, виконують рухи, наслідуючи птахів). На звук «у-у-у» («завивання бурі») «пташки» рятуються (вилазять на гімнастичну стінку, стають на лаву, колоду). Коли «буря» вщухне, «пташки» знову починають літати.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб, піднімаючись на гімнастичну стіну, діти не пропускали щаблів, не нашттовхувались одне на одного.

МИСЛИВЕЦЬ У ЛІСІ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; розвивати уважність, спритність.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика. Вихователь промовляє:

Звірі по лісочку гуляють,
Шишки й горішки збирають,
У кошики їх складають,
Догори високо піднімають.

Гравці розходяться й роблять відповідні рухи. Після вигуку вихователя «Мисливець!» «звірі» ховаються у свої домівки.

БІЛОЧКА СТИБАЄ

Мета: розвивати спостережливість, спритність; удосконалювати навички перестрибування в довжину, бігу врозтіч.

Хід гри

Уздовж майданчика розкладають обручі в одну лінію на певній відстані один від одного. Кожний обруч — це «дупло білочки». По всьому майданчику креслять кружечки або короткі лінії в шаховому порядку на відстані 50–60 см один від одного. Це — «дерева» в лісі. Діти-«білочки» сидять у своїх «дуплах». Вихователь промовляє: «Білочки заховалися», і кожна «білочка» високо піднімає обруч над головою. Після слів дорослого «Білочки виглядають» гравці опускають обручі на плечі. На слова «Білочки виходять із дупла» діти опускають обручі та кладуть їх на землю.

Вихователь промовляє:

Білочки скачуть —
Скік, скік, скік.
Із ялинки на ліщину —
Скік, скік, скік.

Діти-«білочки» вистрибують з обруча, бігають, стрибають, перестрибують через кружечки або лінії. Вихователь відзначає найбільш спритних учасників, які правильно виконували завдання.

Методичні поради. Вправи з обручами слід робити узгоджено, піднімати й опускати на плечі обручі тільки за сигналом. Нагадувати дітям бігати і стрибати по всій площі, не заважаючи одне одному.

ЗАЙЦІ Й ВОВК

Мета: удосконалювати навички стрибання на обох ногах і швидкого бігу; розвивати уважність і спритність.

Хід гри

В одному кінці майданчика (залу) — «ліс». Обирають «вовка», який ховається за деревом (стілцем). Решта дітей — «зайчики» — стоять у протилежному кінці майданчика за лінією.

Вихователь промовляє:

Ось зайчики сіренькі
По лісу стрибають!

(Діти бігають і стрибають по всьому майданчику (залу).)

За дерева, кущики заглядають,
Чи не йде вовк.

Діти наслідують рухи «зайчиків».

Знову бігають, стрибають,
Втомились і сплять,
Тільки вушка із замету стирчать.

(Діти присідають, удають, що сплять.)

Зайчики, поспішайте,
Вовк за деревом — тікайте!

«Зайчики» прокидаються й тікають, а «вовк» ловить їх. Обирають іншого «вовка», і гра повторюється.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб «зайці» стрибали легко, на обох ногах, бігали по всьому майданчику (залу), не нашттовхуючись одне на одного. «Вовк» може ловити дітей тільки до лінії.

ЗАЙЧИК БІЛЕНЬКИЙ СИДИТЬ

Мета: учити стрибати на місці на обох ногах; розвивати уважність і витримку.

Хід гри

Діти-«зайчики» сидять навпочіпки у колі, у центрі якого стоїть дорослий. Вихователь промовляє віршик, а діти виконують відповідні дії:

Ось біленькі зайчики сидять,
Вони вушками ворущать.

(Піднімають долоні до голови.)

Ось так, ось так
Вони вушками рухають.

(Рухають пальцями.)

Їм холодно сидіти,
Треба лапоньки погріти.

(Діти піднімаються і, стоячи, плещуть у долоні.)

Вже набридло їм стояти,
Треба трохи пострибати.
Стриб, стриб, стриб, стриб,
Треба трохи пострибати.

(Діти стрибають на місці на обох ногах.)

Зайчики, поспішайте,
Вовк за деревом — тікайте!

(Учасники розбігаються навсбіч.)
Гра повторюється.

ХТО КРАЩЕ СТИБАЄ?

Мета: удосконалювати навички стрибків у довжину поштовхом обох ніг; розвивати спритність.

Хід гри

Діти по черзі виконують стрибок у довжину з місця поштовхом обох ніг у яму з піском (на килимок). За відбитками стоп на піску (по п'ятах) вихователь відмічає довжину стрибка кожного учасника.

Перемагає той, хто стрибнув на більшу відстань, утримавшись при цьому на ногах.

У ВЕДМЕДЯ У БОРУ

Мета: удосконалювати навички бігу; розвивати спритність.

Хід гри

Обирають ведучого — «ведмедя». Для нього в одному кінці майданчика креслять коло — «барліг». У протилежному кінці розташовуються «будиночки» дітей.

Вихователь промовляє:

У ведмедя у бору
Гриби, ягоди беру.
Гриби, ягоди беру.

Діти йдуть до «лісу» і «збирають гриби, ягоди» (присідають і торкаються обома руками підлоги, підводяться), підходять до «ведмежого барлога».

Дорослий продовжує:

А ведмідь сидить
І на нас ричить.

Після цих слів «ведмідь» тихо ворухиться, потягується і з ричанням встає. Діти тікають у свій «будиночок», а «ведмідь» біжить за ними й намагається зловити. Гра продовжується з новим «ведмедем».

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти підходили ближче до «ведмедя», не боялись його. У кінці гри відзначити найспритніших учасників і «ведмедя», який ловив найшвидше. Дітей, яких було впіймано, на роль «ведмедя» не обирають.

ВЕДМІДЬ У ЛІСІ

Мета: виховувати спритність, уміння точно виконувати завдання вихователя; розвивати орієнтування у просторі; удосконалювати навички ходьби, бігу врозтіч із ловінням.

Хід гри

Діти стоять у колі на відстані розведених у сторони рук. Обирають «ведмедя», який сидить на стільчику у центрі кола й удає, що спить (заплющує очі).

Вихователь разом із дітьми, йдучи по колу праворуч, промовляє:

Он там у лісі хтось лежить,
Це, напевне, ведмідь спить.
Ми тихенько обійдем,
До ведмедя підійдем.

Учасники зупиняються, утворюючи коло.

Дорослий продовжує:

Тихіше, тихіше, не кричіть,
Ведмедика не розбудіть.
Бо прокинеться ведмідь,
Переловить всіх умить.

Гравці дрібним кроком підходять до «ведмедя» і зупиняються в маленькому колі (пліч-о-пліч). Після слів «Ведмідь прокинувся!» «ведмідь» розплющує очі й починає ловити дітей. Вони тікають і розбігаються по майданчику. Гра повторюється з іншим «ведмедем». Учасники йдуть по колу ліворуч.

Методичні поради. Гру можна ускладнити наступним чином. «Ведмідь» спить у протилежному кінці майданчика «в лісі». Діти, йдучи по «лісу», зустрічають по дорозі перешкоди: «рівчак» (дві проведені лінії) — перестрибують через нього; «широку дорогу» (килимову доріжку) — перешиковуються та йдуть парами; «вузьку доріжку» — йдуть один за одним.

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

ЩО НАМ ОСІНЬ ПРИНЕСЛА

Мета: закріпити знання дітей про ознаки осені та її дари; розвивати пам'ять, мислення, мовлення.

Матеріал: різнокольорове листя, овочі, фрукти, картина «Осінь».

Хід гри

Вихователь показує дітям картину «Осінь», просить назвати цю пору року, пригадати, які дари принесла осінь людям. Для підказки на столі розкладені овочі, фрукти, осінні листя.

ЩО МОЖНА ЇСТИ СИРИМ, А ЩО ВАРЕНИМ?

Мета: закріпити знання дітей про овочі, способи їх приготування; розвивати логічне мислення, увагу.

Матеріал: у вихователя на столі тарілки зі шматочками варених та сирих овочів (картоплі, буряка, капусти, гарбуза тощо).

Хід гри

Діти по черзі куштують овочі та висловлюють свої припущення, як треба їсти ці овочі — сирими чи вареними. Вихователь у разі потреби допомагає їм дійти правильного висновку.

ЩО ДЕ РОСТЕ?

Мета: закріпити знання дітей про особливості зростання овочів; вправляти дітей в умінні класифікувати овочі за особливостями зростання та працювати в парах; розвивати увагу, логічне мислення.

Матеріал: картки із зображенням овочів, кошик, тарілка.

Хід гри

Діти об'єднуються в пари, розглядають малюнки овочів і з'ясовують, де вони виростили: під землею чи над поверхнею землі, на кущиках. Потім діти розподіляють овочі на дві групи: ті, що виростили під землею, складають у кошик, а ті, що виростили над поверхнею землі, — на тарілку.

ЗВАРИМО СМАЧНИЙ БОРЩ

Мета: закріпити вміння дітей обирати потрібні овочі для борщу; розвивати логічне мислення, уважність.

Матеріал: посуд (горщик, миска, ложка, глечик); муляжі овочів та фруктів.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям «зварити» українську страву — борщ. Діти називають, у чому вони «варитимуть» борщ, та обирають відповідну посудину серед іншого посуду. Серед покладених перед ними овочів діти обирають потрібні для борщу і складають їх у горщик.

ОВОЧІ ЯКІ? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: збагачувати словник дітей прикметниками.

Хід гри: Вихователь показує дітям овочі та пропонує описати їх. Наприклад:

Помідор який? (*Червоний, круглий (довгастий), великий (невеликий), блискучий, соковитий, гарний.*)

Бурячок який? (*Темно-червоний, маленький (великий) круглий, твердий.*)

Гарбуз який? (*Великий, оранжевий, яскравий, важкий, гарний, твердий.*)

ВЕРХІВКИ Й КОРИНЦІ

Мета: учити дітей розрізняти овочі та їх листя; закріпити знання про те, що в одних овочів їстівні корінці, в інших — верхівки; розвивати уважність.

Матеріал: торбинки, морква, буряки, редька, помідори, картопля, огірки та листя цих овочів.

Хід гри

Вихователь роздає дітям листя овочів, а в торбинці лежать овочі без листя. Вихователь дістає овоч, показує його дітям і каже: «Корінець, корінець, де твій вершок?» Діти, у яких є листя цього овоча, піднімають його вгору. Той, хто правильно виконав завдання, отримує овоч.

СМАЧНИЙ САЛАТ

Мета: закріпити знання дітей про овочі, з яких можна зробити салат; формувати вміння послідовно та зв'язно будувати розповідь; розвивати логічне мислення, увагу; актуалізувати у словнику назви овочів.

Матеріал: тарілка для салату; муляжі овочів та фруктів.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям поміркувати, з чого можна приготувати салат. Викликані діти обирають серед покладених перед ними овочів та фруктів потрібні овочі для салату. Потім розповідають, що з ними треба зробити, щоб вийшов смачний салат (спосіб приготування). Наприклад:

Буряк треба зварити, натерти на терці.

Помідор треба помити, нарізати скибочками.

Цибулю потрібно почистити та нарізати півкільцями.

Капусту потрібно помити та дрібно нарізати або нашаткувати.

ЩО СХОЖЕ НА СОНЕЧКО?

Мета: закріпити знання дітей про сонце, його форму, колір; розвивати логічне мислення, зорову пам'ять.

Матеріал: картки із зображеннями предметів різного кольору та форми.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям узяти серед карток лише ті, зображення на яких мають споріднені із сонцем ознаки. Діти по черзі показують свої картки і пояснюють, чому вони вибрали саме таке зображення. Наприклад:

У мене м'яч, тому що він круглий, як сонечко.

У мене лимон, тому що він жовтий, як сонечко.

У мене лампочка, тому що вона світить, як і сонечко.

СОНЕЧКО ЯКЕ? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: збагачувати словник дітей прикметниками.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям описати сонце. Наприклад: жовте, кругле, тепле, ласкаве, ясне, привітне тощо.

КОМУ ПОТРІБНЕ СОНЕЧКО?

Мета: закріпити знання дітей про властивості сонця та кому воно потрібне; розвивати мислення, пам'ять, увагу.

Хід гри

Вихователь називає дітям різні об'єкти та пропонує з'ясувати, чи необхідне їм сонечко. Якщо сонечко потрібне, то діти піднімають руки, ніби промінчики сонця. Якщо не потрібно — присідають. Наприклад:

ялинка (*діти піднімають руки*);

лава (*діти присідають*);

гірка (*діти присідають*);

квітник (*діти піднімають руки*).

СКІЛЬКИ

Мета: закріпити вміння дітей порівнювати предмети за кількістю; формувати уявлення про поняття «один», «багато»; виховувати прагнення працювати самостійно.

Матеріал: лялька Катруся, різні іграшки.

Хід гри

Вихователь «звертає увагу» ляльки Катрусі на те, як багато дітей у групі, й говорить, що спочатку в садочок прийшла одна дитина, потім — ще одна, і так їх стало багато. Після знайомства з лялькою дітям пропонується розглянути коробку з іграшками, яку принесла Катруся, і дати відповіді на запитання.

Скільки у Катрусі ведмедиків (цуценят, кульок)? (*Один, одне, одна.*)

Скільки пірамідок (кубиків, машинок)? (*Багато.*)

Скільки зайчиків? (*Жодного.*)

УПІЙМАЙ СОНЯЧНОГО ЗАЙЧИКА

Мета: вправляти дітей у читанні віршів та в умінні рухатись відповідно до змісту віршованих рядків.

Матеріал: люстерко.

Хід гри

Вихователь за допомогою люстерка пускає сонячних зайчиків і читає віршовані рядки. Сонячні зайчики грають на стіні.

Я махну їм пальчиком, підбіжать вони.

Ну, лови, лови скоріш!

Ось він тут, кружок яскравий.

А тепер — лівіш, лівіш!

От і втік пустунчик жвавий.

Діти ловлять сонячних зайчиків по всьому майданчику.

НАЗВИ ПТАШКУ

Мета: закріпити вміння дітей упізнавати і називати птахів; розвивати зорову пам'ять, мислення; виховувати любов до природи.

Матеріал: картки із зображеннями птахів (горобець, голуб, ворона, ластівка, шпак, синиця).

Хід гри

Діти розглядають пташок на майданчику, а вихователь пропонує назвати їх. Дитина називає пташку, показує її, решта дітей знаками показують, згодні вони чи ні.

Кому потрібне сонечко? (Гра за картинками.)

Мета: підвести дітей до розуміння того, що всьому живому на землі необхідне сонце; закріпити знання про вплив сонця на життя людини, тварин, рослин; виховувати естетичні почуття.

Матеріал: картки із зображенням предметів живої й неживої природи, сонечка, місяця.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям скласти до сонечка всі картки, на яких зображені ті об'єкти, яким потрібне сонечко, а до місяця — ті, яким воно не потрібне.

КОЛИ ЦЕ БУВАЄ?

Мета: закріпити в дітей знання частин доби, уміння орієнтуватися в часі; розвивати логічне мислення, уважність.

Матеріал: картки «Частини доби» (один комплект на двох дітей); по одній фішці кожній дитині.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розкласти в хронологічному порядку картки із зображеннями частин доби (яка пара впорається швидше), а потім ставить запитання.

Коли люди лягають спати?

Коли ми робимо зарядку?

Коли світить сонце?

Коли мама повертається з роботи?

Діти, відповідаючи, кладуть на відповідну картку свою фішку.

ЧИМ КОРИСНИЙ ДОЩ?

Мета: поглибити знання дітей про властивості води, про те, що вона потрібна всім живим істотам; розвивати мислення, увагу, пам'ять.

Матеріал: сюжетні ілюстрації із зображенням дощу.

Хід гри

Вихователь показує дітям ілюстрації, а діти пояснюють, чим корисний дощ. Наприклад:

Дощик поливає паросток квітки. *(Дощ допомагає рослинам рости.)*

Горобці п'ють воду з калюжки. *(Дощ напуває птахів і тварин.)*

Дощ поливає городину. *(Дощ допомагає людині виростити добрий урожай.)*

КОМУ ПОТРІБЕН ДОЩ?

Мета: поглибити знання дітей про властивості води, про те, що вона потрібна людям, тваринам, рослинам, птахам; розвивати мислення, увагу, пам'ять.

Матеріал: предметні картинки.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розглянути картки. Діти визначають разом із вихователем, чи потрібен дощик цьому предмету. Наприклад: квіточці потрібен, будинку — ні.

З ЯКОГО ДЕРЕВА ЛИСТОЧОК?

Мета: закріпити вміння дітей упізнавати й називати листя з дерев; розвивати зорову пам'ять, увагу.

Матеріал: засушені листочки з дерев майданчика, дзвіночок.

Хід гри

На підставці по колу розкладені листочки з дерев. Діти бігають навколо листя, поки дзвенить дзвоник. Щойно дзвоник замовкає — діти зупиняються і по черзі називають, із якого дерева листочок, біля якого вони зупинилися.

КОМУ ПОТРІБЕН ДОЩ? (ЛОГІЧНА ГРА)

Мета: підвести дітей до розуміння того, що всьому живому на землі необхідна вода; закріпити знання дітей про значення води для людини, тварин, рослин; виховувати естетичні почуття.

Матеріал: картки із зображеннями предметів живої й неживої природи, зображення хмаринки.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям скласти до хмаринки всі предметні картинки, на яких зображені ті об'єкти, яким потрібна вода.

ЩО СПОЧАТКУ, А ЩО ПОТІМ? (ФАЗИ РОСТУ ДЕРЕВ)

Мета: закріпити знання дітей про фази росту рослин; виховувати бажання спостерігати за рослинами.

Матеріал: 3–4 комплекти малюнків, де зображені фази росту дерева (бруньки, листочки, квіти, плоди, жовте листя, листопад).

Хід гри

Діти об'єднуються у 3–4 підгрупи. За сигналом вихователя вони повинні розкласти малюнки в хронологічній послідовності й обґрунтувати свої відповіді.

ПРОФЕСІЯ ЛІСНИК

Мета: закріпити знання дітей про зовнішній вигляд рослин у різні пори року, їхні частини; учти висловлювати свої знання за допомогою слів.

Матеріал: сюжетні ілюстрації «Дерева в різні пори року».

Хід гри

Вихователь пропонує дітям стати «лісниками» та простежити за життям дерев у різні пори року. Діти по черзі виходять наперед, беруть одну з ілюстрацій та, «опинившись у лісі», розповідають про життя дерев певної пори року.

ЛІСОВІ СЛОВА (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: вправляти дітей у добиранні іменників до прикметників; виховувати любов до природи, лісу та його мешканців.

Матеріал: картки із зображеннями лісових мешканців, рослин та грибів.

Хід гри

Вихователь пропонує здійснити уявну подорож до лісу. Він називає прикметник, а діти мають обрати серед карток зображення істоти чи рослини, якій це визначення підходить. Наприклад: маленький ... (*гриб, куц*), похлибий ... (*зайчик*), спритна ... (*сорока, білка*), хитра ... (*лисиця*) тощо.

ДАРУНКИ ЛІСУ (ГРИБИ)

Мета: закріпити в дітей знання про назви та зовнішній вигляд їстівних і отруйних грибів; розвивати уважність; виховувати обачність та дбайливе ставлення до свого здоров'я.

Матеріал: картки «Гриби», два кошики.

Хід гри

Діти об'єднуються у дві команди. Перша команда збирає їстівні гриби, а друга — отруйні. Після гри вихователь разом із дітьми перевіряє, чи не помилились команди.

ЗНАЙДИ ТАКИЙ САМИЙ ЛИСТОЧОК

Мета: закріпити вміння дітей знаходити схожі між собою листочки та називати їх; розвивати зорову пам'ять, увагу.

Матеріал: листочки з дерев, що ростуть поблизу майданчика.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям зібрати листя в букети. Такий самий букет є й у вихователя. Він показує зі свого букета листок (кленовий, каштановий тощо) і говорить: «Раз, два, три — такий самий листочок покажи!» Діти знаходять у своїх букетах такі самі листочки і називають їх.

НЕ Я

Мета: визначити рівень знань у дітей про поведінку в природі; виховувати повагу та бережливе ставлення до природи.

Матеріал: екологічні знаки.

Хід гри

Кожна дитина бере один екологічний знак, пояснює його значення та своє ставлення до цього.

Вихователь ставить запитання, а діти мають відповідати «Не я» або «Я».

Запитання до гри

Хто турбує диких тварин? (*Не я.*)

Хто обережно ходить лісовими стежками? (*Я.*)

Хто лякає птахів? (*Не я.*)

Хто обережно обходить галявини з рідкісними рослинами? (*Я.*)

Хто ламає гілки горіха? (*Не я.*)

ЗНАЙДИ ЛИСТОЧОК ЗА ОПИСОМ

Мета: закріпити назви дерев, знання про колір, форму, розмір листочка з цього дерева; розвивати уважність.

Матеріал: листочки різних дерев.

Хід гри

Діти по черзі дістають один листочок із кошика і називають: «Це листочок із клена — кленовий, із берези — березовий» тощо.

Інший варіант проведення гри: діти тримають руки за спиною, вихователь їм до рук кладе по листочку. За сигналом діти роздивляються свої листочки і біжать до того дерева, з якого листочок. Коли вихователь підходить, діти називають дерево та листочок із нього.

ДЕ ЖИВУТЬ ТВАРИНИ?

Мета: вправляти дітей в умінні розрізняти та називати житло людей, знайомих диких і свійських тварин, птахів; виховувати інтерес до гри.

Матеріал: картки із зображеннями людини, птахів та тварин (по одній перед кожною дитиною); на набірному полотні розташовані картинки із зображенням будинку, сараю, лісу, гнізда тощо.

Хід гри

Кожна дитина по черзі перевертає свою картку, називає, хто на ній зображений, де він живе і ставить його до відповідного малюнка на мольберті. Решта дітей за допомогою жестів показують, згодні вони з відповіддю чи ні.

ХТО ЩО ПОЛЮБЛЯЄ ЇСТИ?

Мета: поглибити знання дітей про диких тварин, їхній спосіб живлення; виховувати бережливе, дбайливе ставлення до тварин.

Матеріал: картки із зображеннями диких тварин (білка, заєць, лось, лисиця, польова миша тощо) та їхньої їжі (горіхи, гриби, трава, гілки дерев, колоски жита).

Хід гри

Вихователь роздає дітям значки із зображеннями диких тварин і набір карток із зображеннями того, що їдять тварини. Діти мають «погодувати» тварин, вибравши лише те, що їсть певна тварина. (Поряд із картокою лисиці діти кладуть зображення миші та зайця.) Після цього аналізують правильність вибору.

ХТО В БУДИНОЧКУ ЖИВЕ?

Мета: закріпити знання про те, де живуть та чим живляться тварини; розвивати пам'ять, зосередженість.

Матеріал: картки із зображеннями тварин та житла для тварин.

Хід гри

Першій підгрупі дітей вихователь роздає картинки із зображенням тварин, а другій — із зображенням житла.

Діти, у яких є малюнки із зображенням житла, розходяться по майданчику. За сигналом діти, які мають зображення тварин, обходять майданчик та визначають «своє житло». Знайшовши, вони утворюють пари й поєднують картки.

ЧИЙ ХВІСТ? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити знання про тварин, які мешкають у лісі; розвивати вміння утворювати присвійні прикметники.

Матеріал: картки із зображенням хвостів тварин.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям по черзі перевертати на набірному полотні картинки, на яких зображені хвости диких тварин, та відповідати на запитання «Чий хвіст?» Наприклад: хвіст лисиці — лисячий, хвіст зайця — заячий, хвіст вовка — вовчий тощо.

ХТО ЩО ЇСТЬ?

Мета: поглибити й закріпити знання дітей про диких тварин та їхнє живлення; сприяти розвиткові уваги, пам'яті, мислення.

Матеріал: картки-плутанки для кожної дитини.

Хід гри

Дітям роздають картки-плутанки, на яких зображені дикі тварини, а навпроти них — те, що вони їдять. Усе між собою з'єднано переплутаними лініями. Діти мають роздивитися картку, з'ясувати, хто чим поспідає, і розповісти про це.

ДЛЯ КОГО ДЕРЕВА В ЛІСІ?

Мета: закріпити знання дітей про те, як різні лісові мешканці використовують ліс; виховувати шанобливе ставлення до рослинного світу.

Матеріал: 2–3 набори карток із зображеннями лісових мешканців.

Хід гри

Діти діляться на 2–3 групи. Групи отримують однакові набори карток із зображеннями лісових мешканців. Вихователь пропонує розповісти, як використовують ці мешканці лісу дерева, кущі, рослини. Наприклад:

Ведмідь живиться плодами та ягодами, влаштовує під деревом барліг.

Дятел із-під кори дерев дістає комах.

Лось живиться листям та пагонами дерев.

Білка будує гніздо в дуплі дерева та знаходить їжу на деревах.

Птахи будують на деревах гнізда.

Кабани живляться жолудями — плодами дуба.

Гусінь, жуки поїдають деревину, мурашки під деревами будують мурашники.

ОПИШИ ТВАРИНКУ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: вдосконалювати знання дітей про диких тварин; розвивати уважність, пам'ять, мислення.

Матеріал: значки із зображенням диких тварин.

Хід гри

Вихователь роздає дітям значки із зображенням диких тварин і пропонує скласти описову розповідь про тварину, не показуючи її зображення іншим. Усі інші діти повинні уважно послухати розповідь і впізнати цю тваринку. Наприклад: «Ця тварина хижка, має гострі зуби. Вона сірого кольору, живе в лісі, любить ласувати зайчиатиною». (Вовк.)

ХУДОЖНІ ТВОРИ

Голубий дощик

В. Чухліб

— Наче й дощ недавно був, а вже сухо, — каже бабуся. — Помідори он геть вуха по-опускали.

Тетянка вхопила свою голубу поливальничку й бігцем до діжки, що під ринвою. За-черпнула води і хутчій до помідорів. Кропить їх і промовляє:

— Ану підіймайте вуха, бо дощик іде!

Тетянка й огірки не проминула, і квасолю. Всю грядку полила.

Вийшла з хати бабуня і здивувалася:

— Наче й дощу не було, а городина повеселіла.

— Був, бабуню, був! — усміхнулася Тетянка. — Голубий дощик ішов, з голубої поли-вальнички.

Бараболин рід

П. Воронько

У картоплі-бараболі
Діти вирости у полі.
Як пішли ми їх збирати,
Наносили два кагати.
Стільки діток там було,
Що в село ледь-ледь везло
Сто машин і сто підвід.
Отакий в картоплі рід!

Я беру своє відерце

Г. Чубач

Я беру своє відерце
І біжу мерщій по воду,
Бо чекають на городі
Помідори й огірок.

Цілу ніч вони не спали —
Раннє сонце виглядали.
Хочуть їсти, хочуть пити
Та не вміють говорити.

Ні очей, ні вух не мають
Та мене вони впізнають.
Їх щоранку напуваю,
Їм я пісеньку співаю.

Помідори червоніють,
Бо подякувать не вміють.
А зелені огірки
Тулять листя до руки.

Дві хмароньки

О. Олесь

Дві хмароньки зустрілися
Удосвіта колись,
Зустрілися, спинилися,
За рученьки взялись.

Хотілось їм зостатися,
Укупі бути вік,
А вітер злий сміявся вже
Деся збоку біля них.

І стали тихо плакати
Дві хмароньки ясні,
І сльози їхні падали
Сріблясті і рясні.

Сонце стукає в віконце

М. Стельмах

Сонце стукає в віконце.
Ти не спи, як сходить сонце!
Прокидайся — й на зарядку,
А з зарядки та й на кладку,
Через кладку на лужок,
А з лужечка та в садок.
Там лежать граблі, лопата —
То ямки берись копати:
Треба вчасно навесні
Посадити яблуні,
Груші, персики, горіхи
Добрим людям для утіхи.
І для цвіту, і для плоду —
На здоров'ячко народу.

Ходить гарбуз по городу
(Українська народна пісня)

Ходить гарбуз по городу,
Питається свого роду:
— Ой, чи живі, чи здорові
Всі родичі гарбузові?

Обізвалася жовта диня,
Гарбузова господиня:
— Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові!

Обізвались огірочки,
Гарбузові сини й дочки:
— Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові!

Обізвалася квасоля,
А за нею бараболя:
— Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові!

Обізвались буряки,
Гарбузові свояки:
— Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові!

Обізвався старий біб:
— Я піддержав увесь рід!
Іще живі, ще здорові
Всі родичі гарбузові!

— Ой, гарбузе, ти перістий,
Із чим тебе будем їсти?
— Миска пшона, шматок сала —
От до мене вся приправа.

Вийди, вийди сонечко
(Українська народна закличка)

Вийди, вийди, сонечко,
На дідове полечко,
На бабине зіллячко,
На наше подвір'ячко,

На весняні квітоньки,
На маленькі дітоньки.
Там вони граються,
Тебе дожидаються.

Сонце вечора прохає
Д. Куровський

Перед тим, як спать лягає,
Сонце вечора прохає:
Чуєш, синку,
Принеси
На вмиваннячко роси!
Вечір носить,
Трави росить...

Сонячний зайчик

П. Осадчук

Зайчику-стрибайчику,
Чому я не збагну,
Як ти, побігайчику,
Виліз за стіну?

Як це ти, маленький,
Подолавши страх,
Крізь вікно швиденько
Вискочив на дах?

Ген сміється в небі
Сонце золоте,
В нього, як і в тебе,
Усмішка цвіте.

Осінні поля

А. Качан

Охололи води і земля,
Сон бере натруджені поля.
На горбах у висохлий кулак
Заховав зернята дикий мак.
А поміж горбами в теплий край
Покотився колесом курай.
Ні душі в полях, лише димок
Лащиться, згортається в клубок.

Ідуть дощі

М. Познанська

Йдуть, і йдуть, і йдуть дощі.
Стали чорними куці,
І дерева чорні стали,
Бо листочки всі опали.
Тільки дуб стоїть у листі
І калинонька в намисті.

Вітер

Д. Павличко

Якось вітер ніс листок
І прикульгував щокрок,
І щокрок відпочивав,
І листок на землю клав.

Так, сердешний, занеміг,
Ніби ніс він збіжжя міх.
Важко дихав і сопів,
Аж упав, нарешті, в рів.

Я тоді листок підніс,
Але вітер, наче біс,
Хап його мені з руки
Та й у поле — навпрошки.

І високо понад лан
Злинув хитрий вітрюган,
Свиснув, крикнув з-під небес, —
І листок у хмарі щез.

По гриби

А. Костецький

Оленка велика
й Оленка маленька
Ходили до лісу
збирати опеньки.

Маленька Оленка —
маленькі збирала,
велика — великі,
і в кошика клали.

Коли ж
не зосталося
місця у ньому,
обидві Оленки
вернули додому.

Осінь

І. Царинний

У далекому лісі
Осінь килим ткала,
На листок кленовий
Вербовий поклала.

Вітер

М. Познанська

Вітер, вітер пустотливий
Залетів до нас у сад,
Обриває груші, сливи,
Трусить яблуні підряд.
І хустиночку в Марусі
На голівці розв'язав,
Свиснув дівчинці у вусі
І нічого не сказав.

Горобина

М. Познанська

Хто в хустиночці червоненькій
Став у лісі між дубів?
Може, дівчинка маленька
Назбиратъ прийшла грибів?
Ні, не дівчинка там стала —
Горобина вироста.
Ту хустинку гаптувала
Щедра осінь золота.

Вмійте любити природу

П. Сиченко

В полі, у лісі, над яром —
Квіти, дерева і трави...
Цвіту не рви задаром,
Гілки не втни для забави.

Оберігайте ж повсюди
Шлях і стежиночку в гаї.
Все те окрасою буде
Нашого рідного краю.

Ой, навіщо мені листя

О. Олесь

Ой, навіщо мені листя,
Коли вже іде зима,
Коли холодно вже стало
І пташок ніде нема.
Краще скину я листочки
І тихесенько засну.
Буду спати, буду ждати
Сонце, радість і весну.

ЗАГАДКИ ПРО ДЕРЕВА

Біла, наче сніг, кора і тоненькі віти.
Що за дерево таке, відгадайте, діти.

(Береза.)

Діти на його гілках
У колючих кожушках.

(Каштан.)

Бджоли прилітають,
З квітів мед збирають.
Як надходить липень,
Зацвітає ... (липа).

Пада сніг, мороз тріщить,
А вона мов жар горить.
Прилітайте, пташенята,
Ягідками ласувати.

(Горобина.)

Дві білки

Н. Забіла

На гілці білка сердиться
І другу проганя:
— Не смій до мене дертися,
Бо це сосна моя!
Я тут з початку осені
Збираю урожай.
Тікай з моєї сосонки,
Мені не заважай! —
Ой, білко, як не соромно!
Сваритися облиш!
Стрибати вниз і вгору вам
Удвох ще веселіш.
А потім ви поскачете
До другої сосни.
І шишок, ось побачите,
Вам стане й до весни!

Білка

А. Качан

Білка в лісі стриб та стриб
І знайшла великий гриб.
А додому принесла —
Гриб не влезить до дупла.
Довелося білочці
Гриб сушити на гілочці.

Білочка восени

Л. Костенко

На гіллячках, на тоненьких,
Поки день ще не погас,
Сироїжки та опеньки
Білка сушить про запас.

Так нашпилює охайно,
Так їх тулить на сосні
І міркує: а нехай-но
Ще побудуть тут мені!

Поки дні іще хороші,
Поки є іще тепло,
А як випадуть пороші,
Заберу їх у дупло.

Буде холодно надворі,
Сніг посиплеться з дубів,
Буде в мене у коморі
Ціла в'язочка грибів!

Але білочці не спиться.
Дятел тукає: тук-тук!
Щоб не вкрала їх лисиця
Або хитрий бурундук.

Їжачок-хитрячок

П. Воронько

Їжачок-хитрячок
Із голок та шпичок
Пошив собі піджачок.
І у тому піджачку
Він гуляє по садку.
Натикає на голки
Груші, яблука, сливки.
І до себе на обід
Він скликає цілий рід.

Все в лісі співає

В. Сухомлинський

Весною ми пішли до лісу.

Зійшло сонце, подихнув легенький вітерець, і всі дерева в лісі заспівали.

Кожне співало свою пісню.

Береза співала ніжну пісню. Слухаючи цю пісню, хотілось підійти до білорогої красуні й обняти її.

Дуб співав мужню пісню. Коли ми слухали пісню дуба, нам хотілось бути сильними, відважними.

Верба, що схилилась над ставом, співала задумливу пісню. Прислухаючись до пісні верби, ми подумали, що прийде осінь і листячко з дерев обсіплеться.

Горобина співала тривожну пісню. Від цієї пісні до нас прилинула думка про темну ніч і бурхливу грозу, від якої гнеться тонка горобина, немов шукаючи захисту.

Ось які пісні почули ми в лісі.

Для кого голки в їжака

В. Росін

Якось восени захопив лисицю в полі дощ. Вимокла як хлющ. Похнюпила вона голову та й чалапає по калюжах. Коли глянула — кущик стоїть. Лисиця — до нього. Прибігає, як там їжак сидить. Від дощу сховався.

— Посунься! — буркнула лисиця і штовхнула їжака в бік. Штовхнула — та аж зависчала з болю. — Ой, лихо! До тебе доторкнутися не можна. Чом ти не поголиш свою гидку щетину?

— Спасибі за раду, але вона не для мене, — мовив їжак.

— Та ти подумай, — сказала далі лисиця. — Що в тих голках гарного? Тільки сусідів відганяти. Поголи їх, бо всі друзі тебе одцураються і...

— Мої голки не для друзів, — перебив їжак, — вони для ворогів.

Білка запасасться на зиму

Г. Скрибицький, В. Чапліна

Настала для білочки найклопітніша пора: треба свою хатку до зими готувати, утепляти. З ранку до вечора білочка клопоче: суху траву, мох збирає, усі щілини в гнізді затуляє. І їжу також треба запасти на зиму. Знайде білка на кущі горішок, зірве й заховає десь у шпарці дерева. А то ще в дуплі цілу комірку влаштує — горіхів, жолудів туди назбирає. Білка й гриби на зиму припасує: стрибне на землю, знайде гриб, схопить його зубами й тягне на дерево. Там вона його в розвилку між гілками затисне. Гриб висохне, а як настане зима — білочка знайде його та з'їсть.

Чимало треба білці горіхів, жолудів та грибів запасти восени. Зате взимку вона не голодуватиме.

Їжак та заєць

(Українська народна казка)

Був собі їжак. Якось вийшов він раненько зі своєї домівки подивитися на білий світ. Вийшов та й каже сам до себе:

— А піду лишень у поле — подивлюся, як там моя морква та буряки.

Та й пішов. Іде собі та пісеньку мугикає. Коли виходить із-за куща заєць. Тоді саме він у полі оглядав свою капусту, чи велика виросла.

— О, — каже їжак, — хто прудкий, то вже й на ниві!

— А ти, — заєць йому, — все кривуляєш, криволапку! І батько твій криволапко, і дід криволапко був. Такий увесь твій рід, і ти такий!

Їжак дивом здивувався, що на своє добре слово дістав таку нечемну одмову, що й батька його, й діда лихим словом пом'янули. От він і каже:

— Ти, — каже, мене береш на сміх? А хочеш зі мною наввипередки? Побачимо, хто кого пережене!

Заєць як зарегоче:

— Ти? Наввипередки? Зі мною?

А їжак спокійно:

— А так, із тобою.

— Ну, добре, — засміявся заєць. — Давай бігти.

— Ні, — каже їжак, — ще ні. Я піду додому, скажу жінці, нехай знає, куди я пішов.

А заєць і тому радий, бо він був голодний, то подумав собі: «І це мені добре: попоїм капусти — краще бігтиму».

Та й пішли кожен до своєї хати.

Приходить їжак додому та каже до жінки:

— Знаєш, жінко, який мені клопіт?

— Який, чоловіче?

— Мушу із зайцем бігти наввипередки.

Та й розказує все, як було.

— То це ти берешся перегнати зайця? — аж зойкнула їжачиха.

— Мовчи, жінко, — каже їжак, — якось буде. Збирайся лиш і ходи зі мною.

Ідуть вони, а їжак і вчить жінку:

— Як прийдемо на ниву, то ти станеш із цього краю в борозні та стій собі. Як добіжить заєць до тебе, то ти скажеш «Я вже тут!» А набіжить він на той край до мене, то там я йому гукну: «А я вже тут!»

— Добре! — каже їжачиха.

Приходить їжак до зайця на той кінець ниви та й каже до нього:

— Ну, я вже готовий!

— То біжімо!

От став заєць в одну борозну, їжак у другу:

— Раз, два, три!

Побігли. Заєць помчав на той кінець ниви, а їжак пробіг два кроки та й спинився. Прибігає заєць у кінець ниви, а там їжачиха:

— Я вже тут!

— Ей, — каже заєць, — а то що таке? Ану біжімо ще раз!

Побіг заєць. Прибігає в кінець ниви, а їжак підвівся на двох лапках та й гукає:

— Ого-го! А я вже давно тут чекаю!

— Ти дивися! Ану біжим ще раз!

Прибігає на другий край, а їжак знову вже там (а то ж була, ви знаєте, їжачиха!). Побіг ще раз — а там їжак:

— А я вже тут!

Знов кинувся заєць бігти.

Так бігав він дев'яносто дев'ять разів, а за сотим разом упав посеред ниви — підвестись не може, так набігався-натовмився, сердешний.

— Ніколи не треба сміятися зі слабшого, — сказав їжак та й пішов із їжачихою додому.

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня	Теми тижня Розділи програми	І тиждень. Тема тижня: «Рідне місто — моя батьківщина»
ФРОНТАЛЬНІ		
Понеділок	Зростаємо дужими	Тема: «Ми будуємо рідне місто»
Вівторок	Музична скарбничка	За планом музичного керівника
	Мова рідна, слово рідне	Тема: «Подорож рідним містом» (складання розповіді з власного досвіду)
Середа	Зростаємо дужими	Тема: «Прогулянка рідним містом»
Четвер	Музична скарбничка	За планом музичного керівника
П'ятниця	Дитина у довкіллі (двічі на місяць)	Тема: «Видатні місця нашого міста» (розповідь-бесіда)
	Віконечко у природу (двічі на місяць)	—
ПІДГРУПОВІ		
Понеділок	Художня література	Тема: вивчення вірша П. Воронька «Облітав журавель»
Вівторок	Чарівні фарби і талановиті пальчики (малювання)	Тема: «Будиночок, у якому я живу»
Середа	Математична скарбничка (двічі на місяць)	Тема: «Порівняння предметів: високий, низький»
Четвер	Чарівні фарби і талановиті пальчики (ліплення, аплікація)	Тема: «Криниця біля хати» (ліплення)
П'ятниця	Будуємо, майструємо, творимо (двічі на місяць). Художня праця (двічі на місяць)	Тема (будуємо, майструємо, творимо): «Будинок на нашій вулиці» (будівельний матеріал)

НА ЛИСТОПАД

<p>II тиждень. Тема тижня: «Подорож вулицями міста»</p>	<p>III тиждень. Тема тижня: «Одягнемо нашу Катрусю»</p>	<p>IV тиждень. Тема тижня: «Тварини — наші друзі»</p>
ЗАНЯТТЯ		
<p>Тема: «Прогулянка до аеро- порту»</p>	<p>Тема: «Як у нашої Оленки та червоні чобітки»</p>	<p>Тема: «Котик із дітками жартує»</p>
<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>
<p>Тема: «На чому я подоро- жую» (складання розповіді за уявою)</p>	<p>Тема: «Який у мене одяг» (складання описової розповіді)</p>	<p>Тема: «Мій котик» (скла- дання розповіді з власного досвіду)</p>
<p>Тема: «Веселі літаки»</p>	<p>Тема: «Тук-тук молоток, підкуємо чобіток»</p>	<p>Тема: «Котик вусатий у са- дочку ходить»</p>
<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>	<p>За планом музичного керівника</p>
<p>Тема: «На чому люди їздять»</p>	<p>Тема: «Що ми знаємо про одяг?» (розповідь- бесіда)</p>	<p>—</p>
<p>—</p>	<p>—</p>	<p>Тема: «Наші найменші друзі»</p>
ЗАНЯТТЯ		
<p>Тема: вивчення вірша К. Перелісної «В автобусі»</p>	<p>Тема: вивчення вірша Т. Коломієць «Чобітки»</p>	<p>Тема: переказ оповідання В. Сухомлинського «Пет- рик, собака і кошеня»</p>
<p>Тема: «Вагончики»</p>	<p>Тема: «Святкова сукня»</p>	<p>Тема: «Котик Мурчик» (малювання з натури)</p>
<p>—</p>	<p>Тема: «Число 2. Пара»</p>	<p>—</p>
<p>Тема: «Вантажівка» (аплі- кація)</p>	<p>Тема: «Прикрасимо сукню для Осені» (аплікація)</p>	<p>Тема: «Котик» (ліплення з натури)</p>
<p>Тема (художня праця): «Вантажівка» (підручний матеріал — сірникові коробки)</p>	<p>Тема (художня праця): «Журнал моделей одягу» (з паперу)</p>	<p>Тема (будуємо, майстру- ємо, творимо): «Огорожа для подвір'я» (будівельний матеріал)</p>

КОМПЛЕКСИ ГІМНАСТИКИ

Ранкова гімнастика «Веселі літаки»

I. Шиккування в колону по одному за зростом.

Ходьба в середньому темпі, ходьба на носках, як лисички.

Біг у середньому темпі, ходьба.

II. Комплекс загальнорозвивальних вправ.

«Діти готуються до польоту» — піднімання рук угору (повторити 6 р.)

Вихідне положення — основна стійка.

1–2 — підняти руки вперед — угору (вдих).

3–4 — опустити руки через сторони вниз (видих).

«Розминають крила» — повороти тулуба в сторони зі сплесками в долоні перед грудьми і за спиною (повторити 6 р.)

Вихідне положення — основна стійка.

1 — повернутись праворуч, сплеснути в долоні перед грудьми (видих).

2 — повернутись у вихідне положення, сплеснути в долоні за спиною (вдих).

3–4 — те саме ліворуч.

«Перевіряють шасі» — піднімання ноги, зігнутої в коліні, сплеск у долоні під коліном (повторити 6 разів)

Вихідне положення — основна стійка.

1 — підняти праву ногу, зігнути в коліні та сплеснути в долоні під коліном.

2 — опустити ногу у вихідне положення.

3–4 — те саме з лівої ноги.

«Злітають літаки» — нахили тулуба вперед (повторити 6 р.)

Вихідне положення — стійка ноги нарізно.

1 — розвести руки в сторони, трохи відвести їх назад (вдих).

2–3 — нахилити тулуб уперед, плеснути двічі долонями по гомілках (видих).

4 — повернутись у вихідне положення.

«Веселий літак» — стрибки

Вихідне положення — зімкнута стійка.

1 — стрибком поставити ноги нарізно, сплеснути в долоні перед грудьми.

2 — стрибком поставити ноги разом, руки опустити вниз.

III. Шиккування в колону по одному за направляючим.

Ходьба у повільному темпі, підняти руки через сторони вгору й опустити їх униз.

Ранкова гімнастика «Лісові звірята-фізкультурники»

I. Шиккування в колону по одному.

Ходьба «змійкою» зі зміною темпу та напрямку.

Ходьба з підніманням високо ніг, як конячки.

Біг у середньому темпі, ходьба.

II. Комплекс загальнорозвивальних вправ.

Піднімання рук угору (повторити 6 р.)

Вихідне положення — основна стійка, руки з прапорцями опущені вниз.

1 — руки з прапорцями підняти вгору (вдих).

2–3 — помахати прапорцями над головою.

4 — опустити руки через сторони вниз (видих).

Нахили тулуба вперед (повторити 6 р.)

Вихідне положення — основна стійка, руки опущені вниз, прапорці тримати за верхню частину палички.

1–2 — нахилити тулуб уперед, торкнутись паличками прапорців носків (видих).

3–4 — випрямитись у вихідне положення (вдих).

Нахили тулуба в сторони (повторити 6 р.)

Вихідне положення — стійка ноги нарізно, руки з прапорцями в сторони.

1 — нахилити тулуб ліворуч, підняти прапорці вгору над головою (видих).

2 — повернутись у вихідне положення.

Повороти тулуба (повторити 6 р.)

Вихідне положення — сидячи на підлозі, руки опущені вниз.

1 — повернути тулуб праворуч, руки з прапорцями в сторони (вдих).

2 — повернутись у вихідне положення (видих).

3–4 — те саме ліворуч.

Присідання

Вихідне положення — основна стійка, руки опущені вниз, прапорці тримати за верхню частину палички.

1–2 — присісти навпочіпки, паличками прапорців торкнутись підлоги (видих).

3–4 — підвестись у вихідне положення (вдих).

III. Шиккування в колону по одному за направляючим.

Ходьба з поступовим уповільненням темпу.

Гімнастика пробудження «Мрії про гарні іграшки»

Вихователь пропонує дітям помріяти про іграшки, які їм подарують.

«Великий пакунок» (повторити 6 р.)

Вихідне положення — лежачи на спині, руки вздовж тулуба.

1–3 — розвести руки в сторони.

4 — повернутись у вихідне положення.

«Подарували ляльку-невалляку»

Вихідне положення — лежачи на спині, руки вздовж тулуба.

1–3 — підняти голову.

4 — повернутись у вихідне положення.

Повторити 6 разів.

«Подарували веселого клоуна» (повторити 6 р.)

Вихідне положення — сидячи на ліжку, руки на поясі.

1 — нахил тулуба ліворуч.

2 — повернутись у вихідне положення.

3 — нахил тулуба праворуч.

4 — повернутись у вихідне положення.

«Подарували велосипед» (повторити 4–5 р.)

Вихідне положення — сидячи на ліжку, ноги зігнуті, руки в упорі позаду. Діти імітують їзду на велосипеді.

«Кумедні котики» (повторити 6 р.)

Вихідне положення — стоячи на колінах, опора на зігнуті руки.

1 — поворот тулуба праворуч, усміхнутися.

2 — повернутись у вихідне положення.

3 — поворот тулуба ліворуч.

4 — повернутись у вихідне положення.

«Діти радіють гарним подарункам»

Діти зістрибують із ліжка, довільно стрибають, рухаються до «доріжки здоров'я».

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми		ФРОНТАЛЬНІ	
Зростаємо дужими		Тема: «Ми будуємо рідне місто»	На прогулянці: стрибки в довжину з місця через струмок завширшки 30 см; ходьба по похилій дошці, покладеній одним кінцем на щабель гімнастичної стінки під кутом 25°
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Подорож рідним містом» (складання розповіді з власного досвіду)
Дитина у довкіллі		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Гра-роздум «Наш рідний край»	Спостереження за будинками навколо дитячого садка
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилини милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за природою рідного міста	—
Художня література		Тема: вивчення вірша П. Воронька «Облітав журавель». Читання вірша Є. Желязнякова «Рідний дім»	Читання вірша А. Костецького «Батьківщина»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		—	Тема: «Будиночок, у якому я живу» (малювання)
Математична скарбничка		Гра «Не помились» (орієнтування в просторі)	—

ЗА ТЕМОЮ «РІДНЕ МІСТО — МОЯ БАТЬКІВЩИНА»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Прогулянка рідним містом»	На прогулянці: ходьба з переступанням через предмети (кубики), покладені в три ряди; стрибки в довжину з гімнастичної лави або куба	Піший перехід вулицями навколо дитячого садка
—	—	—
—	—	Тема: «Видатні місця нашого міста» (розповідь-бесіда)
—	За планом музичного керівника	—
ЗАНЯТТЯ		
Бесіда про вулицю мікрорайону	Спостереження за новобудовою	Бесіда «Значення чистоти рідного міста для здоров'я людей»
Спостереження за погодою	Спостереження за заходом сонця	Спостереження за роботою двірника
У куточку книги: розглядання листівок із зображенням видатних місць рідного міста	Читання віршів С. Жупанина «Будівельники» та М. Познанської «Про нашу Україну»	Бесіда «Тепло батьківського дому»
Гра «Будинок на нашій вулиці»	Тема: «Криниця біля хати» (ліплення)	Гра «Відремонтуй будинок»
Тема: «Порівняння предметів: високий, низький»	Гра «Розсели звірят»	Гра «Порівняй будинки» (висота)

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Будуємо, майструємо, творимо		—	—
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Юні архітектори»	
		Моделювання будинків із геометричних фігур	—
	Рухливі ігри	«Хто покликав», «Знайди свій будиночок», «Не замочи ніг»	«Хто вийшов?», «Подзвони в брязкальце», «Нитка — голка»
	Дидактичні ігри та вправи	Мовленнева гра «Яке моє місто?»	«Де ми можемо придбати речі?», мовленнева гра «Можна — не можна»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Догляд за своїм одягом, обчищення та миття взуття Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Збирання сміття навколо дитячого садка	Підмітання доріжок навколо дитячого садка

Середа	Четвер	П'ятниця
Викладання будинків різнокольоровими нитками та стрічками	—	Тема: «Будинок на нашій вулиці» (будівельний матеріал)
Гра-міркування «Яке житло у казкових героїв»	Творча гра «Казковий будинок»	Гра-імітація «Наш дім»
«Знайди собі пару», «Збий булаву», «Хто перший?»	«У лісочку на горбочку», «З купини на купину», «Знайди свій будинок»	«Знайди, де сховано», «Нитка — голка», «Дострибни до прапорця»
«Наше чудове місто»	«Що потрібно будівельникам?»	«Моя оселя»
Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. після прогулянки. допомога одне одному під час роздягання. куточку та на майданчику		
Підмітання доріжок навколо дитячого садка	Обкладання квітника цеглинками	Збирання вздовж тротуару вулиці паличками сміття

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН (ВИДИ

Розділи програми	Дні тижня	Понеділок	Вівторок
ФРОНТАЛЬНІ			
Зростаємо дужими		Тема: «Прогулянка до аеропорту»	На прогулянці: пролізання лівим/правим боком під шнуром, натягнутим між двома стояками на висоті 50 см від землі; стрибки в довжину з просуванням уперед, як зайчики
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «На чому я подорожую» (складання розповіді за уявою)
Дитина у довкіллі		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Спостереження за транспортом. Бесіда «Наш друг світлофор»	Бесіда «Вплив неба на працю пілота»
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за природними змінами	Спостереження за небом
Художня література		Тема: вивчення вірша К. Перелісної «В автобусі». Читання вірша Р. Скучайте «Світлофор»	Читання вірша Л. Полтави «Всі полинем»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання ілюстрацій із зображенням різних видів транспорту	Тема: «Вагончики» (малювання)

ЗА ТЕМОЮ «ПОДОРОЖ ВУЛИЦЯМИ МІСТА» ТРАНСПОРТУ)

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Веселі літаки»	На прогулянці: ходьба по гімнастичній лаві; стрибки з гімнастичної лави	Піший перехід до залізничної колії
—	—	—
—	—	Тема: «На чому люди їздять»
—	За планом музичного керівника	—
ЗАНЯТТЯ		
Бесіда «Якій погоді віддає перевагу водій»	Спостереження за машиною, яка привезла продукти до дитячого садка	Спостереження за залізничним транспортом
Спостереження за погодою	—	—
Читання вірша В. Остапчук «Легковик»	У куточку книги: розглядання ілюстрацій на тему транспортних засобів	Читання оповідання В. Сухомлинського «Кожна людина повинна» та вірша А. М'ястківського «Поїзд»
Гра «Полагодь вантажівку» (домалюй)	Тема: «Вантажівка» (аплікація)	Гра «Літаки» (штрихування)

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Математична скарбничка		Гра «Відремонтуй світлофор»	Гра «Знайди доріжку для машини» (широка, вузька)
Художня праця		—	Гра «Човник» (природний матеріал)
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Подорож вулицями міста	
		—	Настільно-друкована гра «Транспорт»
	Рухливі ігри	«Я з машиною біжу», «Де були — не скажемо», «Горобчики й автомобіль»	«Знайди, де сховано», «Літаки», «Хто перший?»
	Дидактичні ігри та вправи	«Що перевозить ця машина?», мовленнєва гра «Хто чим керує?»	«Де транспорт, а де ні?»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Догляд за своїм одягом, обчищення та миття взуття Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Підмітання доріжок на майданчику	Збирання сміття й опалих гілочок на майданчику

Середа	Четвер	П'ятниця
—	Гра «Полагодь автомобіль»	Гра «Вибери машину для подорожі» (розмір)
—	—	Тема: «Вантажівка» (підручний матеріал — сірникові коробки)
на автобусі»		
Модельовання ситуації «Ми їдемо в автобусі»	Гра-міркування «Машини — наші помічники»	—
«Лови, кидай, падати не давай», «Трамвай», «Дострибни до літака»	«Знайди свій гараж», «Потяг», «Кольорові автомобілі»	«Ти лети, лети, літачку», «Літаки», «Влуч у коло»
«Знайди свій гараж»	«Який транспорт нам потрібен?»	«На воді, у повітрі, на землі»
Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. після прогулянки. допомога одне одному під час роздягання. куточку та на майданчику		
	Допомога під час розвантаження продуктів, які привезли в дитячий садок	
—	—	Збирання сміття на ігровому майданчику

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми	ФРОНТАЛЬНІ		
Зростаємо дужими		Тема: «Як у нашої Оленки та червоні чобітки»	На прогулянці: ходьба з переступанням через предмети, покладені на відстані кроку один від одного; підтягування на лаві на руках із просуванням до її кінця
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Який у мене одяг» (складання описової розповіді)
Дитина у довкіллі		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довкіллі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Спостереження за змінами в одязі дітей відповідно до сезону	Спостереження за перехожими, за їхнім одягом
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за сезонними змінами природи	Бесіда «Як люди одягаються за сезоном»
Художня література		Тема: вивчення вірша Т. Коломієць «Чобітки»	Читання вірша П. Воронька «Чобітки»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		Розглядання моделей одягу	Тема: «Святкова сукня» (малювання)
Математична скарбничка		Гра «Порахуй гудзики»	Гра «Добери комірець до сорочки»

ЗА ТЕМОЮ «ОДЯГНЕМО НАШУ КАТРУСЮ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Тук-тук молоток, підкуємо чобіток»	На прогулянці: стрибки на обох ногах з обруча в обруч із просуванням уперед; кидання м'яча обома руками в кошик із відстані 2 м	Піший перехід до ательє
—	—	—
—	—	Тема: «Що ми знаємо про одяг?» (розповідь-бесіда)
—	За планом музичного керівника	—
ЗАНЯТТЯ		
Спостереження за одягом та поведінкою людей під час дощу	Спостереження за змінами в одязі дітей відповідно до сезону	Розглядання матеріалу, з якого виготовляється одяг
Спостереження за дощем	Догляд за мешканцями куточка природи	Досліди з різними видами тканини
Читання вірша В. Гринько «До свята»	Відгадування загадок про одяг	Читання віршів Л. Лежанської «Кравець» та Д. Падри «Кравчиня»
—	Тема: «Прикрасимо сукню для Осені» (аплікація)	Гра «Прикрасимо одяг»
Тема: «Число 2. Пара»	Гра «Знайди пару»	—

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Художня праця		—	Художнє плетиво: декоративні шви з кольорових шнурків на картоні
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Магазин одягу»	
		—	Гра-пантоміма «Відгадай, що я вдягаю»
	Рухливі ігри	«Де були — не скажемо, що робили — покажемо», «Не дзвони», «Знайди і промовч»	«Знайди собі пару», «Лови, кидай, падати не давай», «Ми веселі діти»
	Дидактичні ігри та вправи	«Добре чи погано?», мовленнєва гра «Одягни ляльку на прогулянку»	«Що ми знаємо про одяг та взуття», мовленнєва гра «Чому в мене такий одяг?»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Підтримання одягу в чистоті під час прибирання на ігрову. Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	—	Згрібання опалого листя

Середа	Четвер	П'ятниця
Добір матеріалу для виготовлення журналу моделей одягу	—	Тема: «Журнал моделей одягу» (з паперу)
Моделювання ігрової ситуації «Навчимо ляльку зав'язувати шнурки»	—	Показ моделей одягу казкових персонажів
«Відгадай за голосом», «Кеглі», «Не замочи ніг»	«Хто покликав», «Діти в лісі», «Хто перший»	«У лісочку на горбочку», «М'яч через мотузку», «Зроби фігуру»
«Розкажи про одяг», «Гарно вдягнемо ляльок»	«Добре чи погано?», мовленнєва гра «Одяг який?»	«Де чий одяг?», «Модельєри»
Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. вому майданчику; чищення взуття від бруду після дощу. допомога одне одному під час роздягання. куточку та на майданчику		Складання обрізаних клаптиків у відповідне місце
Підмітання доріжок до ігрового майданчика	Збирання сміття та гілочок з ігрового майданчика	—

РОЗГОРНУТИЙ ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми		ФРОНТАЛЬНІ	
Зростаємо дужими		Тема: «Котик із дітками жартує»	На прогулянці: ходьба по похилій дошці, один кінець якої покладено на куб; стрибки з дошки вперед
Мова рідна, слово рідне		—	Тема: «Мій котик» (складання розповіді з власного досвіду)
Віконечко у природу		—	—
Музична скарбничка		—	За планом музичного керівника
ПІДГРУПОВІ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ			
Дитина у довірлі	Бесіди, екскурсії-огляди, спостереження	Бесіда «Яка користь або шкода від свійських тварин?»	Ігрова ситуація «Є у котика дружок — голосистий півничок»
Віконечко у природу	Спостереження, бесіди, хвилинки милування природою, дослідницька діяльність	Спостереження за собакою	Бесіда «Мої домашні улюбленці»
Художня література		Тема: переказ оповідання В. Сухомлинського «Петрик, собака і кошеня»	У куточку книги: розглядання книг із зображенням свійських тварин. Читання української народної казки «Котик і півник»
Чарівні фарби і талановиті пальчики		—	Тема: «Котик Мурчик» (малювання з натури)
Математична скарбничка		—	Гра «Розсади звірят у потяг»

ЗА ТЕМОЮ «ТВАРИНИ — НАШІ ДРУЗІ»

Середа	Четвер	П'ятниця
ЗАНЯТТЯ		
Тема: «Котик вусатий у садочку ходить»	На прогулянці: стрибки на обох ногах із просуванням уперед, з обруча в обруч (обручі покладені один біля одного); кидання м'яча обома руками в кошик із відстані 2 м	Піший перехід до осіннього парку
—	—	—
—	—	Тема: «Наші найменші друзі»
—	За планом музичного керівника	—
ЗАНЯТТЯ		
Правила безпеки зі свійськими тваринами	Бесіда «Чим птахи відрізняються від тварин»	Бесіда «Як люди піклуються про тварин»
Спостереження за цуценям: чим воно відрізняється від собаки	Спостереження за птахами на майданчику	—
Читання віршів А. Костецького «Хвостата мова» та П. Воронька «Є у мене киця Мурка»	Читання оповідання Є. Чарушина «Як Томка навчився плавати» та вірша Г. Сафонова «Підростає швиденько»	Читання твору С. Маршака «Вусатий, смугастий»
Гра «Розфарбуй відповідним кольором»	Тема: «Котик» (ліплення з натури)	Гра «Відгадай тварину» (силуети тварин)
—	Гра «Хто зайвий?»	Гра «Знайди доріжку»

Дні тижня		Понеділок	Вівторок
Розділи програми			
Будуємо, майструємо, творимо		—	—
Граючись зростаємо	Творчі, конструктивно-будівельні ігри, ігри-інсценівки	Сюжетно-рольова гра «Котик Мурчик збирає друзів»	
		Гра-роздум «За що ми любимо нашого котика (песика)»	Гра-імітація «Злі і добрі тварини»
	Рухливі ігри	«Відгадай», «Знайди собі пару», «Знайди і промовч»	«Хто вийшов?», «Кошенята й цуценята», «Доженіть котика»
	Дидактичні ігри та вправи	«Хто живе з нами вдома» (домашні тварини)	«Хто де живе і що любить їсти?»
Привчась працювати	Господарсько-побутова праця	Формування культурно-гігієнічних навичок. Підтримання одягу в чистоті під час прибирання Складання речей на відповідні місця після прогулянки, Складання іграшок і атрибутів після гри в ігровому	
	Праця в природі	Годування домашніх тварин	Годування котика

Середа	Четвер	П'ятниця
Колаж «У бабусі на подвір'ї» (хутро, нитки, вовна, папір, пір'я)	—	Тема: «Огорожа для подвір'я» (будівельний матеріал)
—	Гра «Придумай ім'я для маленького друга» (котика, песика)	Гра-імітація «Покажи тваринку, а ми відгадаємо»
«Пташки і кіт», «Знайди, де сховано», «Знайди собі пару»	«Кролики», «Відгадай за голосом», «Про Катрусю і цапка»	«Пастух і стадо», «Швидше до мене», «Знайди свій будиночок»
«Де чії малята?», мовленева гра «Мій найменший друг»	«Літає — не літає», «Погодуємо тваринок»	«Знайди такий самий листочок», «Фігури-пустунки»
Чергування під час сніданку, обіду, полуденка. на ігровому майданчику; чищення взуття від бруду. допомога одне одному під час роздягання. куточку та на майданчику		
Годування великого собаки під наглядом дорослого	Підгодовування пташок і кошенят	Збирання букетів з осіннього листя

РУХЛИВІ ІГРИ

ХТО ПОКЛИКАВ?

Мета: виховувати уважність і витримку.

Хід гри

Гравці стоять або сидять у колі. Одна дитина стає або сідає на стілець у центрі кола й заплющує очі. Вихователь, не називаючи імені дитини, вказує рукою на будь-кого з учасників, які сидять за спиною відгадувача. Той, на кого вказали, встає та голосно називає ім'я дитини, яка сидить у середині кола й намагається впізнати голос товариша. Якщо голос відгадано, гравець розплющує очі, і вони міняються місцями. Якщо ні — дорослий пропонує відгадувачу не розплющувати очей, а ще раз послухати. Називати може та сама дитина або інша, за вказівкою вихователя.

Після того як зміняться двоє-трьох дітей, дорослий пропонує всім побігати по залу (майданчику). За сигналом вихователя «Шикуйтеся у коло!» діти займають свої місця.

Методичні поради. Відгадувач не розплющує очей доти, доки не вгадає, хто покликав. Діти повинні додержуватись повної тиші.

ЗНАЙДИ СВІЙ БУДИНОЧОК

Мета: учити швидко орієнтуватись у просторі; удосконалювати вміння ходити й бігати врозтіч; виховувати уважність.

Хід гри

Дітей ділять на дві підгрупи. Одна з них сидить на лаві або стільцях в одному кінці майданчика (залу), друга — в іншому.

Після слів вихователя «Діти по майданчику гуляють, ходять, бігають, стрибають» вихованці виконують команди. За якийсь час вихователь говорить: «Гей, не зівайте, як почувте гудок — тікайте» й дає сигнал: «У-у-у». Діти поспішають на свої місця (до «будиночку») й сідають на свої стільчики.

Методичні поради. Нагадувати дітям, щоб вони не нашттовхувались одне на одного. Вихователь грає разом із дітьми. У кінці гри він відзначає тих учасників, які жодного разу не нашттовхнулися на інших, першими після сигналу повернулися до «будиночку» й тихо сіли на стільці. Слід вчасно дати сигнал для відпочинку.

НЕ ЗАМОЧИ НІГ

Мета: удосконалювати навички стрибка в довжину з місця; виховувати уважність; розвивати спритність.

Хід гри

Посередині залу (майданчика) паралельно викладають дві мотузки на відстані 4–5 м одна від одної. Між ними — «болото», по якому на відстані одного кроку розкидають маленькі обручі або кружечки з картону — «купини». Дітей ділять на три підгрупи. Кожна з них по черзі перескакує по «купинах» на протилежний бік «болота». Виграє та підгрупа, в якій ніхто жодного разу «не замочив ніг», тобто не оступився.

Методичні поради. Кожна підгрупа починає перестрибувати болото за сигналом вихователя. Замість кружечків можна покласти дерев'яні кубики заввишки 10–15 см.

ХТО ВИЙШОВ?

Мета: розвивати зорову пам'ять; виховувати витримку, чесність.

Хід гри

Діти сидять на стільцях півколом. Вихователь викликає одного з них і пропонує йому запам'ятати чотирьох або п'ятьох дітей, які сидять поруч, а потім вийти з кімнати або відвернутися. У цей час один гравець, за вказівкою вихователя, ховається.

Дорослий пропонує: «Відгадай, хто вийшов». Якщо дитина відгадала, то вибирає будь-кого замість себе, і гра повторюється. Якщо не відгадає, вона знову виходить із кімнати, а той, хто ховався, сідає на своє місце. Відгадувач, повернувшись до кімнати, називає на ім'я дитину, яка виходила, а тепер повернулася на своє місце.

Гра повторюється.

Методичні поради. Відгадувач повертається до кімнати на сигнал вихователя «Відгадай!» Стежити за тим, щоб діти не підказували.

ПОДЗВОНИ У БРЯЗКАЛЬЦЕ

Мета: удосконалювати навички стрибання вгору поштовхом обох ніг; розвивати спритність та окомір.

Хід гри

Між двома стояками протягують шнур на 10–15 см вище за підняті вгору руки дитини. До шнура прив'язують 5–6 брязкалець на певній відстані одне від одного. Вихователь викликає п'ятьох-шістьох дітей, які стають напроти брязкалець і за сигналом «Раз!» виконують стрибок угору поштовхом обох ніг, намагаючись дістати до брязкалець. Потім вони повертаються на свої місця. Дорослий відзначає гравців, які з першої спроби подзвонили у брязкальце, тобто доторкнулися до нього обома руками.

Методичні поради. Підказати, щоб під час стрибка діти виконували енергійний мах обома руками вгору. Гравець може виконати 3–4 стрибки, доки не доторкнеться до брязкальця.

ЗНАЙДИ СОБІ ПАРУ (ШУКАЙ СОБІ ПАРУ)

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; виховувати уважність і вміння орієнтуватися у просторі.

Хід гри

Діти стають парами хто з ким хоче. За умовним сигналом вихователя (один удар у бубон, свисток) гравці розходяться або розбігаються по залу (майданчику). За другим сигналом (два удари у бубон або слова «Знайди собі пару») діти стають парами й під удари у бубон ідуть по залу (майданчику). Після цього за умовним сигналом знову розбігаються врозтіч і на слова «Знайди собі пару» поспішають стати парами так, як стояли на початку гри. Тому, хто довго шукає пару, діти промовляють: «Олю, Олю (називають ім'я дитини), поспішай, швидше пару вибери!»

Гру повторюють кілька разів.

Методичні поради. Діти стають парами й розбігаються лише за сигналом. При кожному повторенні гри пари міняються. Стежити за тим, щоб діти використовували всю площу залу (майданчика), не штовхали одне одного і швидко ставали парами.

ЗБИЙ БУЛАВУ

Мета: удосконалювати вміння прокочувати м'яч уперед обома руками знизу; розвивати спритність та окомір.

Хід гри

Підгрупа дітей (6–8 осіб) стає в шеренгу вздовж лінії, накресленої на землі. Кожний з учасників тримає м'яч діаметром 10–12 см. На відстані 3–4 м від лінії ставлять 6–8 булав. За командою вихователя «Почали!» діти прокочують м'ячі по підлозі вперед обома руками, намагаючись збити булаву.

Гра повторюється з іншою підгрупою.

Методичні поради. Пропонувати енергійно прокочувати м'яч; відзначити тих, хто влучив у булаву. Відстань до булави можна поступово збільшувати.

ХТО ПЕРШИЙ?

Мета: удосконалювати навички швидкого бігу; розвивати спритність.

Хід гри

В одному кінці залу (майданчика) на стільці кладуть 4–5 прапорців. У протилежному кінці діти стають у шеренгу.

За командою вихователя «Раз, два, три — біжи!» діти біжать до свого прапорця, беруть його й піднімають, а потім кладуть на місце. Виграє той, хто першим підняв прапорець. Після цього гравці повертаються на свої місця.

Методичні поради. Відстань від стартової лінії до прапорців на майданчику має бути в межах 15–20 м. Замість прапорців на стільці можна покласти кубики, брязкальця або кеглі.

У ЛІСОЧКУ НА ГОРБОЧКУ

Мета: удосконалювати навички ходьби по колу; виховувати уважність і чесність.

Хід гри

Із-поміж дітей обирають «Катрусю», яка сидить на «горбочку» (на стільчику). Решта малюків біжать гуртом, як пташки, розвівши руки в сторони й помахуючи ними, ніби крилами. Вихователь стоїть збоку і промовляє:

У лісочку на горбочку
Спить Катруся в холодочку,
Ми тихенько підійдем,
Сон Катрусі збережем.

Учасники ходять по колу ліворуч або праворуч (за умовою), а на останні слова йдуть до «Катрусі» пліч-о-пліч і зупиняються.

Одна дитина, обрана вихователем, підходить до «Катрусі» і промовляє:

Катрусю, прокидайся,
У хоровод збирайся.

Гравці разом говорять: «Відгадай, хто покликав». Якщо «Катруся» відгадає, вони міняються місцями. Гра повторюється.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб дитина, яка сидить у колі, не розплющувала очей, доки не відгадає, хто її покликав.

ІЗ КУПИНИ НА КУПИНУ

Мета: удосконалювати вміння стрибати в довжину на обох ногах; розвивати спритність.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика (залу). Дорослий розкладає на землі (підлозі) обручі або кружечки з картону на відстані 20–30 см один від одного. За сигналом вихователя «Стрибаємо з купини на купину» гравці виконують 4–5 стрибків, відштовхуючись обома ногами, з обруча в обруч.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти енергійно відштовхувалися обома ногами та приземлялись у середину обруча (кружечка).

ЗНАЙДИ, ДЕ ЗАХОВАНО

Мета: виховувати спостережливість, витримку; розвивати орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять у шерензі в одному кінці майданчика (залу). Вихователь показує дітям брязкальце, м'ячик або кубик і говорить, що збирається його заховати. Гравці повертаються до стіни й заплющують очі. Дорослий ховає предмет, після чого дає команду: «Можна шукати!» Діти розплющують очі й починають шукати предмет. Той, хто першим його знайде, має право ховати предмет наступним.

Методичні поради. Шукати предмети можна тільки після сигналу вихователя. Якщо діти довго не можуть знайти предмет, підійти до місця, де його заховано, й попросити пошукати саме там.

ДОСТРИБНИ ДО ПРАПОРЦЯ (ЛІТАКА)

Мета: удосконалювати вміння стрибати на двох ногах із просуванням уперед; розвивати спритність.

Хід гри

На відстані 2,5–3 м від шнура вихователь ставить на підставки 4–5 прапорців або квіток. Четверо-п'ятеро дітей стають у шеренгу й за сигналом вихователя починають стрибати на обох ногах, просуваючись уперед до прапорців (квіток). Коли гравець дострибне до прапорця або квітки, то підніме його над головою і знову ставить на місце. У зворотному напрямку діти повертаються бігом.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб учасники виконували стрибки з одночасним відштовхуванням обома ногами і змахом рук уперед-угору. Після кількаразового повторення гри відстань для стрибків можна збільшити до 4 м.

ГОРОБЧИКИ Й АВТОМОБІЛЬ

Мета: учити дітей бігати в різних напрямках, не наштовхуючись одне на одного; розвивати уважність, уміння орієнтуватись у просторі, слухати сигнал вихователя.

Хід гри

Діти сідають на стільчики, що їх розташовано в одному кінці кімнати (майданчика). Це — «горобчики» в гніздечках. Після слів вихователя «Горобчики полетіли» діти бігають по всьому майданчику в довільних напрямках. На слова «Автомобіль їде» «горобчики летять у гніздечка» (повертаються на свої місця і сідають на стільчики).

ДЕ БУЛИ — НЕ СКАЖЕМО, ЩО РОБИЛИ — ПОКАЖЕМО

Мета: розвивати мислення, уважність; формувати творчі здібності під час виконання імітаційних рухів.

Хід гри

Дітей ділять на дві команди, які стоять одна напроти одної.

Вихователь дає одній із підгруп певне слово, яке означає місце, де учасники могли побувати. Після цього дорослий промовляє: «Де були — не скажемо, що робили — покажемо». Члени однієї команди зображають рухи, які розповіли б про обране місце. Інша команда повинна вгадати, де можна виконувати такі дії. Якщо це вдалося, вона отримує фант.

Гра повторюється.

Методичні поради. Вихователь стежить за тим, щоб діти нічого не говорили, а тільки виразно показували рухи.

ЛІТАКИ

Мета: вправляти м'язи плечового поясу, спини, живота; удосконалювати навички бігу врозтіч; розвивати уважність, уміння орієнтуватися в просторі, витримку.

Хід гри

Діти-«пілоти» стоять за лінією, що її накреслено на землі. На слова вихователя «Літаки полетіли» гравці відводять руки у сторони й бігають урозтіч. Після слів «Літаки сіли» діти присідають та опускають руки донизу. На слова «Літаки на місце» учасники повертаються на лінію.

ТРАМВАЙ

Мета: вправляти в ходьбі й бігу парами; виховувати уважність, відчуття відстані.

Хід гри

Діти стоять у колі парами, тримаючи одне одного за руки. Вільними руками вони беруться за шнур, кінці якого зв'язані (один учасник тримається за шнур правою рукою, а другий — лівою). Вихователь стоїть із протилежного боку, тримаючи в руках два прапорці — зелений і червоний. Коли він піднімає прапорець зеленого кольору, «трамвай» рухається: діти біжать або йдуть, а коли піднімає червоний прапорець, зупиняються.

ВЛУЧ У КОЛО

Мета: удосконалювати вміння метати торбинки з піском у ціль; розвивати окомір і координацію рухів.

Хід гри

Діти утворюють коло. У його центрі на відстані 2–2,5 м кладуть обруч. У кожного гравця в руці торбинка з піском (масою 100 г). Після команди «Кидай!» діти кидають торбинку правою рукою зверху з-за голови в обруч, намагаючись влучити в ціль. Після цього вони збирають торбинки і стають на свої місця. Вихователь зазначає, чиї торбинки влучили в обруч. Наступний кидок учасники виконують лівою рукою.

Методичні поради. Перед початком гри показати, як кидати торбинку в ціль. Відстань від цілі поступово збільшується. На майданчику можна кидати каштани, шишки, сніжки.

ПОТЯГ

Мета: учити дітей ходити й бігати одне за одним; розвивати вміння узгоджувати свої рухи з рухами інших дітей.

Хід гри

Діти шикуються одне за одним у колону — це «вагончики». Першим у колоні, «тепловозом», стає вихователь. Він дає свисток, і гравці починають просуватися вперед, поступово прискорюючи темп, який переходить на біг. «Під'їжджаючи до станції» (умовного місця), діти на слова вихователя «Прийшов, прийшов, прийшов!» знову переходять на ходьбу. На слово «Приїхали!» гравці зупиняються, «тепловоз» випускає пару (вимовляє звук «пш-ш-ш»).

Методичні поради. Гру можна провести з деяким ускладненням. На зупинці «потяга» діти гуляють, збирають квіти, гриби. Після гудка вони швидко шикуються в колону, й «потяг» рушає. У гру можна ввести червоний і зелений прапорці у якості сигналів. Коли піднімають червоний прапорець — «потяг» зупиняється, зелений — їде далі.

КОЛЬОРОВІ АВТОМОБІЛІ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу врозтіч; виховувати уважність і вміння розпізнавати кольори.

Хід гри

Діти стоять перед лінією, накресленою на землі в одному кінці майданчика (або перед шнуром, що його покладено на підлогу в залі). У кожного з них кружечок або кольоровий обруч (за вибором).

Вихователь стоїть обличчям до учасників, тримаючи в руках три кольорові прапорці. Він піднімає один із них. Діти-«автомобілі», які отримали кружечки того самого кольору, починають бігати по майданчику (залу). Коли дорослий опускає прапорець, «автомобілі» зупиняються. На слова «Автомобілі повертаються» гравці «їдуть» у «гараж» (на свої місця).

Потім вихователь піднімає прапорець іншого кольору, і гра повторюється. Коли дорослий піднімає три прапорці, всі «автомобілі» виїжджають із «гаражів».

Методичні поради. Виїжджати з гаража можна тільки за сигналом — на піднятий прапорець свого кольору. Зоровий сигнал на початку гри можна поєднати з усним: «Автомобілі стали» (прапорці опускаються).

ЛОВИ, КИДАЙ, ПАДАТИ НЕ ДАВАЙ

Мета: удосконалювати вміння кидати й ловити м'яч; виховувати уважність і спостережливість.

Хід гри

Діти утворюють коло, а дорослий стоїть у його центрі з великим м'ячем у руках. Він по черзі кидає дітям м'яч. Ті ловлять м'яч і знову кидають вихователеві, який промовляє: «Лови, кидай, падати не давай!» Через деякий час вихователь говорить: «Стрибайте до мене, як м'ячики!» Діти стрибають на обох ногах, наближаючись до вихователя. Він піднімає м'яч над головою і промовляє: «Тікай від м'яча!» Учасники тікають, а дорослий кидає м'яч об землю й ловить його. Гра повторюється.

Методичні поради. Гравці ловлять м'яч обома руками, не притискаючи до грудей, і кидають вихователеві обома руками від грудей. Відзначити дітей, які правильно кидають і ловлять м'яч.

НЕ ДЗВОНІ!

Мета: удосконалювати навички підлізання під шнур; розвивати спритність та уважність.

Хід гри

На двох стояках на висоті 50–60 см натягують шнур і підвішують до нього дзвоник або брязкальце. За шнуром (на відстані 2–3 м) розкладають різні іграшки, по одній на дитину: м'ячі, обручі, кубики, прапорці тощо. Діти по п'ятеро-шестеро підходять до шнура й підлізають під нього так, щоб не зачепити дзвіночка або брязкальця. Після цього вони плескають у долоні над головою. Кожний вибирає собі іграшку.

Методичні поради. При кожному повторенні гри пропонувати змінювати спосіб підлізання (правим і лівим боком, грудьми вперед). Після кількаразового повторення гри завдання можна ускладнити: після підлізання під шнур діти проходять по дошці, покладеній на підлогу, виконують 3–4 стрибки на обох ногах, просуваючись до іграшок.

МИ ВЕСЕЛІ ДІТИ

Мета: удосконалювати навички ритмічної ходьби й бігу; виховувати рішучість та орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти утворюють коло, тримаючись за руки. Один учасник стає в його центрі — це «ловець». Діти ходять по колу, промовляючи:

Ми веселі дошкільнята,
Любим бігати й гуляти,
Ану, спробуй нас догнати.
Раз, два, три — лови!

На слово «Лови!» діти розбігаються по майданчику (залу), а «ловець» намагається їх упіймати. Якщо буде упіймано двох-трьох дітей (за умовою), гра закінчується. На слова вихователя «Усі в коло!» діти шикуються в коло, і гра продовжується з іншим «ловцем».

Методичні поради. Упійманим вважається той, до кого доторкнувся рукою «ловець». Упіймана дитина не може бути «ловцем». Якщо «ловець» довго не може нікого впіймати, його замінюють іншим.

КЕГЛІ

Мета: удосконалювати вміння прокочувати кулі однією рукою; розвивати окомір і влучність.

Хід гри

Дерев'яні або пластмасові кеглі розставляють на рівному майданчику на відстані 15–20 см одна від одної у 2–3 ряди по 3–4 штуки.

На відстані 3–3,5 м від кеглів проводять лінію. Діти з кульками в руках по черзі стають на визначену лінію й сильним поштовхом котять кульку по рівній доріжці, намагаючись збити кеглі. Якщо це вдається, гравець котить кулю вдруге, але вже лівою рукою, а потім передає наступному учаснику.

Виграє той, хто збив найбільшу кількість кеглів.

Методичні поради. Кулю слід прокочувати, не виходячи за лінію. Той, хто прокочував кулю, ставить на місце збиті кеглі й підбирає кулі. Відстань до кеглів можна поступово збільшувати.

ЗНАЙДИ І ПРОМОВЧИ

Мета: виховувати витримку, спостережливість; розвивати орієнтування у просторі.

Хід гри

Діти стоять в одному кінці майданчика (залу). Вихователь пропонує їм відвернутися й заплющити очі. У цей час він ховає прапорець. За сигналом вихователя «Можна шукати!» гравці розплющують очі й починають шукати. Той, хто побачить його, підходить до вихователя і тихо говорить йому про це, після чого повертається на своє місце.

Гра продовжується доти, доки всі учасники не знайдуть прапорець.

Методичні поради. Стежити за тим, щоб діти не підглядали, куди ховають прапорець. Той, хто підглядає, не бере участі у грі. Прапорець можна замінити кубиком, брязкальцем або м'ячиком.

М'ЯЧ ЧЕРЕЗ СІТКУ (МОТУЗКУ)

Мета: удосконалювати вміння кидати й ловити м'яч; розвивати спритність.

Хід гри

По п'ятеро або шестеро дітей стають по обидва боки сітки або мотузки, натягнутої на висоті 130–150 см. Вони перекидають великі м'ячі одне одному через сітку. Упіймавши м'яч, гравець перекидає його у зворотному напрямку своєму партнеру. Виграє та команда, на чиєму боці м'яч менше падав на землю.

Методичні поради. М'яч передається обома руками від грудей або зверху. Ловлять м'яч обома руками. Помилкою вважається, якщо м'яч торкнувся сітки (мотузки) або землі.

ЗРОБИ ФІГУРУ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; розвивати почуття рівноваги, терпіння.

Хід гри

Діти утворюють коло, а ведучий стоїть у його центрі. Гравці ходять по колу, змінюючи темп і напрямок, і бігають. Ведучий промовляє: «Стій! Раз, два, три, чотири, п'ять — я іду вибирати!» Діти зупиняються, і кожний із них зображає будь-який рух. Ведучий вибирає ті образи, які йому найбільше сподобались. Учасники міняються місцями.

Гра повторюється.

Методичні поради. Діти можуть бігати, стрибати по всьому майданчику (залу), а на сигнал ведучого приймають обрану позу. Вихователь стежить за тим, щоб вони не стояли довго нерухомо, особливо — в нахилі або на одній нозі.

ВІДГАДАЙ

Мета: виховувати вміння орієнтуватися у просторі.

Хід гри

Дітям показують три квітки. Вони розглядають їх і запам'ятовують, після чого відвертаються й заплющують очі. У цей час вихователь ховає одну квітку. За його командою діти розплющують очі і розглядають ті, що залишилися, пригадуючи, якої не стало. Потім вони ходять по майданчику і шукають її. Той, хто знайшов квітку, тихо повідомляє про це вихователеві. Гра продовжується доти, доки більша частина гравців не знайде квітку.

КОШЕНЯТА Й ЦУЦЕНЯТА

Мета: удосконалювати вміння лазити по гімнастичній стінці й перелізати через гімнастичну лаву; розвивати спритність.

Хід гри

Дітей ділять на дві підгрупи. Одна з них — «кошенята», друга — «цуценята». «Кошенята» розташовуються в одному кінці залу, біля гімнастичної стінки, а «цуценята» — в іншому, за гімнастичними лавами («будками»).

За сигналом вихователя «кошенята» бігають по залу, ходять на носках, підстрибують. На сигнал дорослого «Кошенята!» вони відповідають: «Няв!» У відповідь на це «цуценята» гавкають, перелазять через лави й починають бігти за «кошенятами», які швидко залазять на гімнастичну стінку. «Цуценята» повертаються на свої місця, перелазять через лаву. При повторенні гри учасники міняються ролями.

Методичні поради. Діти виконують перелізання через гімнастичну лаву довільним способом. Нагадувати, щоб під час лазіння по гімнастичній стінці діти не пропускали щаблів.

ПТАШКИ Й КІТ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; виховувати спостережливість і кмітливість.

Хід гри

Діти-«пташки» стоять у великому колі, в центрі якого на стільчику сидить «кіт» та удає, що спить.

Вихователь промовляє:

Білий котик спить на лаві
Серед нашого двора.
Прилетіли пташенята
Та як крикнуть раптом...

Учасники, взявшись за руки і ступаючи дрібним повільним ритмічним кроком, разом із вихователем звужують коло, зупиняючись пліч-о-пліч. Вони дружно промовляють: «Кар!». «Кіт» прокидається і кричить «Няв!». Діти-«пташки» розбігаються навсбіч, а «кіт» ловить їх. Гра повторюється з іншим «котом».

Методичні поради. «Кіт» не розплющує очей, доки не почує слово «Кар!». Упійманими вважають тих, до кого «кіт» доторкнеться рукою. Гравець, якого впіймали, не може бути «котом» (щоб діти навмисно не піддавались).

БІЖІТЬ ДО МЕНЕ

Мета: удосконалювати вміння виконувати рух за сигналом і біг по прямій; учити орієнтуватися у просторі; виховувати уважність.

Хід гри

Діти шикуються в шеренгу за 8–10 м від вихователя. Після слів «Діти, біжіть до мене!» вони виконують дію, а дорослий зустрічає їх із розпростертими руками й говорить: «Прибігли! А тепер біжіть назад!» Учасники біжать на своє місце. Гра повторюється.

Методичні поради. На початку року гру можна проводити з підгрупою (6–8 дітей). Для того щоб зацікавити дітей, можна сказати: «Прибігли. Скажіть, що в мене в руках?», показуючи будь-яку іграшку.

Гру можна ускладнити, створивши перешкоди (підлізання під шнур тощо.)

КРОЛИКИ

Мета: удосконалювати вміння пролізати в обруч, підлізати під дугу та стрибати на обох ногах; виховувати уважність; розвивати орієнтування в просторі.

Хід гри

Із-поміж дітей обирають «сторожа», а всі інші учасники — «кролики», які стоять по двоє-троє в «клітках» (біля обручів, прив'язаних до стояків, або дуг) в одному кінці залу (майданчика). В іншому кінці ставлять стілець («будинок сторожа»). «Сторож» промовляє (спочатку — за допомогою вихователя):

Швидко дверці в клітках відкриваю,
Кроликів на зелений лужок випускаю.

«Кролики» пролізають в обручі або підлазять під дуги, починають бігати і стрибати. Через деякий час, після слів «сторожа» «Кролики, в клітку!» діти біжать на свої місця, пролізаючи в обручі або підлазючи під дуги, і відпочивають, доки «сторож» знову «не випустить їх на лужок».

Методичні поради. Гравці виконують пролізання в обруч і підлізання під дугу правим або лівим боком. Рухи «кроликів» можуть бути різними: присідання (рвуть моркву), стрибки, біг.

ПРО КАТРУСЮ Й ЦАПКА

Мета: удосконалювати навички ходьби; виховувати уважність і пам'ять.

Хід гри

Діти стоять у колі обличчям до центру і тримаються за руки. Двоє учасників перебувають поза колом. Це — «Катруся» й «цапок».

Вихователь співає або промовляє:

Вийшла Катя погуляти в зелений садок,
А за нею по садочку тупотить цапок,
Наставляє свої різжки цапеня руде,
Повертає на доріжку, де Катруся йде.

Діти рухаються по колу праворуч, а «Катруся» і «цапок» — ліворуч. Після останніх слів усі зупиняються. У коло входять «Катруся» і «цапок». «Цапок» «наставляє різжки на Катрусю» (приставляє вказівні пальчики до голови). Гравці, стоячи в колі, співають:

Ти рогатий, бородатий,
Утікай, цапок.
Ми Катрусеньку маленьку
Просимо в танок.

Діти вклоняються Катрусі й правою рукою запрошують її на танок. Усі танцюють. Гра повторюється з новими дійовими особами.

Методичні поради. Учасники починають ходити по колу за вказівкою вихователя. Коли «Катруся» й «цапок» входять у коло, діти піднімають руки.

ПАСТУХ І СТАДО

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу врозтіч; виховувати уважність та орієнтування у просторі.

Хід гри

Зал або майданчик розділяють за допомогою мотузки або накресленої лінії на «кошару» й «лужок». Усі діти зображують стадо корів, телят та овець. Обирають «пастуха» й дають йому ріжок і кнут (мотузку).

Вихователь промовляє:

Рано-вранці пастушок
Грає гучно у ріжок.
А корівки в лад йому
Замукали: «Му-му-му».

На слово «рожок» «пастух» промовляє: «Тру-ру-ру».

Після слів «му-му-му» корівки мукають. «Пастух» виганяє стадо з «кошари» на «луг». «Корівки» ходять по луку і шукають травичку, телята й вівці бігають, стрибають. Через 1–1,5 хвилини «пастух» заганяє стадо в «кошару».

Методичні поради. Сюжет гри можна змінювати, вводячи до неї «вовка», який ховається за кущами. Коли з'являється «вовк», «корівки», «телята» й «вівці» швидко тікають у «кошару», а «пастух» намагається відігнати його від стада.

ДІТИ В ЛІСІ

Мета: удосконалювати навички ходьби й бігу; виховувати уважність; розвивати спритність.

Хід гри

Діти сидять на стільцях (лаві), розташованих в одному кінці залу (майданчика). Вихователь промовляє:

Діти у лісі гуляють,
Листячко жовте збирають,
У пучечки гарно збирають.

Гравці розходяться навсібіч і роблять відповідні рухи.

На слова «На свої місця!» діти біжать до своїх стільчиків (лави) й сідають.

Методичні поради. Відзначити тих учасників, які жодного разу не помилилися і швидко знаходили свої місця. Залежно від ситуації, можна давати різні завдання: «Каштани круглі збирають» або «Квіти в руках міцно тримають» тощо.

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ

ЯКЕ МОЄ МІСТО? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: збагачувати словник дітей прикметниками.

Хід гри

Вихователь пропонує дібрати слова — назви ознак, що характеризують їхнє рідне місто. Наприклад: «Яке наше місто?» (*Зелене, квітуче, велике, гарне.*)

ДЕ МИ МОЖЕМО ПРИДБАТИ НЕОБХІДНІ РЕЧІ?

Мета: закріпити знання дітей про споруди соціального призначення; вправляти в умінні будувати складнопідрядні речення.

Хід гри

Вихователь пропонує пригадати, які будівлі соціального призначення є поблизу дитячого садка. Наприклад:

Хліб ми можемо купити у... (*хлібній крамниці*).

Коли нам необхідні ліки, ми їх можемо купити в... (*аптеці*).

НАШЕ ЧУДОВЕ МІСТО

Мета: закріпити знання про основні міські споруди соціального призначення, формувати інтерес до навколишнього середовища.

Матеріал: фотографічні зображення знайомих дітям куточків рідного міста.

Хід гри

Діти з вихователем розглядають світлини міста, пригадують, де вони були і що там бачили цікавого. Потім вихователь пропонує розповісти про це, доповнюючи речення. Наприклад:

Міський центральний парк відпочинку... (*зелений, гарний, просторий*).

Міський майдан... (*гарний, великий, урочистий*).

Зоопарк... (*затишний, цікавий, гомінкий*).

НА ВОДІ, У ПОВІТРІ, НА ЗЕМЛІ

Мета: закріпити уявлення дітей про різні види транспорту, їхнє призначення й особливості пересування; формувати звичку до взаємодопомоги; виховувати культуру спілкування.

Матеріал: іграшковий транспорт (залізничний, повітряний, водний, наземний); картинки, що зображують маршрут пересування (дорогу, залізницю, море, річку, небо тощо).

Хід гри

Усі іграшки зібрані в одне місце, картинки розкладені послідовно. Діти повинні взяти одну з них і поставити біля відповідної картинки — початку маршруту. Хто-небудь із дітей стає водієм, решта — пасажирами. Вони подорожують групками, пересідаючи з одного виду транспорту на інший, але спочатку говорять, як будуть пересуватися — поїдуть, полетять, попливуть. Тоді вихователь здогадується, який транспорт потрібен пасажирам, і видає певну іграшку.

ЩО ПОТРІБНО БУДІВЕЛЬНИКАМ?

Мета: закріпити знання дітей про працю будівельників; формувати вміння пояснювати трудові дії; вправляти у використанні художнього слова.

Матеріал: машини, знаряддя праці будівельників (малюнки або іграшки).

Хід гри

Дітей об'єднують у дві групи: будівельників і майстрів. Будівельники, назвавши свої професії, вибирають відповідні машини та інструменти. Інші діти (майстри) схвалюють або виправляють їх. Коли всі будівельники знайшли потрібні їм інструменти і вміло використали їх, групи міняються ролями.

Важливо, щоб кожна дитина не переплутала знаряддя і не підвела інших.

МОЯ ОСЕЛЯ

Мета: закріпити знання про назви кімнат у будинку та їхнє призначення, меблі та предмети, необхідні для кожної з кімнат; розвивати уважність, зосередженість.

Матеріал: сюжетні ілюстрації із зображенням кімнат, картки «Меблі».

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розповісти про свою оселю, які в ній є кімнати та які предмети потрібні для кожної з кімнат.

Спочатку діти називають кімнату, потім зі скриньки дістають картки із зображенням меблів або предметів ужитку і підставляють до картинки з відповідною кімнатою.

МОЖНА — НЕ МОЖНА (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити вміння будувати поширені речення; розвивати логічне мислення.

Хід гри

Вихователь пропонує поміркувати і доповнити речення необхідними виразами. Наприклад:

У парках і скверах рідного міста не можна...

На клумбах міста не можна...

По газонах не слід...

У парках на деревах не можна...

ЩО ПЕРЕВОЗИТЬ ЦЯ МАШИНА?

Мета: закріпити знання про види транспорту та їх призначення.

Хід гри

Вихователь пропонує назвати призначення різних видів транспорту. Наприклад:

Автобус перевозить...

Молоковоз перевозить...

Машина «швидкої допомоги» возить...

Пожежна машина виїжджає...

Трамвай перевозить...

Маршрутка перевозить...

ХТО ЧИМ КЕРУЄ? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити в дітей знання про види транспорту та людей, які ним керують; розвивати уважність; виховувати повагу до людей різних професій.

Матеріал: картки «Транспорт» або іграшкові машини.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям вибрати картку або іграшку і назвати, що це за транспорт і хто ним керує. Наприклад:

Це літак, ним керує пілот.

Це автомобіль, ним керує водій.

Це потяг, ним керує машиніст.

ДЕ ТРАНСПОРТ, А ДЕ НІ?

Мета: закріпити вміння дітей упізнавати й називати транспорт на ілюстраціях; розвивати увагу, зорову пам'ять, мовлення.

Матеріал: ілюстрації із зображенням транспорту та інших предметів.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розглянути ілюстрації із зображенням різних предметів, частину з яких складає транспорт. Діти на прохання вихователя визначають транспорт серед усіх зображень.

ЗНАЙДИ СВІЙ ГАРАЖ

Мета: закріпити вміння порівнювати предмети за розміром, розкласти їх у ряд за збільшенням і зменшенням; виховувати вміння допомагати один одному.

Матеріал: «гаражі» (коробки трьох-чотирьох розмірів), машини різних розмірів (по одній для кожної дитини).

Хід гри

Діти розставляють гаражі, починаючи з найменшого. Вихователь пропонує дітям поставити свої машини в гараж, але так, щоб розмір гаража відповідав розміру машини.

РОЗКАЖИ ПРО ОДЯГ

Мета: закріпити в дітей знання про назви одягу; вчити класифікувати його відповідно до призначення (домашній, святковий, спортивний, повсякденний); розвивати мислення, кмітливість; виховувати дбайливе ставлення до одягу різного призначення.

Матеріал: картки «Одяг» або лялькове вбрання різного призначення; ляльки у вбранні різного призначення.

Хід гри

Вихователь повідомляє дітей про те, що в магазин одягу надійшло дуже багато різного товару, тому директор магазину просить про допомогу. Для того щоб покупцям було зручніше обирати для себе одяг, його слід розподілити відповідно до призначення.

Діти по черзі беруть предметну картинку, називають одяг, зображений на ній, пояснюють його призначення і розташовують біля відповідної ляльки.

ХТО ЖИВЕ З НАМИ ВДОМА? (ДОМАШНІ ТВАРИНИ)

Мета: удосконалювати знання дітей про свійських і домашніх тварин; учити знаходити картинки за описом; розвивати уважність, пам'ять, мислення.

Матеріал: картки із зображеннями свійських і домашніх тварин.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям знайти ту тваринку, яку він опише. Наприклад: «Ця тваринка має голову, вухка, гострі зуби, тулуб, ноги, хвіст. Вона охороняє будинок, любить гризти кістки».

Дитина виходить і знаходить картинку з собакою, показує її іншим дітям, а вони знаками відповідають, згодні чи ні.

ХТО ДЕ ЖИВЕ І ЩО ЛЮБИТЬ ЇСТИ?

Мета: закріпити знання про свійських і домашніх тварин (де живуть, чим живляться); розвивати інтерес до тварин, бажання більше про них знати.

Матеріал: іграшки або картки із зображеннями свійських і домашніх тварин, зображення місць їхнього мешкання та їжі.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розмістити тварин на їхні улюблені місця та розкласти їжу, яку вони полюбляють (діти по черзі виконують завдання, можна підгрупами).

ДЕ ЧИЇ МАЛЯТА?

Мета: закріпити в дітей знання назв тварин та їхніх дитинчат; формувати граматично правильне мовлення.

Матеріал: картки із зображенням дорослих тварин та їхніх дитинчат (для кожної дитини).

Хід гри

Вихователь дає дітям вказівку: «Допоможіть звірятам-дитинчатам знайти своїх мамусь».

Можна провести олівцем доріжки від мами до дитини. А можна показувати маму і дитинча та називати їх.

МІЙ НАЙМЕНШИЙ ДРУГ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: вправляти дітей у складанні невеличких описових розповідей; закріпити уявлення дітей про зовнішній вигляд, особливості поведінки котів, собак; розвивати зв'язне мовлення, пам'ять.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розповісти про свого домашнього улюбленця: котика або собачку. Якщо діти вагаються, вихователь допомагає, пропонуючи запитання:

Твій пухнастий друг великий чи малий?

Як його звати?

Що вміє робити твій чотириногий друг?

Чим ти його годуєш?

Як ти за ним доглядаєш?

ДОБРЕ ЧИ ПОГАНО?

Мета: виховувати дбайливе ставлення до предметів одягу та взуття.

Хід гри

Вихователь називає дітям кілька словосполучень, а вони повинні уважно послухати і кожному дати позитивну або негативну оцінку. Наприклад:

- новий одяг — ... (*добре*);
- чистий одяг — ... (*добре*);
- неохайний одяг — ... (*погано*);
- м'ятий одяг — ... (*погано*).

ЩО МИ ЗНАЄМО ПРО ОДЯГ ТА ВЗУТТЯ

Мета: закріпити знання про назви одягу та взуття; учити правильно описувати одяг та взуття; розвивати мислення, зв'язне мовлення.

Матеріал: предметні картинки, ігровий куточок «Магазин».

Хід гри

Вихователь пропонує «завітати до магазину», щоб придбати новий одяг та взуття. Роль «продавця» спочатку виконує вихователь, а потім діти (по черзі).

Для того, щоб придбати потрібний одяг чи взуття, «покупцеві» слід назвати та описати його (якого він кольору, для чого потрібен, у яку пору його вдягають тощо).

ГАРНО ВДЯГНЕМО ЛЯЛЬОК

Мета: закріпити назви одягу та взуття; вчити послідовно вдягатися та роздягатися; виховувати охайність, старанність, бережливе ставлення до своїх речей та речей друзів, уміння за ними доглядати.

Матеріал: дві ляльки, два комплекти одягу та взуття для ляльок, предметні картинки.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям об'єднатись у дві групи й допомогти своїй ляльці одягнутися на прогулянку. Перемагає команда, яка послідовно та охайно вдягне ляльку і впроратиться швидше. Одна дитина може одягнути тільки одну річ.

ФІГУРИ-ПУСТУНКИ

Мета: закріпити в дітей уміння порівнювати предмети за кольором, розміром, формою; розвивати логічне мислення, увагу; виховувати самостійність.

Матеріал: картки із зображенням чотирьох фігур (трикутників та кругів).

Хід гри

Вихователь по черзі показує картки, на яких намальовано чотири фігури. Такі самі картки мають бути в кожній дитини. Завдання дитини — знайти схожі ознаки й відмінності. Відповідь має бути обґрунтованою, у тому числі якщо дитина бачить кілька варіантів.

Наприклад, вихователь показує найбільший червоний круг. Діти серед своїх фігур мають знайти такий самий за розміром і кольором.

ОДЯГНИ ЛЯЛЬКУ НА ПРОГУЛЯНКУ (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити назви сезонного одягу; розвивати вміння складати описові розповіді; виховувати бережливе ставлення до одягу.

Матеріал: чотири ляльки в сезонному одязі.

Хід гри

Вихователь пропонує описати ляльку, розповідаючи про частини її вбрання.

ОДЯГ ЯКИЙ? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити назви одягу; розвивати вміння добирати прикметники до іменників; виховувати інтерес до гри, естетичний смак.

Матеріал: картки «Одяг» у торбинці.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям діставати по черзі з торбинки картку, правильно називати одяг і характеризувати його: «Сукня яка? Хустинка яка? Капелюх який?»

Вихователь звертає увагу дітей на охайність їхнього одягу. Діти відповідають на питання: «Як треба доглядати за одягом, щоб він мав охайний вигляд?»

МОДЕЛЬЄРИ

Мета: закріпити назви предметів одягу та його призначення; розвивати увагу, логічне мислення.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям уявити себе модельєрами, які мають створити нове вбрання. Діти отримують конверти, в яких лежать малюнки із зображенням предметів одягу, розрізані на декілька частин. Їм треба скласти з частин цілий малюнок, назвати предмет, зображений на ньому, та пояснити, коли його зручніше носити.

ДЕ ЧИЙ ОДЯГ?

Мета: закріпити вміння дітей складати описові розповіді про свої речі (одяг, взуття), вживаючи речення з однорідними членами; розвивати зв'язне мовлення, мислення, уяву, творчість; виховувати бережливе ставлення до речей.

Хід гри

Діти по черзі описують свої речі. Потім одна дитина виходить та описує одяг чи взуття когось із дітей групи. Решта дітей повинні відгадати, про яку річ ідеться та кому вона належить.

ЛІТАЄ — НЕ ЛІТАЄ

Мета: закріпити вміння дітей розпізнавати та називати птахів, знання про те, що птахи вміють літати; розвивати пам'ять, уважність, логічне мислення.

Матеріал: предметні картки, серед яких є зображення птахів.

Хід гри

Вихователь показує предметні картинки, діти називають, що на них зображено, вибирають із них птахів і пояснюють свій вибір.

ПОГОДУЄМО ТВАРИНОК

Мета: закріпити знання дітей про свійських тварин (що вони їдять); розвивати увагу, пам'ять, мислення; виховувати бажання піклуватися про свійських тварин.

Матеріал: картки із зображеннями свійських тварин та їжі для них, фланелеграф.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям «погодувати» тварин на подвір'ї бабусі Одарки. Вихователь викликає дітей парами. Одна дитина називає тварину і виставляє її на фланелеграф, а друга шукає для неї їжу, ставить картинку поруч із тваринкою.

ЗНАЙДИ ТАКИЙ САМИЙ ЛИСТОЧОК

Мета: закріпити вміння дітей знаходити схожі між собою листочки та називати їх; розвивати зорову пам'ять, увагу.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям зібрати листя в букети. Такий самий букет є й у вихователя. Він показує зі свого букета листок (березовий, кленовий, каштановий тощо) і промовляє: «Раз, два, три — такий листочок покажи!» Діти знаходять такий самий листочок у своїх букетах і називають його.

ЯКИЙ ТРАНСПОРТ НАМ ПОТРІБЕН?

Мета: закріпити в дітей уявлення про види транспорту, його зовнішній вигляд, призначення та особливості пересування; розвивати кмітливість, спостережливість; виховувати повагу до працівників транспорту.

Матеріал: картки з серії «Транспорт».

Хід гри

Перед дітьми картки із зображенням різних вантажів і різних видів транспорту. Вихователь пропонує дібрати до кожного вантажу певний вид транспорту та пояснити свій вибір.

ЧОМУ В МЕНЕ ТАКИЙ ОДЯГ? (МОВЛЕННЄВА ГРА)

Мета: закріпити вміння дітей визначати свою стать за одягом; розвивати мислення, мовлення, увагу.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям розповісти, чому в них такий одяг. Діти по черзі розповідають. Наприклад:

У мене штани і сорочка, тому що я хлопчик!

У мене спідниця з прикрасами і гарна кофтинка, тому що я дівчинка!

ХУДОЖНІ ТВОРИ

Рідний дім

Є. Желєзняков

Хай живе наш рідний дім!
Тепло й затишно у нім.
Тут і тато, тут і ненька,
І бабусенька рідненька,
І веселий наш дідусь
Крутить пишний русий вус.

Батьківщина

А. Костецький

Знаєш ти, що таке Батьківщина?
Батьківщина — це ліс осінній,
це домівка твоя і школа,
і гаряче сонячне коло.

Батьківщина — це труд і свято,
Батьківщина — це мама і тато,
це твої найщиріші друзі
і бджола у веснянім лузі.

Батьківщина — це рідна мова,
це дотримане чесне слово.

Будівельники

С. Жупанин

За селом, коло струмка,
Де ялиночка струнка,
Йде робота без упину:
Там дівчатка місять глину,
А Тимко мурує дім,
Світла радість буде в нім.
Павлик також не нудьгує,
Вікна, двері він майструє.
І росте мале село,
Ще такого не було.
Хто в будинках буде жити?
— Ляльок треба поселити.
— Як назвем село нове?
Всі рішили: ЛЯЛЬКОВЕ.
А Тимко сказав,
Що варто
Занести село на карту.

Облітав журавель

П. Воронько

Облітав журавель
Сто морів, сто земель.
Облітав, обходив,
Крила, ноги натрудив.
Ми спитали журавля:
— Де найкраща земля?
Журавель відповідає:
— Краще рідної немає!

Про нашу Україну

М. Познанська

Ми дуже любим весь наш край
І любим Україну.
Її лани і зелен гай,
В саду рясну калину.
Там соловейко навесні
Співає між гілками.
Там й ми співаємо пісні,
Змагається він з нами.

Легковик

В. Остапчук

Ось автівка так автівка,
Може й діток покатає,
У багажник вмістить речі,
Які треба в путь узять.
Ця машина — легкова,
Любить її вся сім'я.

Всі полинем

Л. Полтава

Як я дорослим буду,
Збудую я літак.
Тоді, на диво людям,
Літатиму отак:
Над полями, над степами,
Над річками, над морями,
Високо-високо,
Скільки бачить око!
Облітаю всі країни
Та й долину в Україну!

Світлофор

Р. Скучайте

Як переходиш вулицю,
На розі зупинись
І перш за все уважно
На мене подивись.

Я шлях вкажу надійний,
Де небезпек нема.
Трикольорове око
Я маю недарма.

Нехай воно і мружиться,
Ніколи я не сплю,
З малими дітьми в хованки
Я гратись не люблю.

В роботі я суворий
І стриманий завжди.
Тролейбуси, машини
Біжать сюди й туди.

Дивлюсь червоним оком —
Велю спинитись я.
Одне мені потрібно —
Це витримка твоя.

А блисне жовте око,
Іти не поспішай,
Бо жовтий — не зелений:
Потрапиш під трамвай.

Увага — і зелений
Привітно замигтів,
Він колір найдобріший,
Щасливої путі!

Кравець

Л. Лежанська

Є правило просте кравецьке:
Сім разів відмір, а раз відріж!
А щоб костюм пошить по зросту,
Потрібно мірку знять на нім...
Твій одяг вийде як картинка:
Все по тобі — рукав і спинка.
Тож на примірці — так годиться —
Стій рівно і не смій крутиться.

Чобітки

П. Воронько

В мене є чобітки-скороходи.
У садок, до ріки, на городи —
Носять скрізь мене ті чобітки,
Лиш дзвенять по сніжку каблуки.
Я забіг до ріки в перегонці,
Намочив чобітки в ополонці.
Мати сварить: «Не йди до ріки!»
Я кажу: «Занесли чобітки».

До свята

В. Гринько

Дуже гарно шиє бабуся!
Я від неї шити навчуся.
Помережу ляльці кофтинку
І собі пошю хустинку.
Вийде гарний одяг до свята,
Не впізнають мама і тато!

Чобітки

Т. Коломієць

Стукав-грюкав молоток,
Танцювало шило.
Вийшов перший чобіток —
Подивитись мило.

Чоботарить чоботар —
Раз! — удар,
Два! — удар...
Будуть гарні чобітки.
Як дзвіночки, підківки.

Стукав-грюкав молоток,
Танцювало шило.
Вийшов другий чобіток —
Подивитись мило.

Чоботарить чоботар —
Раз! — удар,
Два! — удар...
Будуть гарні чобітки.
Як дзвіночки, підківки.

Поїзд*А. М'ястківський*

Їде поїзд через гай.
 Я гукаю: «Постривай!»
 Він, почувши, не тікав,
 Нас, маляток, почекав:
 — Ту-ту-ту, — гуде гудок,
 Їдем всі у дитсадок.

Кравчиня*Д. Падра*

Цілий тиждень шила Катя
 Для сестрички модне плаття.
 Стала міряти сестриця —
 Плаття зовсім не годиться.
 Нині з плаття для сестрички,
 Шие Катя рукавички.

Є у мене киця Мурка*П. Воронько*

Є у мене киця Мурка,
 Дуже мудра кішка.
 Тільки скажеш:
 «Замазурка!» —
 Вмиється хоч трішки.
 А синок її Васько
 Муркне:
 «Мила нене,
 Поки вип'ю молоко,
 Вмийся і за мене»

Загадка*П. Ребро*

Ну й моторна швачка ця!
 І чудна до того ж:
 Носик — з одного кінця,
 Вушко — із другого.
 (Голка.)

Хвостата мова*А. Костецький*

Мале щеня
 хвостом махає —
 воно зі мною
 розмовляє.

І я —
 даю вам слово! —
 збагнув
 хвостату мову:
 щеня мене просило,
 щоб ми з ним
 подружили.

І хоч не маю я
 хвоста,
 та в мене
 відповідь проста:
 я усміхнувся малому
 і взяв його
 додому.

Котик і півник*(Українська народна казка)*

Жили собі котик і півник. Котик ходив у ліс по дрова, а півник їсти варив. Іде котик з дому та й наказує:

— Не відкривай, півнику, лисичці, бо вкраде тебе та й у суп вкине.

Пішов котик, а лисичка вже й тут як тут.

— Півнику, півнику, виглянь у віконечко,

Я тобі зерен принесла.

Півник виглянув у віконечко, а лисичка його хап та й понесла. Кричить півник:

— Несе мене лиска

По каміннім мості,

На золотім хвості.

Котику-братику,

Порятуй мене.

Прибіг котик і врятував півника з біди. На другий день іде з дому і знову просить півника, аби не відкривав нікому. Не послухав півник: тільки прийшла лисичка, відразу ж і відчинив віконце. Лисичка його вхопила і несе.

А півник кричить:

— Несе мене лиска

По каміннім мості,

На золотім хвості.

Котику-братику,

Порятуй мене.

Почув котик і цього разу, прибіг і визволив із біди. На третій день збирається котик у ліс по дрова і каже:

— Півнику, сьогодні я піду дуже далеко. Що б не казала тобі лисичка — не відчиняй віконце, бо на цей раз, коли потрапиш у біду, я не почую.

Пішов котик. А лисичка вже й тут:

— Півнику, півнику, виглянь у віконечко.

— Ток, ток, не велів коток, — відмовляє півник.

— Ну як хочеш. Тільки знай: проїздили дорогою люди, везли зерно. Мішок розв'язався, і пшеничка посипалася на землю. Не хочеш вийти, то когось іншого покличу.

Сказавши це, хитра лисичка насипала пшеничку на стежці, а сама заховалася. Через деякий час виглянув півник — і справді лежить зерно пшенички. Він, не довго думаючи, вийшов на вулицю і почав дзьобати зерно, зовсім забувши про обережність. Вибігла зі схованки лисиця, вхопила півника та й понесла. А він кричить:

— Несе мене лиска

По каміннім мості,

На золотім хвості.

Котику-братику,

Порятуй мене.

Кричав, сердешний, кричав, але котик не почув, бо був далеко. Повернувся котик увечері додому і дуже засмутився, що півника нема. Вирішив він іти визволяти товариша з біди. Узяв із собою писану торбу, дудку. Прийшов до лисиччиного будинку. А тут збираються варити суп із півника. Коли це чують:

Ой у лиски, лиски, новий двір,

Ще й чотири дочки на підбір.

А п'ятий синок Пилипок.

Вийди, лиско, подивися,

Чи хороше граю.

— Ой, мамо, піду я подивлюся, хто це так грає, — сказала старша дочка.

Тільки вона за поріг, а котик її цок у лобок та в писану торбу. І знову грає. Так і виманив із хати котик інших трьох сестер. А лисичка чекала-чекала, та й посилає сина:

— Піди лиш подивися, що вони там роблять, та швиденько жени їх у хату.

Тільки той на поріг, а котик його цок у лобок та в писану торбу. Чекала лисичка дітей, та й каже:

— Піду я сама подивлюся, де вони там забарилися.

Не встигла вона ступити на поріг, як сама опинилася коло діток у торбі. А котик вбіг у хату, розв'язав півника. Як же зрадів бідолаха, обійняв котика, заплакав із радощів. Щасливі друзі пішли додому.

Із тих пір півник завжди і в усьому слухався котика і ніколи більше не потрапляв у халепу.

Кожна людина повинна

В. Сухомлинський

Мати з маленьким Петриком сіла у вагон. Їдуть вони в далеке місто, на берег теплого моря — відпочивати.

Вечоріло. Мати послала на лавці постіль для себе і на окремій лавці — для Петрика. Хлопчик з'їв смачну булку з курячою ніжкою і яблуко. Ліг на м'яку подушку й питає маму:

- Мамо, ви говорили, потяг веде машиніст. А вночі хто веде потяг?
 - І вночі — машиніст, — відповіла мати.
 - Як? — здивувався Петрик. — Невже він вночі не спить?
 - Не спить, синку.
 - Ми спимо, а він не спить? — ще більше здивувався Петрик.
 - Так, машиніст не спить.
 - Як же це так? — не міг зрозуміти Петрик. — Адже йому хочеться спати.
 - Хочеться, але він повинен вести потяг.
- Петрик довго не міг заснути.

Петрик, собака і кошеня

В. Сухомлинський

Маленький хлопчик Петрик ішов стежкою в сад. Бачить, біжить назустріч чорний кудлатий собака.

Петрик злякався, хотів тікати. Та раптом до його ніг притулилося маленьке кошеня. Воно втекло від собаки і просило Петрика: «Захисти мене, хлопчику, від цього страшно-го звіра».

Стоїть Петрик, дивиться на кошеня, а воно підняло голову до нього і жалібно нявчить. Петрикові стало соромно перед кошеням. Він узяв його на руки, розгнівався на собаку й пішов назустріч.

Собака зупинився, злякано подивився на Петрика й сховався в кущі.

Вусатий, смугастий

С. Маршак

Жила-була дівчинка. Як її звали?

Хто звав,
Той і знав,

А ви не знаєте.
Скільки ж їй було літ?

Стільки літ.
Скільки й зим,—
Це відомо усім!

А всього чотири роки.
І був у неї... Хто ж у неї був?

Сірий,
Вусатий,
Зовсім смугастий.

А хто ж це такий? Котик.

Стала дівчинка котика спати вкладати.

— На тобі під спинку
Ляльчину перинку.
Зверху на перинку
На тобі хустинку.
Ось тобі під вушка
Думочка-подушка,
Одіяльце пухове
Й покривальце ще нове.

Поклала котика спати, а сама пішла вечеряти.
Приходить назад — що таке?

На подушці — хвостик.
На перинці — носик.

Хіба ж так сплять? Перевернула котика, поклала як треба:

Під спинку —
Перинку,
На перинку —
Хустинку,
Під вушка —
Подушку.

А сама пішла вечеряти. Приходить знову — що таке?

Ні перинки,
Ні хустинки...
Все розкидане лежить!
А вусатий
Та смугастий
Вже в кутку
Під ліжком спить.

Хіба ж так сплять? От дурненький котик! Захотіла дівчинка котика скупати.

Десь знайшла
Кусочок мила
І мочалку
Розкрутила,
Ще й принесла
З казана
Воду
Чашкою
Вона.

Не схотів наш котик митися —
Перекинув він коритце
І в куточку під вікном
Вимив спинку язиком.

От який дурненький котик!

Стала дівчинка вчити котика говорити:

— Котику, скажи: ба-бу-ня.

А він каже: — Няв!

— Скажи: котик.

А він каже: — Няв!

— Скажи: е-лек-три-ка.

А він каже: — Няв! Няв!

Все «няв» та «няв»! От який дурненький котик!

Стала дівчинка котика годувати.

Подала вівсяну кашку —
І не глянув він на кашку.
Ще дала йому редиски —
Відвернувся він від миски.
А дала шматочок сала —
Закричав наш котик: — Мало!

От який дурненький котик!

Не було в домі мишенят-шкрябунців, а було багато олівців. Лежали вони на столі в татка і потрапили в лапи до кошенятка.

Як стрибнув наш котик нишком,
олівець піймав, як мишку,
І давай його катати
Вздвж великої кімнати:
Від стола до табурета.
Від комода до буфета.
Від буфета під стілець
Котить, котить олівець...
Закотив під шафу швидко
І шукає без кінця...
Олівця ніде не видно —
Не дістати олівця!

От який дурненький котик!

Закутала дівчинка котика в хустку й пішла з ним у сад.

Люди питають: — Хто це у вас?

А дівчинка каже: — Це моя донька.

Люди питають: — Чому у вашої доньки сірі долоньки?

А дівчинка каже: — Вона давно не милась.

Люди питають: — Чому у неї шия кошлата й вуса, наче у тата?

А дівчинка каже: — Вона давно не голилась.

А котик як вискочить, як побіжить, — усі побачили, що це котик — вусатий, смугастий.

От який дурненький котик!

Та минуло
Кілька літ —
З нього став
Розумний кіт.

А дівчинка теж виросла, стала ще розумнішою і вчиться в першій класі сто першої школи.

Як Томка навчився плавати

Є. Чарушин

Ми пішли гуляти і взяли з собою Томку. Посадили його в портфель, щоб він не стомився. Прийшли до озера, посідали на березі й стали кидати камінці у воду — хто далі закине. А портфель із Томкою на траві поклали. От він виліз із портфеля, побачив, як камінець плюснувся у воду, і побіг його діставати.

Біжить Томка піщаним бережком, клишоногий, незграбний, ноги в нього так і загрузають у пісок. Дійшов до води, сунув лапи у воду й на нас озирається.

— Іди, Томко, йди! — кричимо. — Діставай швидше!

Поліз Томка у воду. Спочатку по черевце зайшов, потім по шию, а потім і весь упірнув. Тільки хвостик-обрубочок стирчить над водою. Пововтузився, пововтузився та раптом як вистрибне та ну кахикати, чхати та пирхати. Мабуть, він у воді дихати схотів, от вода й попала йому до рота та до носа.

Ми ще один камінчик кинули в воду, але на цей раз Томка вже не поліз — боїться.

Тут ми взяли м'ячик і кинули його в озеро. Томка любив гратися з м'ячиком, це була його улюблена іграшка. Плюснувся м'ячик у воду, покрутився, покрутився та й спинився. Лежить на воді, як на рівній підлозі, не тоне.

Пізнав Томка свою улюблену іграшку і не стерпів — побіг стрімголов у воду. Біжить, повискує. От спочатку по черевце зайшов, потім по шию, потім і весь поринув. А мордочку тепер вже вгору задирає, щоб вода в ніс не попала.

Ішов, ішов та так і поплив. Доплив до м'ячика, хап його в зуби, та й назад до нас!

Отак він і навчився плавати.

В автобусі

К. Перелісна

До нашого автобуса метелик залетів,
Нікого не питаючи, на перше місце сів...
Нечемний ти, метелику, недобре так робить!
Як хочеш з нами їхати, то треба заплатить.

Підростай швиденько

Г. Сафонова

Приніс учора татко
Сіреньке цуценятко,
Воно із нами грається
І зовсім не кусається.

— На молочка, маленьке,
Та підростай швиденько!

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКИ

Фізкультхвилинка «Українська гостинність»

Діти, стоячи в колі, виконують рухові ігрові дії відповідно до змісту віршованого тексту.

Якби з усіх країн могли малята
(Розводять руки максимально в сторони, показуючи докола.)

У нашу Україну завітати!
(Замріяно підпирають підборіддя з'єднаними в «замочок» кистями.)

Напевно, стали б з ними ми дружити,
(Потискують один одному руки.)

Бо українці — всі гостинні діти.
(Стають прямо, руки на поясі, похитують голівками.)

Ми з ними разом бігали б завзято,
(Легкий біг на місці.)

А потім почали б ще і стрибати,
(Стрибки вгору з оплесками над головою.)

На гойдалках до неба б аж злітали,
(Погойдування тулубом праворуч-ліворуч.)

Ще й весело, завзято танцювали.
(Малята виконують довільні танцювальні рухи на місці.)

Ми б друзів нових чаєм пригостили,
(Присідають та імітують пиття чаю з блюдця.)

Та хоровод водити їх навчили.
(Діти підводяться, беруться за руки і в супроводі будь-якої жвавої мелодії (на розсуд вихователя) ведуть хоровод.)

Фізкультхвилинка «Чарівна паличка»

Дорослий читає віршовані рядки, а діти зображують ігрові імітаційні рухи відповідно до їх змісту.

В мене паличка є чарівна —
Враз мене перетворить вона
(Хаотично розмахують уявною чарівною паличкою.)

На метелика крилатого,
(Легкий біг із змахуванням руками — «метелик».)

Чи на зайчика вухатого,
(Стрибки з просуванням вперед на обох ногах — «зайчик скаче».)

Чи лисоньку-хитруху,
(Діти йдуть обережно навшпинець, поглядаючи по сторонах.)

Чи на жабку-скрекотуху,

(Присідають і підстрибують навприсядки.)

Чи на райдугу барвисту,

(Підводяться і описують над собою дугу.)

Чи на вогнище іскристе.

(Біжать на місці, виконуючи хвилеподібні рухи піднятими вгору руками.)

Ось бажання загадаю,

(Обертаються навколо себе.)

Паличкою помахую...

(Змах рукою в довільному напрямку.)

Здогадайтеся, малята,

Ким я зможу зараз стати?

(Запитально простягають долоні перед собою.)

Потім на 1–1,5 хвилини вмикається будь-яка жвава народна мелодія (на вибір вихователя). Діти за власним задумом зображують під музику яку-небудь тварину, пташку, комаху тощо.

Потім малюки за бажанням можуть розказати, на кого вони «перетворилися» і кого показували.

Фізкультхвилинка «Працьовите місто»

Вихователь читає малятам віршовані рядки, а діти імітують рухи, пов'язані із згаданими в тексті професійними діями.

Хто тут працює у нашому місті?

(Обертаються навколо себе, уважно роздивляючись.)

Є в нім усі: співаки, танцюристи,

(Зображують спів у мікрофон, виконують кілька танцювальних рухів.)

В цирку є дуже умілі жонглери,

(Імітують жонгливання: спочатку стоячи, потім присівши.)

На перехрестях — міліціонери.

(Показують, як працює регулювальник із жезлом.)

Ще й водії — цю професію знаю —

Водять тролейбуси, водять трамваї...

(Малята зображують кручення уявного керма.)

Слюсарі в автомайстернях працюють —

Гарно машини вони ремонтують...

(Імітація праці з молотком, викруткою, гайковим ключем тощо.)

Безліч людей тут, і знаєте, діти,

Всі вони старанні, всі працюючі.

(Діти шикуються в коло, беруться за руки і підіймають їх угору.)

Фізкультхвилинка «Рідним містом я гуляю»

Діти стають парами і пересуваються, виконуючи різні імітаційні рухи.

Рідним містом я гуляю,
Хто працює тут, я знаю.

(Пересування підстрибом, взявшись за руки.)

В магазині гарнім цім
Дуже чемні продавці.

(Діти зупиняються і зображують передавання один одному уявної покупки.)

Перукар у перукарні
Робить зачіски всім гарні.

(Злегка нахиляються і рухами вказівного та середнього пальців імітують роботу ножицями.)

А в лікарні — там, малята,
Завше старанно й завзято
І дорослим, й дітворі
Помагають лікарі.
Я дивуюсь, друзі, тому,

(Малята стають один напроти одного і здивовано розводять руки в сторони.)

Що ці люди — незнайомі,
Але завжди, повсякчас
Вони радують всіх нас!

(Діти беруться за обидві руки і кружляють у парах.)

Фізкультхвилинка «Лялька»

Педагог читає віршовані рядки, а діти імітують рухи ляльки відповідно тексту.

Лялька йде уздовж доріжки,
З нами лялька грається,
Хоч крокують ляльки ніжки,
Але не згинаються.

(Малюки ідуть вперед у ритмі віршика, намагаючись не згинати ноги.)

Лялька шию повертає,

(Спинаються, виконують повороти шиєю праворуч-ліворуч.)

Ручки в боки розведе,

(Прямі опущені руки розводять в сторони, долоні — паралельно підлозі.)

Туди-сюди поглядає,
Розглядає, що тут де.

(Нахили головою в сторони.)

Може лялька й пострибати
В дитсадочку залюбки...

(Виконують довільні стрибки на двох ногах, намагаючись тримати ноги прямими.)

Лиш не треба ображати
Нашу ляльку, малюки!

(Присідають, витягуючи вперед руку з піднятим вказівним пальчиком.)

Фізкультхвилинка «Осінньою стежкою»

Педагог читає віршовані рядки, а малята ідуть один за одним, дотримуючись заданої відстані, і виконують ігрові рухи відповідно до змісту тексту.

Осінньою стежкою дітки гуляють,

(Звичайна ходьба.)

По листю опалому тихо ступають.

(Ходьба на носочках.)

Воно більше вже шелестіти не хоче,

(Діти йдуть, човгаючи, прислухаючись до звуків під ногами.)

Бо дощ намочив килимок із листочків.

(Рухи-струшування кистями в різних напрямках.)

У вирій пернаті полинули птахи,

(Легкий біг із змахуванням розведеними в сторони руками.)

Сховались від холоду різні комахи.

(Малята присідають, прикривши голову руками.)

Дерева всі голі стоять і печальні,

(Підводяться, підіймають вгору руки, кисті опущені.)

Їм вітер шумить коліскову прощальну...

(Плавно погойдують тулубом та руками з боку в бік.)

Фізкультхвилинка «Скоро, скоро вже зима»

Педагог читає віршований текст, а малята виконують ігрові рухи, що відповідають його змісту.

Скоро, скоро вже зима!

(Діти йдуть один за одним у спокійному темпі.)

Де ж сніжок? Іще нема.

(Розводять руки в сторони, повертають головою праворуч-ліворуч.)

Та калюжки вже змінились:

(Нахиляються і тягнуться руками вниз.)

Кригою тонкою вкрились.

(Притупують ніжками — пробивають уявну кригу на калюжці.)

Морозець приходять ранком,

(Ходьба на носочках.)

Холодить Юрка з Степанком.

(Малята продовжують іти, обхопивши себе за плечі та зіщулившись.)

Хоч він ще і невеличкий,

(Присідають і показують долонею при землі.)

Та вдягаймо рукавички!
(Імітують вдягання рукавиць.)
 Взую чоботи зимові,
(Зображують взування та застібання чобітків.)
 Теплі, і м'які, і нові.
(Підстрибують на одній, потім на іншій ніжці.)
 Буду двором я гуляти...
(Йдуть енергійним, чітким кроком.)
 Білу зиму виглядати!
(Приспівують долоню до чола і пильно придивляються вдалечинь.)

Фізкультхвилинка «Казкові герої»

Вихователь промовляє віршовані рядки, а діти зображують чарівних персонажів, згаданих у тексті, та імітують їхнє пересування.

Я казок багато знаю,
(Малята показують на себе.)
 Їх героїв уявляю.
(Закривають очі руками.)
 Це не складно уявити,
 Хто на чім у казці їде.
(Обходять невелике коло, довільно рухаючись у ритмі віршика.)
 Вовком їде ось лисичка —
(Зображують ходу зігнутого під вагою небажаної пасажирки вовка.)
 Хитра та руда сестричка,
(Присідають і, усміхаючись, крутять по сторонах головою.)
 У ступі Яга літає,
 Ще й мітлою помагає.
(Імітують політ Яги в ступі.)
 Ось де човничок та весла,
 А в човні — Івась-Телесик,
(Присідають і показують, як Телесик гребе весельцями в човнику.)
 А у гномів славні коні —
 Це малі гривасті поні.
(Пересуваються прямим галопом, зображуючи скакання на конику.)

Під час фізкультхвилинки бажано, щоб діти показували згаданих казкових героїв не тільки відповідними рухами та жестами, але і мімікою (вовк — простакуватий, лисичка — улеслива, Яга — зла, сердита, Івасик-Телесик — добрий, допитливий хлопчик, гноми — бадьорі та цікаві).

Фізкультхвилинка «Ось так слід робити»

Педагог читає віршовані рядки, а діти виконують ігрові рухи відповідно до змісту тексту.

Про всі речі треба дбати:
Пил із меблів витирати,

(Малята імітують витирання пилу ганчірочкою.)

Посуд слід, звичайно, мити,

(Зображують миття тарілки — кругові рухи кистями.)

Гудзик відірвавсь — пришити.

(Показують, як «пришивають гудзик».)

Іграшечки бережу я:

(Беруть собі в руки по іграшці.)

Не ламаю, не псую їх,
Щойно гру свою скінчаю,

(Виконують обережні довільні рухи з іграшками: пританцьовують із ними, погойдують піднятими вгору іграшками тощо.)

Їх охайно прибираю.

(Відносять і ставлять іграшки на своє місце.)

А іще скажу вам точно:
Всі дбайливі в дитсадочку,

(Діти шикуються у коло і беруться за руки.)

І тому завжди в малят
В ігровій кімнаті лад!

(Малюки ведуть хоровод.)

«Моє житло»

Педагог читає віршовані рядки, діти виконують рухи відповідно до тексту.

Я будинок гарний маю,

(Ставлять зігнуті в ліктях руки перед собою, з'єднавши кінчики пальців.)

Там давно вже проживаю.

(Крокують на місці.)

В ньому стеля височенька,

(Піднімаються навшпиньки, тягнучись руками вгору.)

А кімнати — просторенькі,

(Розводять руки в сторони, повертаючи голову праворуч-ліворуч.)

Любо жити в домі цім —

(Ритмічно плескають у долоньки.)

Дуже затишно у нім!

(Присідають, склавши над головою долоньки у формі «даху».)

«Хто нам допомагає?»

Малята виконують рухи в супроводі віршованих рядків, що їх читає вихователь.

Ми ішли, ішли, ішли —
Всю квартиру обійшли,

(Діти йдуть одне за одним по колу в спокійному темпі.)

І зустрілися малечі
Корисні та важливі речі.

(Зупиняються, стають обличчям до центру кола і ритмічно плескають у долоні.)

Ось — машина пральна вміла,

(Виконують перед собою колові рухи зігнутими в ліктях руками.)

Пилосос, щоб чистить килим,

(Імітують працю з пилососом.)

Телевізор кольоровий,

(Піднімають зігнуті в ліктях руки над головою, стуливши кінчики пальців.)

Телефон мобільний новий.

(Зображують набирання номера на уявному телефоні.)

Я ходжу, все розглядаю,

(Продовжують ходьбу по колу.)

Та нічого не займаю:

Це — не іграшки малятам,

(Заперечно хитають головою.)

Їх не варто нам чіпати!

(Погрожують указівним пальчиком.)

«Сонечко»

Педагог читає віршовані рядки, малята виконують рухи відповідно до тексту.

Сонечко встало і позіхнуло,

(Підводяться з положення навприсядки і позіхають, прикриваючи рота долонькою.)

Ввись піднялося — і діткам моргнуло,

(Здіймають руки вгору, стають навшпиньки, блимають очима.)

Впало проміння ясеньке на землю,

(Нахиляються вперед, розставивши в сторони руки.)

Зайчики сонячні всюди веселі.

(Стрибки на місці, руки на поясі.)

І усміхнулись сонечку діти,

(Всміхаються.)

Шкода: минуло вже сонячне літо!

(Розводять руки в сторони і зажурено хитають головою.)

«Оповідки про обличчя»

Діти по ходу читання педагогом жартівливих віршиків знаходять і показують ті частини обличчя, про які йде мова.

Має Женья наш мороку,
Бо у нього різні щоки:
Ліва щічка чиста в Жені,
Права щічка — у варенні.

Мої сині оченята
Починають щось сваритись:
Праве око хоче спати,
Ліве — мультики дивитись.

Славні брівоньки у Лари:
Брівка ліва й брівка права
Рівна, темна, мов шовкова, —
Наша Лара чорноброва.

Є у кожного з маляток
Пара гарних оченяток,
По дві брівки і дві щічки
І в Максимка, і в Марічки,
Але мають донька й син
Ніс один і рот один.

Наприкінці гри дітям пропонується назвати спочатку ті частини обличчя, яких кожен має по дві, а потім ті, що є в людини тільки по одній.

«Хочу бути спритним»

Вихователь читає віршований текст, а діти виконують відповідні рухи.

Хочу бути спритним,

(Руки піднімають вгору.)

Хочу бути завзятим,

(Ритмічні оплески в долоні.)

Щоб усе уміти,

(Знову піднімання рук.)

Щоб побільше взнати.

(Оплески.)

Ось які у мене
Рученьки умілі,

(Стискання і розтискання кулачків.)

Оченьки уважні,

(Діти моргають очима.)

Ніжки — дуже сильні.

(Тупотять ніжками.)

Успіхам радію,

(Кивають головою вперед.)

Лиха не боюся,

(Повертають голівку праворуч-ліворуч.)

А чого не вмію,—

(Розводять руки в сторони.)

Значить, научуся!

(Підносять угору вказівний пальчик.)

«Річка»

Малята стають у колону парами, взявшись за руки. Вихователь читає віршовані рядки. Діти пересуваються бігом, змінюючи темп.

Ось — маленька наша річка,

В ній біжить собі водичка,

Через поле, через ліс,

Через луг і верболіз.

(Легкий біг на носочках у середньому темпі.)

Ось — під гору вирушає,

Тут — тече, не поспішає,

Хвилі повагом пливуть,

Бо важкенька вгору путь.

(Повільний біг.)

А з гори водичка плине

Швидко, стрімко та бурхливо,

Мчиться так, що ну і ну! —

Річку не наздожену!

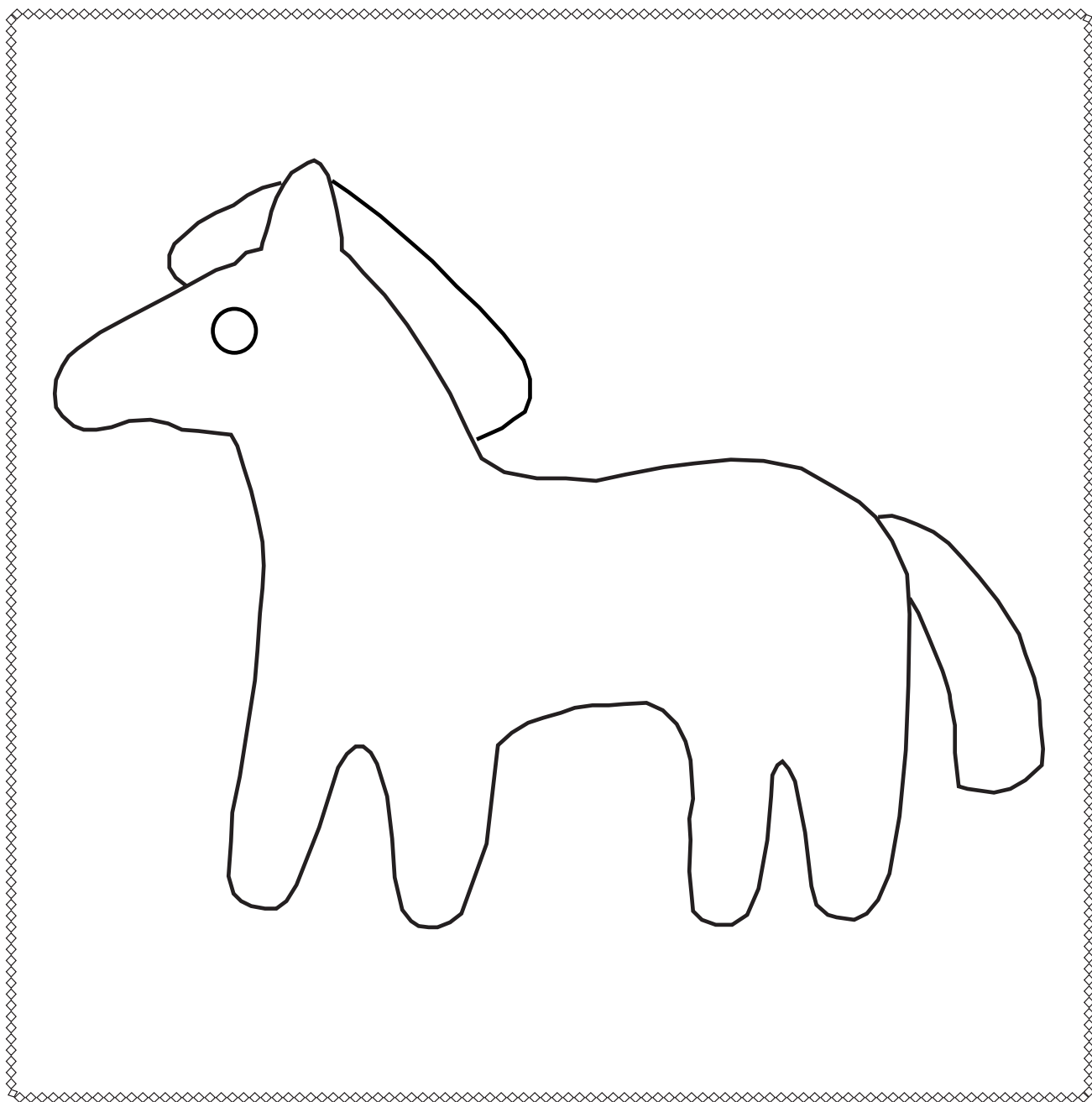
(Швидкий біг.)

Потім можна запропонувати дітям виконати вправи для відновлення дихання.

**ЗАВДАННЯ
ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ
НА РОЗВИТОК ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ
ТА ДРІБНОЇ МОТОРИКИ**

ПРИКРАСЬ НАРОДНУ ІГРАШКУ

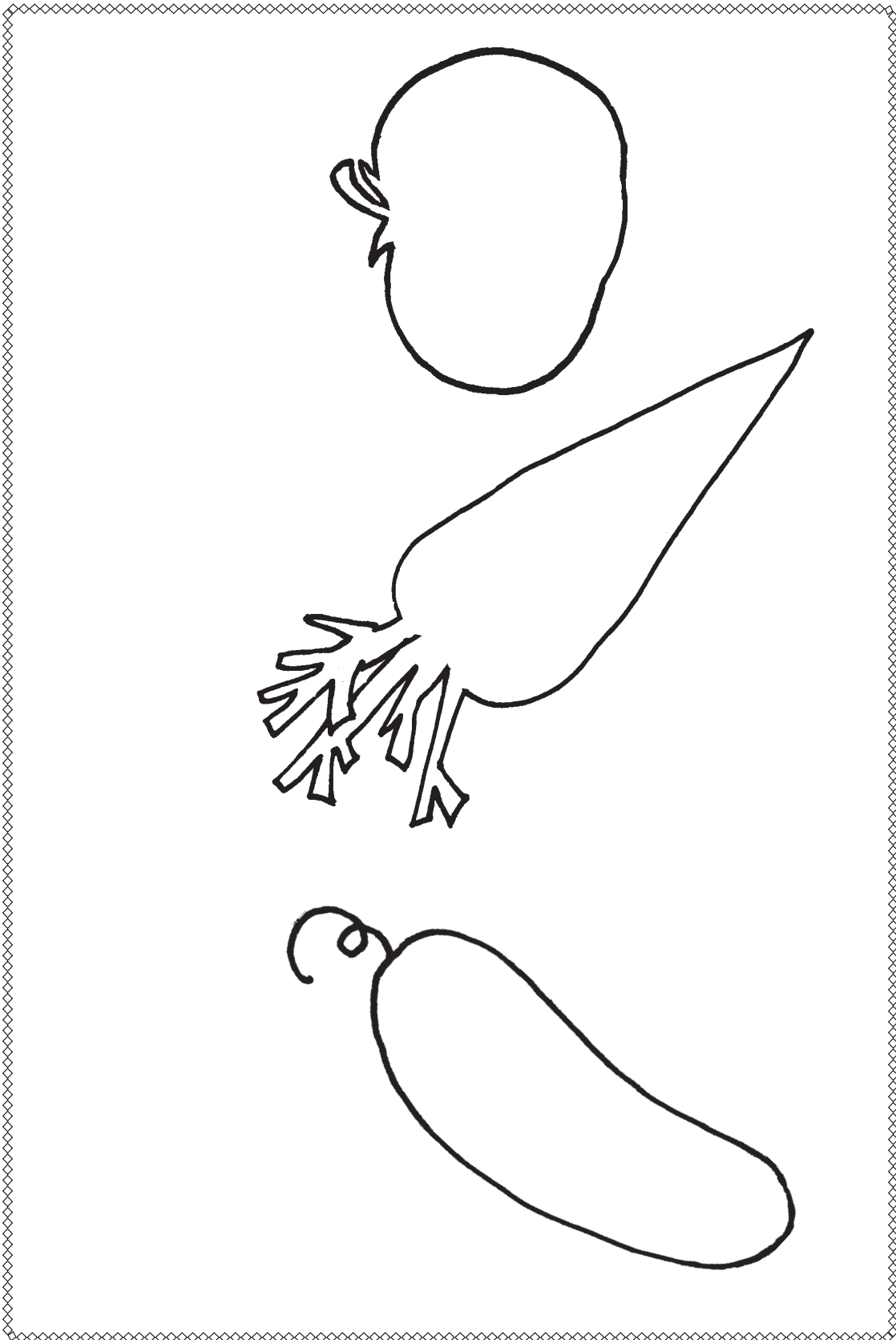
Розфарбуй іграшкового коника та прикрась його гарними візерунками.

ДОМАЛЮЙ КВІТКУ

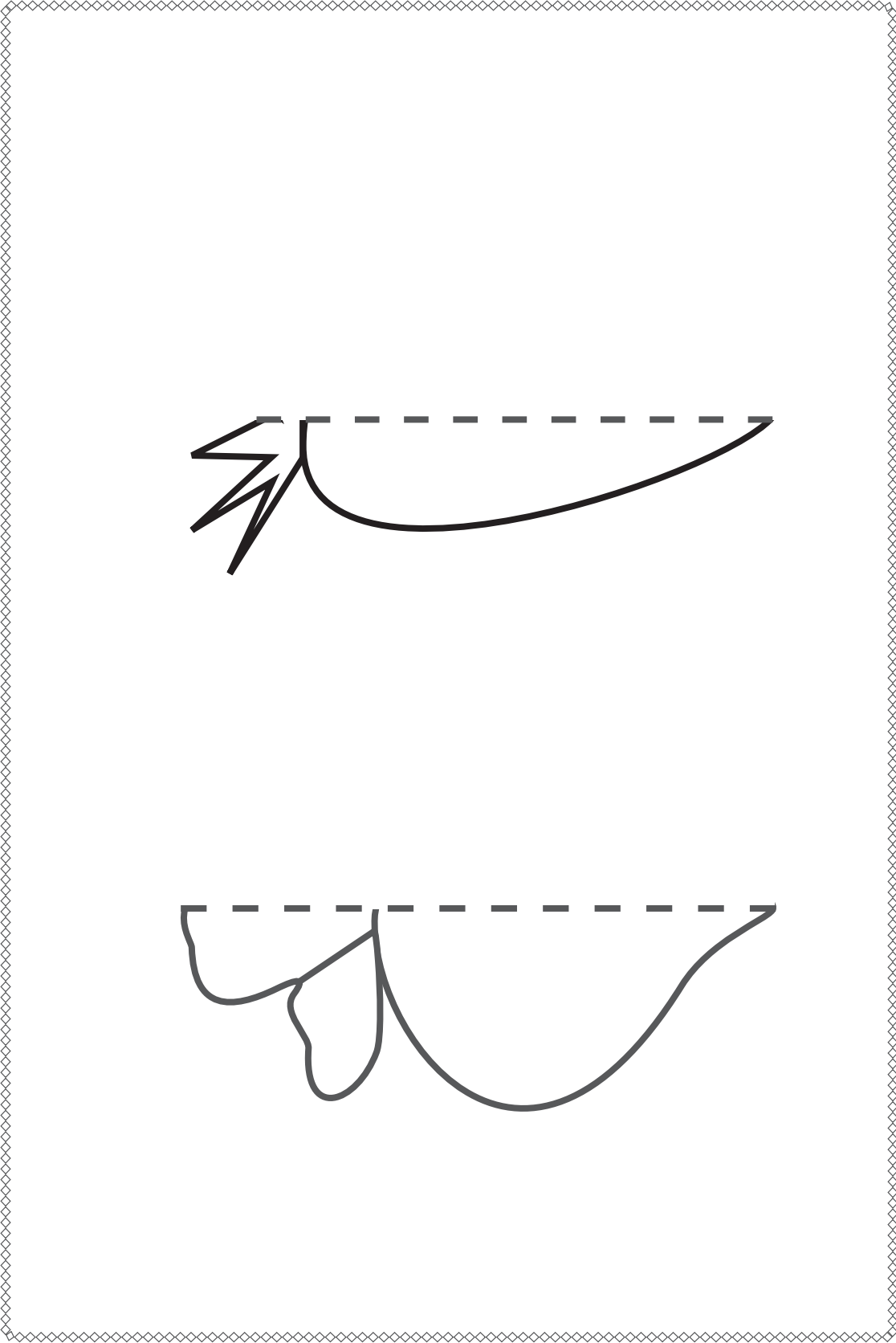
Домалюй квіточці пелюстки: проведи від її серединки короткі уривчасті лінії. Зафарбуй стебло та листя.

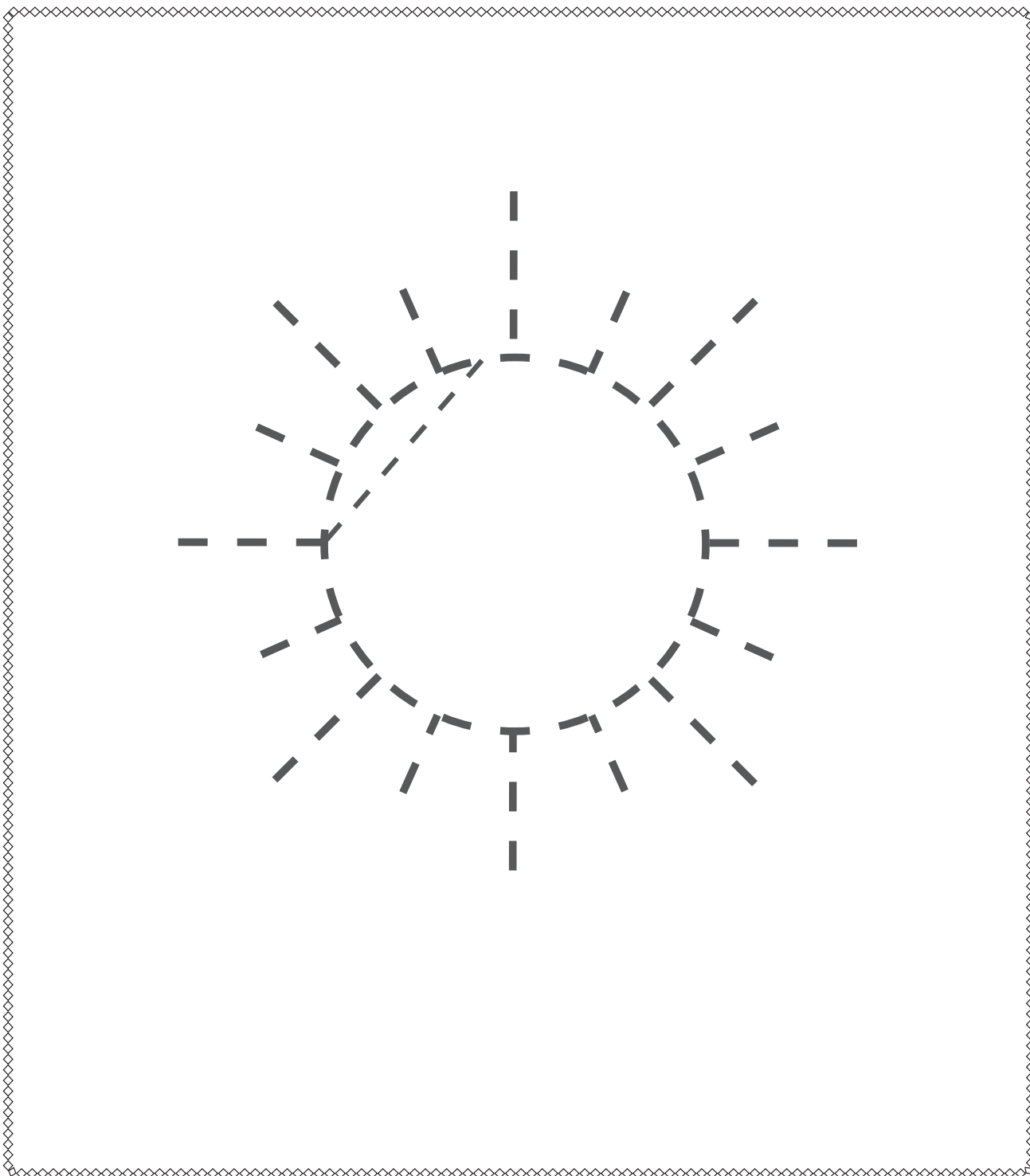
ДОМАЛЮЙ

Домалюй другу половинку кожного овоча. Як називаються ці овочі?

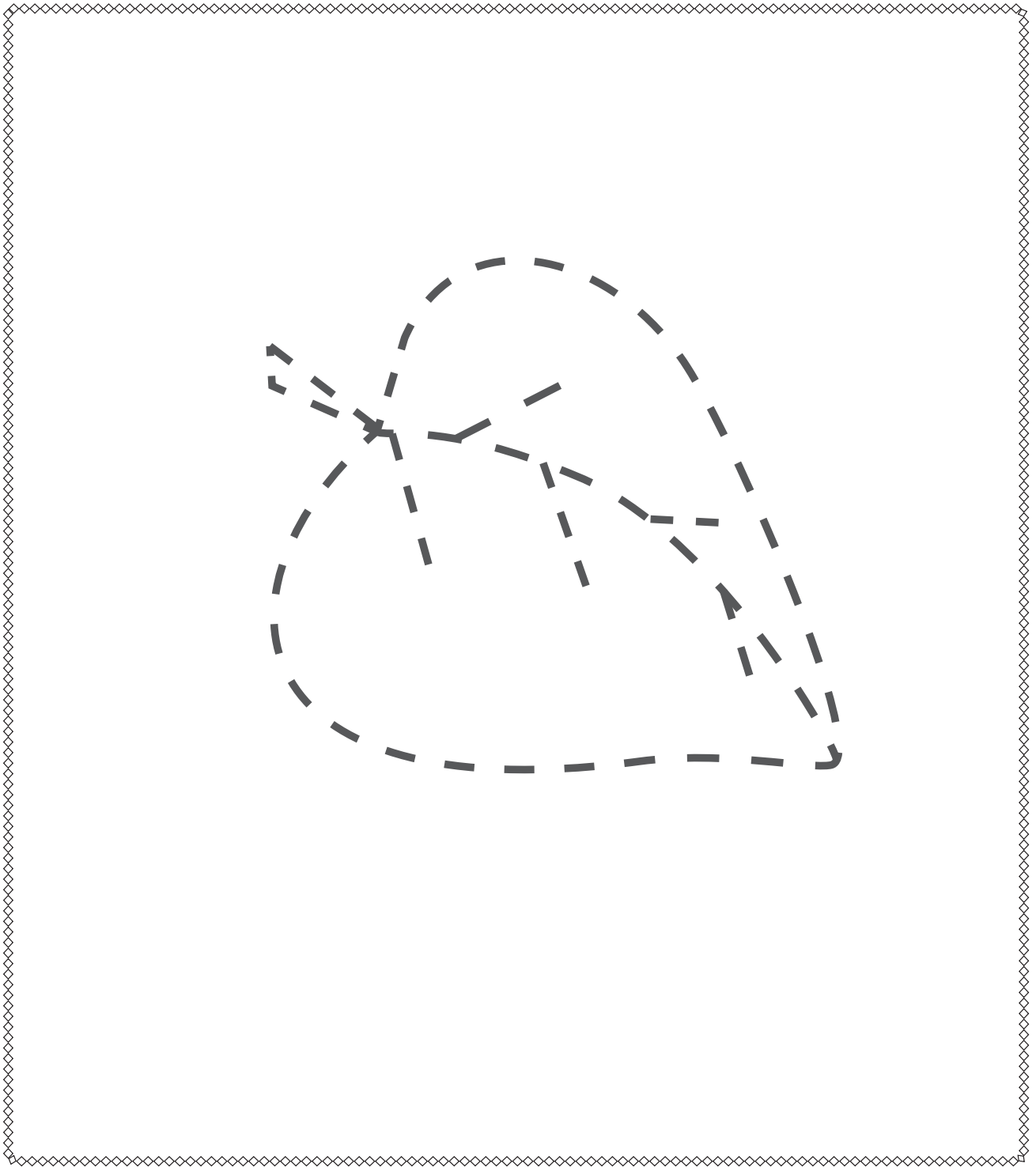
СОНЕЧКО

Обведи контур сонечка та його промінців. Заштрихуй сонечко жовтим фломастером.

ОСІННІЙ ЛИСТОЧОК

Обведи контур листка. Зафарбуй його в один із осінніх кольорів (жовтий, оранжевий, червоний).

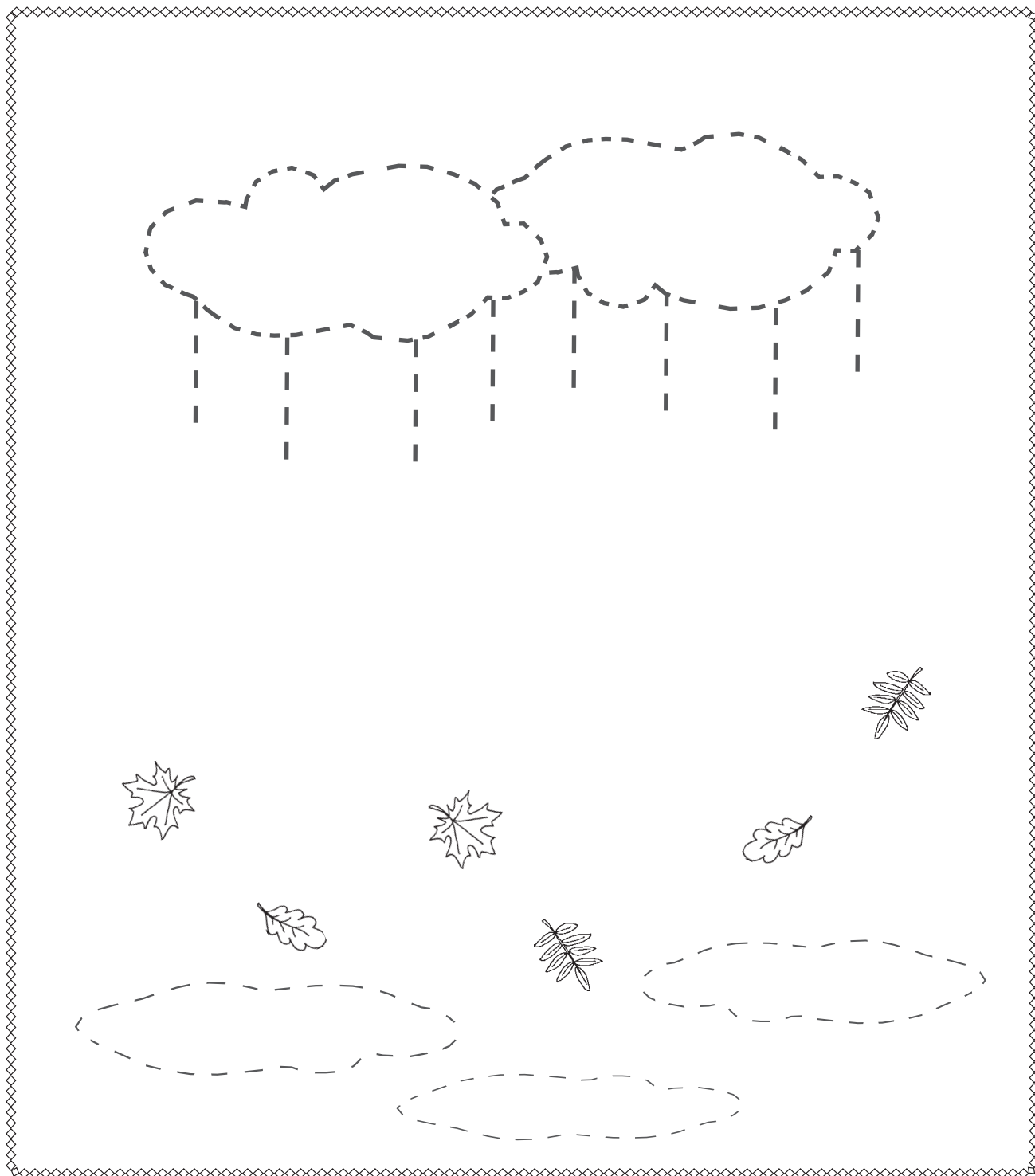
ОСІННІЙ ДОЩИК

Восени під дощем добре ростуть гриби. Намалюй під хмаринкою краплі дощу, щоб грибочки швидше підросли.

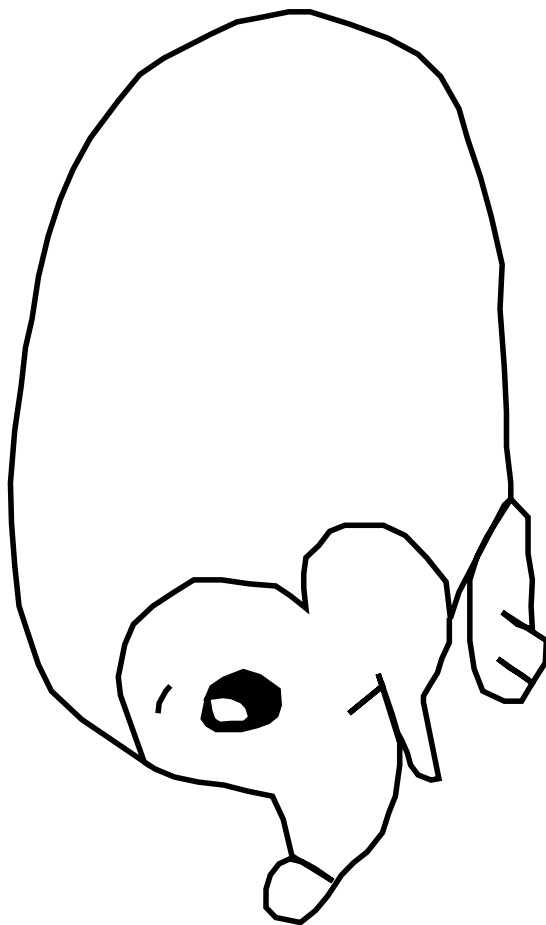
ОСІННЯ ПОГОДА

Намалюй природу восени: хмари, дощ, калюжі. Який осінній дощик — веселий та дзвінкий чи сумний та хлюпаючий?

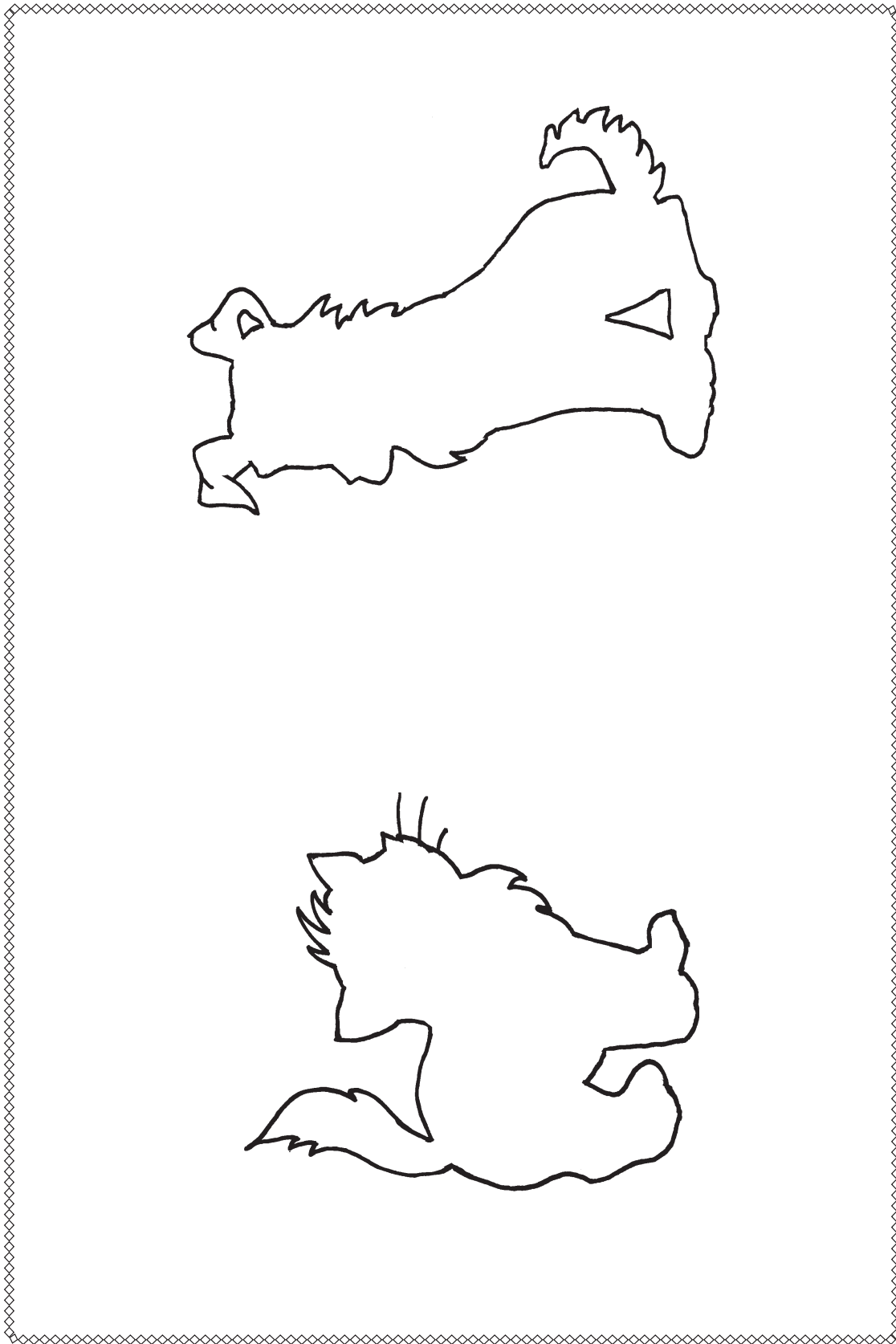
ЇЖАЧОК БЕЗ КОЛЮЧОК

Чи бачив ти коли-небудь їжачка без колючок? Звичайно, ні. Тож намалюй і цьому їжачкові колючки, що захистять його від хижої лисиці.

УПІЗНАЙ ТА РОЗФАРБУЙ

Чи упізнав ти цих тварин? Як вони називаються? Розфарбуй їхні силуети відповідними кольорами.

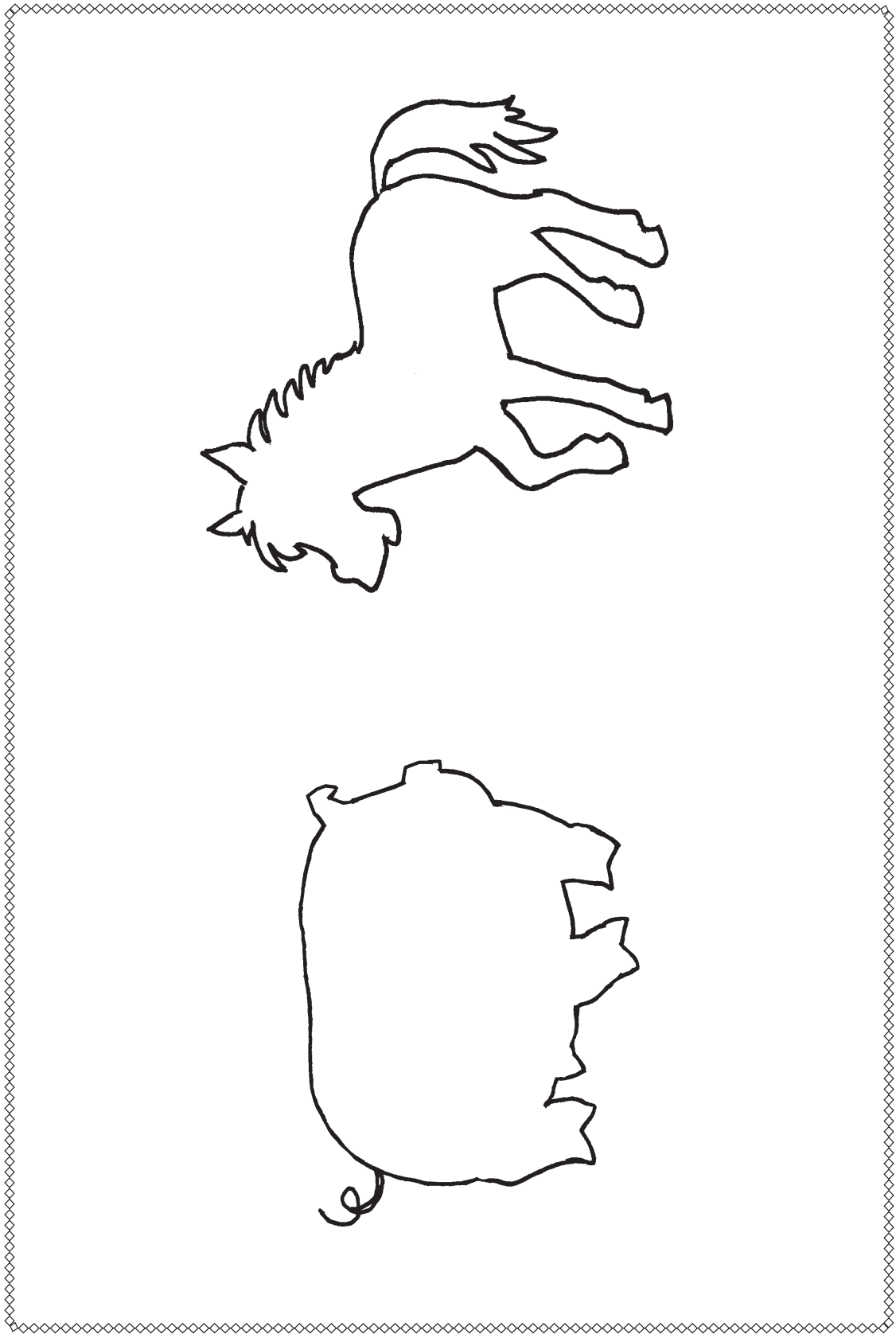
ЛІТАЧОК

Заштрихуй літачкові крила. За бажанням розфарбуй його та намалюй навколо хмарки.

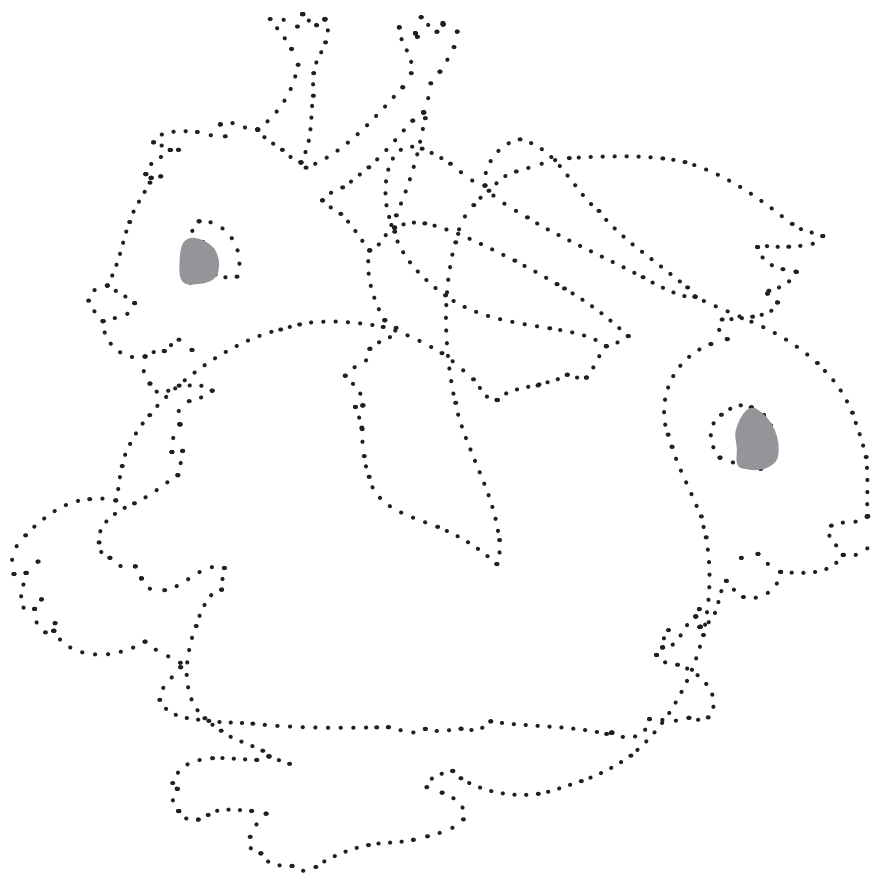
ВІДГАДАЙ ТВАРИНУ

Чи упізнав ти цих тварин? Як вони називаються? Як вони «говорять»? Що цікавого ти знаєш про них?

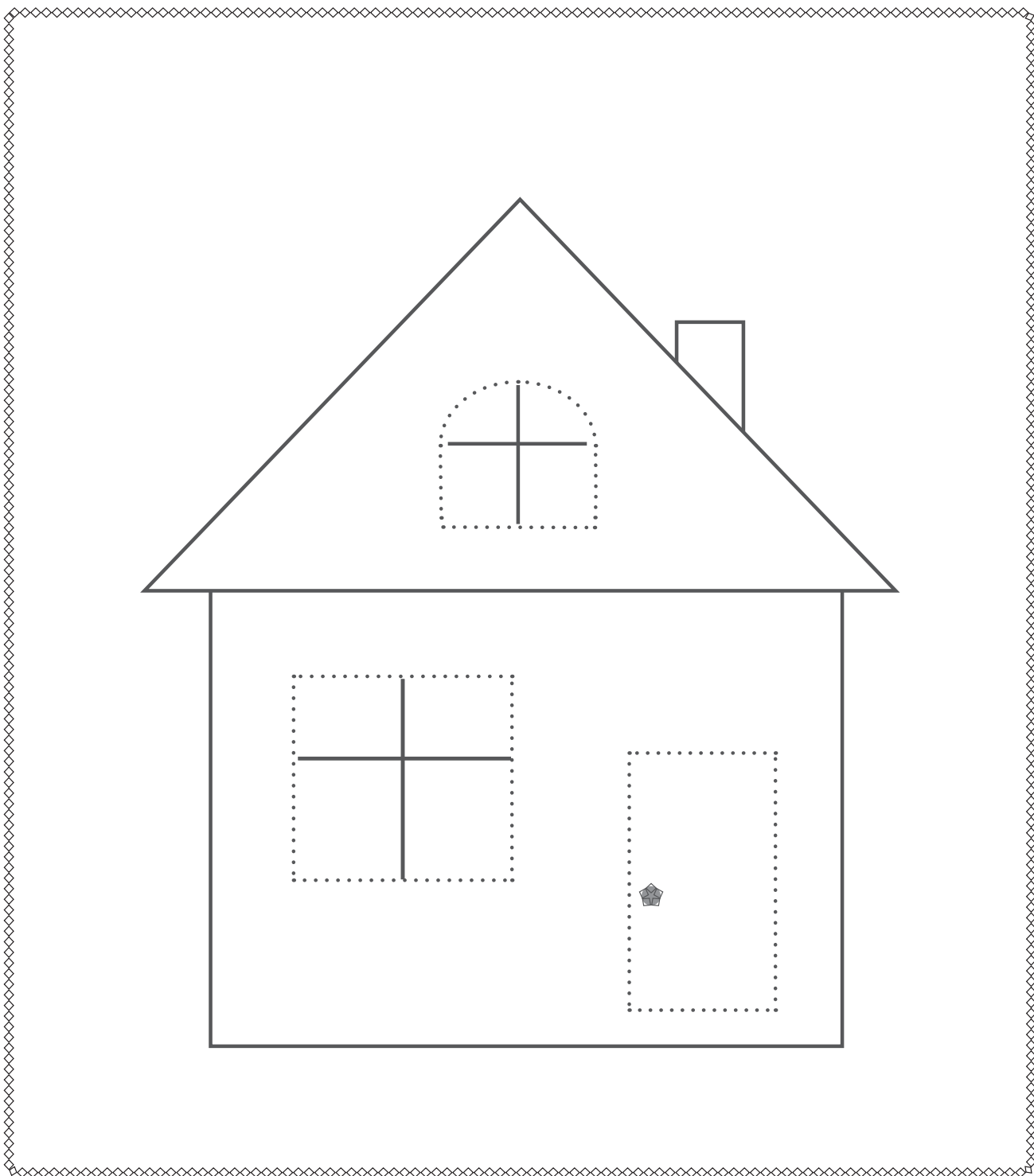
ЧАРІВНІ КРАТКИ

Обведи різними олівцями (або фломастерами) по крапках силуети лісових мешканців. Чи впізнав ти їх? Як вони називаються?

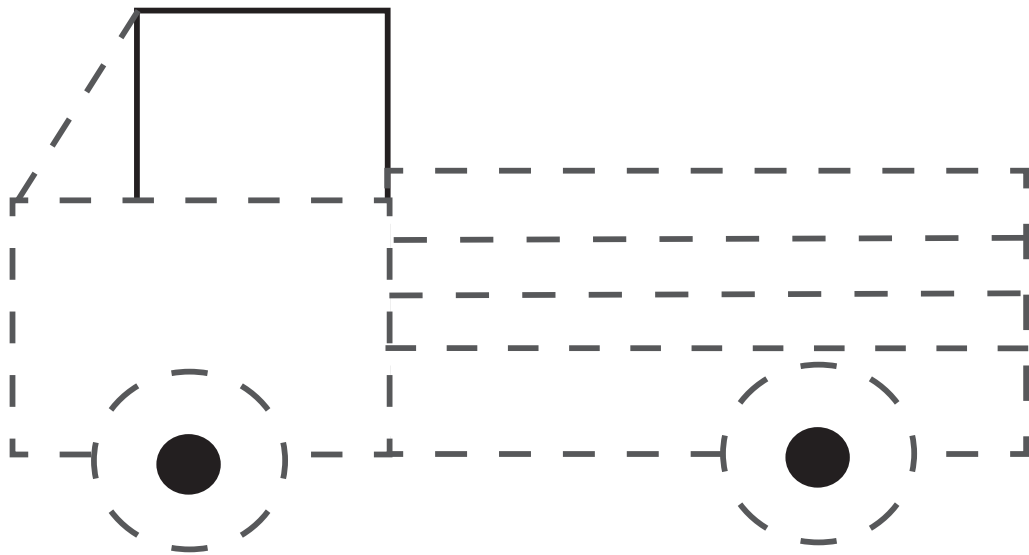
ПОЛАГОДИ БУДИНОЧОК

Полагоди будиночок — намалюй по крапках віконечка та двері.
Розфарбуй будиночок своїми улюбленими кольорами.

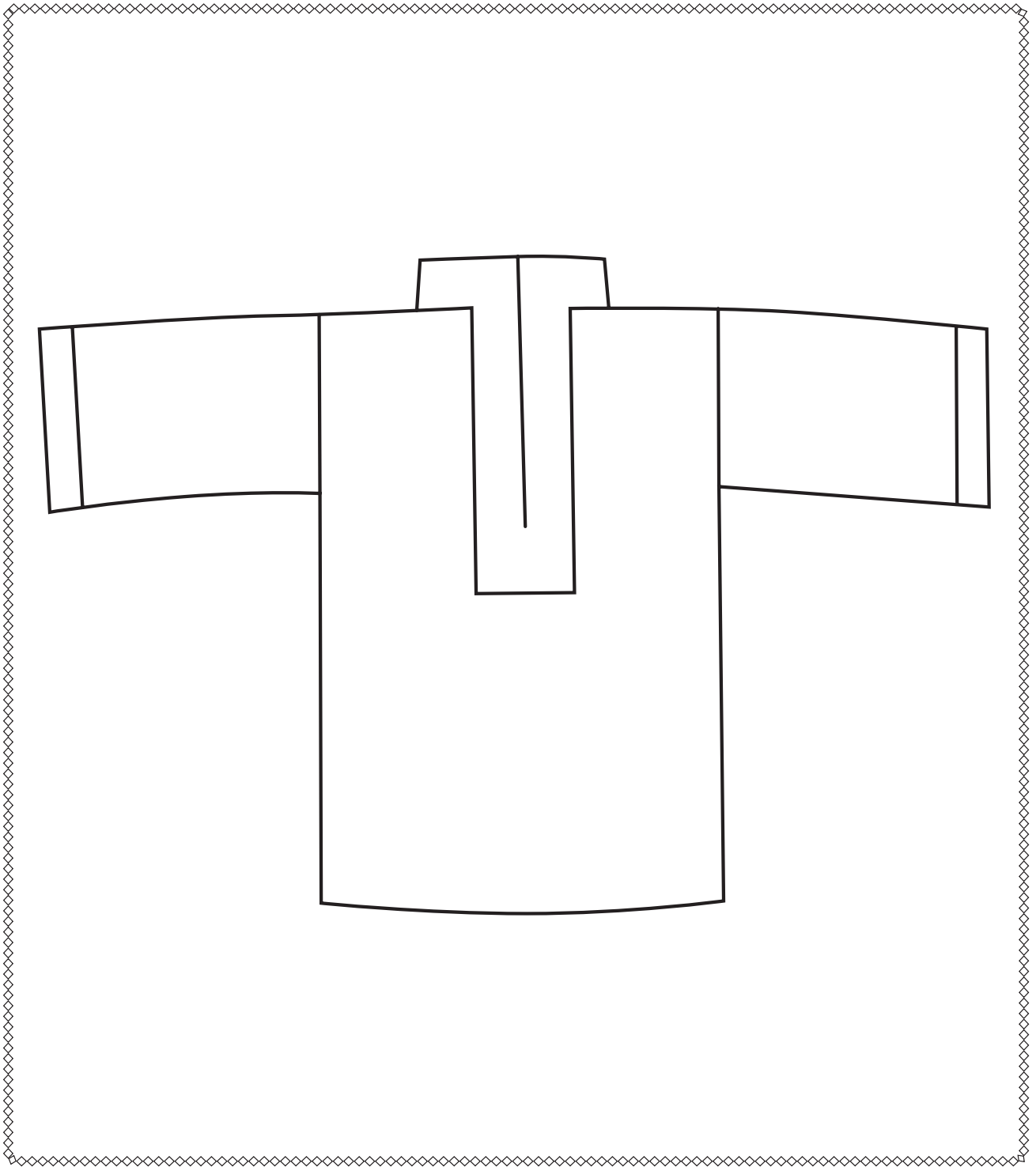
ВІДРЕМОНТУЙ ВАНТАЖІВКУ

Вантажівка не може рушити з місця. Яких частин у неї не вистачає?
Домалюй по пунктиру вантажівці кабіну, кузов та колеса.

ПРИКРАСИМО ОДЯГ

Прикрась сорочку гарною вишивкою.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ	5
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НА ВЕРЕСЕНЬ	6
Комплекси гімнастики (ранкова та пробудження)	8
Розгорнутий перспективний план за темою «українці ми маленькі»	10
Розгорнутий перспективний план за темою «осінні квіти на квітнику»	14
Розгорнутий перспективний план за темою «хліб — усьому голова»	18
Розгорнутий перспективний план за темою «осінь у саду»	22
Рухливі ігри	26
Дидактичні ігри	40
Художні твори	45
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НА ЖОВТЕНЬ	50
Комплекси гімнастики (ранкова та пробудження)	54
Розгорнутий перспективний план за темою «Як на нашому городі»	56
Розгорнутий перспективний план за темою «Сонце стукає в віконце»	60
Розгорнутий перспективний план за темою «Що буває восени»	64
Розгорнутий перспективний план за темою «В осінньому лісочку»	68
Розгорнутий перспективний план за темою «Лісові звірята»	72
Рухливі ігри	76
Дидактичні ігри	90
Художні твори	98
ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН НА ЛИСТОПАД	104
Комплекси гімнастики (ранкова та пробудження)	106
Розгорнутий перспективний план за темою «Рідне місто — моя Батьківщина»	108
Розгорнутий перспективний план за темою «Подорож вулицями міста» (види транспорту)	112
Розгорнутий перспективний план за темою «Одягнемо нашу Катрусю»	116
Розгорнутий перспективний план за темою «Тварини — наші друзі»	120
Рухливі ігри	124
Дидактичні ігри	135
Художні твори	142
ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКИ	150
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ НА РОЗВИТОК ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА ДРІБНОЇ МОТОРИКИ	158

Навчальний посібник **О19798У** Підписано до друку 22.08.2013.
 Формат 60×84/32. Папір друкарський.
 Гарнітура Шкільна. Друк офсетний.
 Ум. друк. арк. 4,18.

*Ванжа Світлана Михайлівна,
 Власова Тетяна Владиславівна*

Серія «Сучасна дошкільна освіта»
**РОЗГОРНУТЕ ПЕРСПЕКТИВНЕ
 ПЛАНУВАННЯ
 СЕРЕДНІЙ ДОШКІЛЬНИЙ ВІК. ОСІНЬ**

ТОВ Видавництво «Ранок».
 Свідоцтво ДК № 3322 від 26.11.2008.
 61071 Харків, вул. Кібальчича, 27, к. 135.
 Для листів: 61045 Харків, а/с 3355.

Провідний редактор *Г. Ю. Рогінська* E-mail: office@ranok.com.ua
 Коректор *Н. В. Красна* Тел. (057) 719-48-65,
 Макет, верстка *В. В. Лукашова* тел./факс (057) 719-58-67.

З питань реалізації звертатися за тел.:

у Харкові – (057) 727-70-80, 727-70-77;	Луганську – (0642) 53-34-51;
Києві – (044) 599-14-53, 377-73-23;	Львові – (032) 244-14-36;
Білій Церкві – (04563) 3-38-90;	Миколаєві і Одесі – (048) 737-46-54;
Вінниці – (0432) 55-61-10, 27-70-08;	Сімферополі – (0652) 54-21-38;
Дніпропетровську – (056) 785-01-74, 789-06-24;	Тернополі – (0352) 49-58-36;
Донецьку – (062) 344-38-38;	Хмельницькому – (0382) 70-63-16;
Житомирі – (0412) 41-27-95, 44-81-82; Івано-	Черкасах – (0472) 51-22-51, 36-72-14;
Франківську – (0342) 72-41-54;	Чернігові – (0462) 62-27-43.
Кривому Розі – (056) 401-27-11;	E-mail: commerce@ranok.com.ua.

«Книга поштою»: 61045 Харків, а/с 3355. Тел. (057) 727-70-90, (067) 546-53-73.
 E-mail: pochta@ranok.com.ua
www.ranok.com.ua

Папір, на якому надрукована ця книга,

		
безпечний для здоров'я та повністю переробляється	зроблений зі вторинної целюлози — не постраждало жодне дерево	виблювався без застосування хлору

Разом дбаємо про екологію та здоров'я **ВИДАВНИЦТВО РАНОК**

На допомогу фахівцям дошкільної освіти видавництво започаткувало нову серію видань для реалізації завдань нової редакції Базового компоненту дошкільної освіти.

Видання містить розгорнуте перспективне планування навчально-виховного процесу за програмою «Дитина», складене за блочно-тематичним принципом, оскільки він базується на інтегрованому підході до організації життєдіяльності дітей, забезпечує змістову цілісність, системність, послідовність, ускладнення та повторення програмового матеріалу протягом тематичного тижня.

Видання допоможе вихователям:

- ♥ Без зайвого клопоту розробити докладний план навчально-виховного процесу.
- ♥ Дібрати необхідний дидактичний та ігровий матеріал.
- ♥ Сформувати у дітей початкові математичні уявлення та основні види пізнавальної діяльності.
- ♥ Розвинути у дитини мовленнєві здібності.
- ♥ Сформувати у дитини елементарні уявлення про світ рідної природи.
- ♥ Прилучити дитину до світу мистецтва, пробудити її творчі здібності.
- ♥ Зберегти та зміцнити здоров'я дитини.

978-617-09-1454-5

9 786170 914545

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Навчально-методична література видавництва «РАНОК»

УСІ КНИГИ ТУТ!

🛒 **КУПИТИ:** WWW.RANOK.COM.UA

⬇️ **ЗАВАНТАЖИТИ:** WWW.E-RANOK.COM.UA

📧 **ЗАМОВИТИ:** (057) 727-70-90, pochta@ranok.com.ua